

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΜΣ «ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ»

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΡΑΜΠ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2016-2017

ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ

ΚΑΡΥΔΗ ΙΩΑΝΝΗ

(ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ - Ξ2016314)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΛΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΛΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΤΣΙΓΓΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΣΩΣΩΝΗ ΒΙΛΕΛΜΙΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ	5
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	34
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ	56

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε με σκοπό να μελετηθεί το είδος της πολιτικής μετάφρασης, μέσα από τη μετάφραση ενός μοντέρνου έργου πολιτικού είδους και περιεχομένου. Συγκεκριμένα, γίνεται χρήση του πολιτικού έργου «Fear: Trump in the White House», βιβλίο του Μπομπ Γούντγουορντ, ενός από τους πλέον διάσημους ερευνητικούς δημοσιογράφους, ειδικότητα του οποίου αποτελεί η πολιτική σκηνή και παρασκήνιο των ΗΠΑ, και γνωστός για το ρόλο του στην αποκάλυψη του σκανδάλου Γουότεργκέιτ κατά τη δεκαετία του 1970 μαζί με τον Καρλ Μπέρνσταϊν. Για την εκπόνηση της εργασίας επιλέχθηκε ένα απόσπασμα του βιβλίου, από τη σελίδα 5 μέχρι και τη σελίδα 35. Μέσα από βιβλίο του, ο Γούντγουορντ δίνει στο αναγνωστικό κοινό πρόσβαση σε κρυφές πολιτικές πτυχές της κυβερνήσεώς, εξιστορεί τους πρώτους μήνες της προεδρίας Τραμπ και αποκαλύπτει, μέσα από συνεντεύξεις, κάποιες επώνυμες κάποιες ανώνυμες, πολιτικά, και μη, δρώμενα που δεν συνηθίζουν να βγαίνουν στη δημοσιότητα, ρίχνοντας φως στο τι μπορεί πραγματικά να συμβαίνει στα ενδότερα του Λευκού Οίκου αλλά και στα ενδότερα του μυαλού και του χαρακτήρα του ανθρώπου που ζει εκεί και ηγείται του έθνους, του πιο ισχυρού πολιτικού ηγέτη του πλανήτη, του Προέδρου των ΗΠΑ.

Το συγκεκριμένο πολιτικό έργο χαρακτηρίζεται από τον ρεαλισμό του γραπτού λόγου του Γούντγουορντ, όπου διακρίνεται σε κάθε ανάλυση και σχόλιο χρησιμοποιώντας κυνικούς χαρακτηρισμούς, περιγραφές και συμβάντα που έλαβαν χώρα εντός και εκτός του Οβάλ Γραφείου με πρωταγωνιστές τον Τραμπ και το επιτελείο του. Ο Γούντγουορντ παραθέτει τα ευρήματα της έρευνάς του σαν χρονικό, δίνοντας στους αναγνώστες την εντύπωση ότι και αυτός και με τη σειρά τους κι αυτοί διαβάζοντας, βρίσκονται εκεί, ως παρατηρητές κατά τη διάρκεια των όσων έλαβαν χώρα κατά την προεκλογική καμπάνια και ύστερα κατά την προεδρία του Τραμπ.

Ως κείμενο, χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα απλή και κοινή γλώσσα, με αποτέλεσμα να θυμίζει λιγότερο μια έρευνα μιας προεδρίας και των διαδικασιών αυτής και περισσότερο μια ιστορική αναδρομή ενός γεγονότος, δίχως να κουράζει τον αναγνώστη, με αρκετές λεπτομέρειες εκεί που πρέπει και με τις απολύτως απαραίτητες όταν δεν υπάρχει λόγος και ουσία για περισσότερες. Γίνεται αναφορά σε πολλά πρόσωπα, πολιτικά και μη, εντός και εκτός επιτελείου του Τραμπ, εξιστορούνται και περιγράφονται συζητήσεις,

συναντήσεις και διάφορα συμβάντα, δίνοντας μια πλήρη και, φαινομενικά τουλάχιστον, αληθοφανή εικόνα για τα όσα μπορεί να συνέβαιναν την περίοδο εκείνη εντός του Λευκού Οίκου.

Δεδομένης της ποικιλίας αυτής στοιχείων και ιδιαίτερων κειμενικών γνωρισμάτων, το συγκεκριμένο έργο αποτελεί πρώτης τάξεως βάση για μελέτη και ενασχόληση με το είδος της πολιτικής μετάφρασης, συνδυάζοντας ποικίλα χαρακτηριστικά του είδους, τα οποία θα αναφερθούν αναλυτικότερα παρακάτω, με ένα σύγχρονο και μοντέρνο υπόβαθρο και περικείμενο, αυτό της ιδιαίτερα αμφιλεγόμενης προεδρίας του Τραμπ και της τρέχουσας πολιτικής κατάστασης στον χώρο της διακυβέρνησης των ΗΠΑ.

Σχετικά με τη δομή της εργασίας, παρατίθεται αρχικά η μετάφραση του αποσπάσματος που επιλέχθηκε, και στη συνέχεια ακολουθεί ο σχολιασμός του και η ανάλυσή του, δίνοντας βάση σε γνωρίσματα και χαρακτηριστικά της μετάφρασης πολιτικών κειμένων και χρησιμοποιώντας παραδείγματα από το συγκεκριμένο απόσπασμα για την ανάδειξη αυτών. Στη συνέχεια, παρατίθεται το ίδιο απόσπασμα από την μοναδική εκδοθείσα ελληνική μετάφραση του βιβλίου με τίτλο «Φόβος: Ο Τραμπ στο Λευκό Οίκο», έκδοσης 2019 από τον εκδοτικό οίκο ΟΞΥ. Το απόσπασμα που μεταφράζεται για τους σκοπούς της εργασίας ξεκινά από τη σελ. 16 έως και την σελ 53 και γίνεται αντιπαραβολή των δύο μεταφράσεων με σκοπό τη σύγκριση του μεταφραστικού αποτελέσματος και των δύο, την ανάλυση των όποιων διαφορών προέκυψαν και την επισήμανση της ποιότητας αυτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο πολιτικό έργο δεν αποτελεί λογοτεχνικό έργο αλλά ένα είδος πολιτικής έρευνας από την μονομερή πλευρά του ερευνητή και των όσων συνεργάστηκαν μαζί του. Παρόλα αυτά, κατά την πρόοδο της εργασίας δε θα σχολιαστεί η εγκυρότητα και αληθοφάνεια των όσων περιγράφονται, ούτε θα αμφισβητηθεί η εγκυρότητα και τα κίνητρα του ερευνητή και των όσων βοήθησαν στην εκπόνηση του έργου του, πηγές και συνεργάτες, και δε θα υπάρξει εκφορά απόψεων πολιτικού ύφους και χαρακτήρα από τον εκπονητή της εργασίας.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

Τον Αύγουστο του 2010, έξι χρόνια πριν την ανάληψη της προεκλογικής εκστρατείας του Ντόναλντ Τραμπ, ο Στηβ Μπάνον, τότε 57 ετών και παραγωγός δεξιών πολιτικών ταινιών, απάντησε στο τηλέφωνό του.

«Τι κάνεις αύριο;» ρώτησε ο Ντέιβιντ Μπόσι, ένας παλιός κυβερνητικός ερευνητής της Βουλής και συντηρητικός ακτιβιστής που είχε κυνηγήσει τα σκάνδαλα των Μπιλ και Χίλαρι Κλίντον για σχεδόν δύο δεκαετίες.

«Φίλε», απάντησε ο Μπάνον, «επεξεργάζομαι αυτές τις καταραμένες ταινίες που κάνω για σένα».

Οι ενδιάμεσες εκλογές του Κογκρέσου για το 2010 πλησίαζαν. Ήταν το απόγειο του κινήματος του Κόμματος του Τσαγιού και οι Ρεπουμπλικανοί είχαν πάρει φόρα.

«Ντέιβ, έχουμε κυριολεκτικά ρίξει ακόμα δύο ταινίες. Επεξεργάζομαι υλικό. Δουλεύω 20 ώρες την ημέρα στην Citizens United,» τη συντηρητική επιτροπή πολιτικής δράσης της οποίας ο Μπόσι ήταν επικεφαλής, για να προωθήσει τις ταινίες του κατά της Κλίντον.

«Μπορείς να έρθεις μαζί μου στη Νέα Υόρκη;»

«Για ποιο λόγο;»

«Για να δούμε τον Ντόναλντ Τραμπ,» είπε ο Μπόσι.

«Για ποιο πράγμα;»

«Σκέφτεται να τρέξει για πρόεδρος», δήλωσε ο Μπόσι.

«Ποιας χώρας;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Όχι, σοβαρά,» επέμεινε ο Μπόσι. Συναντιόνταν και συνεργαζόταν με τον Τραμπ εδώ και μήνες. Ο Τραμπ είχε ζητήσει συνάντηση.

«Δεν έχω χρόνο για χαζομάρες, φίλε», είπε ο Μπάνον. Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν θα τρέξει ποτέ για πρόεδρος. Ξέχασέ το. Ενάντια στον Ομπάμα; Ξέχασέ το. Δεν έχω χρόνο για χαζομάρες.»

«Δεν θες να τον γνωρίσεις;»

«Όχι, δεν με ενδιαφέρει να τον γνωρίσω.» Ο Τραμπ είχε δώσει κάποτε στον Μπάνον μια συνέντευξη διάρκειας τριάντα λεπτών στην Κυριακάτικη απογευματινή εκπομπή του, που λεγόταν «The Victory Sessions», την οποία ο Μπάνον εξέπεμπε από το Λος Άντζελες και χαρακτήριζε ως την «ραδιοφωνική εκπομπή του σκεπτόμενου ανθρώπου.»

«Αυτός ο τύπος δεν είναι σοβαρός», είπε ο Μπάνον.

«Νομίζω ότι είναι σοβαρός,» είπε ο Μπόσι. Ο Τραμπ ήταν τηλεοπτική διασημότητα και είχε μια γνωστή εκπομπή, The Apprentice, που ήταν πρώτη μερικές εβδομάδες στο NBC.

«Δεν έχουμε να χάσουμε κάτι με το να συναντηθούμε μαζί του».

Ο Μπάνον τελικά συμφώνησε να πάει στη Νέα Υόρκη στον Πύργο Τραμπ.

Ανέβηκαν στην αίθουσα συνεδριάσεων του 26ου ορόφου. Ο Τραμπ τους χαιρέτησε θερμά και ο Μπόσι είπε ότι είχε μια λεπτομερή παρουσίαση. Ήταν ένα σεμινάριο.

Το πρώτο μέρος, είπε, καθορίζει πώς να τρέξει κανείς στις εκλογές του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος και να κερδίσει. Το δεύτερο μέρος εξηγεί πώς να βάλει κανείς υποψηφιότητα για πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών εναντίον του Μπαράκ Ομπάμα. Περιέγραψε τυποποιημένες στρατηγικές δημοσκοπήσεων και συζήτησε τη διαδικασία και τα θέματα.

Ο Μπόσι ήταν ένας παραδοσιακός συντηρητικός και υποστηρικτής της περιορισμένης κυβερνητικής επέμβασης και είχε αιφνιδιασθεί από το κίνημα του Κόμματος του Τσαγιού.

Ήταν μια σημαντική στιγμή στην αμερικανική πολιτική, δήλωσε ο Μπόσι και ο λαϊκισμός του κόμματος του τσαγιού σάρωνε τη χώρα. Ο αδύναμος αποκτούσε φωνή. Ο λαϊκισμός ήταν ένα λαϊκό κίνημα για να διαταράξει το πολιτικό status quo υπέρ των καθημερινών ανθρώπων.

«Είμαι επιχειρηματίας», τους υπενθύμισε ο Τραμπ. «Δεν είμαι επαγγελματίας καριέριστας πολιτικός.»

«Αν πρόκειται να τρέξετε για πρόεδρος», δήλωσε ο Μπόσι, «πρέπει να γνωρίζετε πολλά μικρά πράγματα και πολλά μεγάλα πράγματα.»

Τα μικρά πράγματα ήταν η κατάθεση προθεσμιών, οι κρατικοί κανόνες για τις εκλογές - μικρολεπτομέρειες. «Πρέπει να γνωρίζετε την πολιτική πλευρά και πώς να κερδίσετε τους αντιπροσώπους.»

Αλλά πρώτα, είπε, «πρέπει να καταλάβετε το συντηρητικό κίνημα.»

Ο Τραμπ κούνησε το κεφάλι.

«Έχετε κάποια προβλήματα στα θέματα των συντηρητικών», δήλωσε ο Μπόσι.

«Δεν έχω κανένα πρόβλημα σε θέματα», είπε ο Τραμπ. «Για ποιο πράγμα μιλάς;»

«Πρώτα απ' όλα, δεν υπήρξε ποτέ κάποιος που κέρδισε σε εσωκομματικές εκλογές του Ρεπουμπλικανικού κόμματος που δεν ήταν κατά των αμβλώσεων», είπε ο Μπόσι. «Και δυστυχώς, είστε πολύ θετικός σχετικά με τις αμβλώσεις.»

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Έχετε ιστορικό υποστήριξης των υποστηρικτών των αμβλώσεων, αυτών που είναι υπέρ της επιλογής.»

«Έχετε κάνει δηλώσεις. Πρέπει να είστε κατά των αμβλώσεων, υπέρ της ζωής.»

«Είμαι κατά των αμβλώσεων», είπε ο Τραμπ.

«Μα έχετε ιστορικό.»

«Αυτό μπορεί να διορθωθεί», είπε ο Τραμπ. «Πείτε μου απλά πως να το διορθώσω. Είμαι - πως το λέτε; Υπέρ της ζωής. Είμαι κατά των αμβλώσεων, σας λέω.»

Ο Μπάνον εντυπωσιάστηκε από την επιδεξιότητά του, και όλο και περισσότερο, όσο μιλούσε ο Τραμπ. Ο Τραμπ ήταν προσηλωμένος και γρήγορος. Ήταν σε σπουδαία φυσική κατάσταση. Η παρουσία του ήταν μεγαλύτερη από τον άνθρωπο και γέμιζε το δωμάτιο, μια ηγετική παρουσία. Είχε κάτι. Ήταν επίσης σαν ένας τύπος σε ένα μπαρ που μιλούσε στην τηλεόραση. Καπάτσος, από το Κουίνς. Σύμφωνα με την αξιολόγηση του Μπάνον, ο Τραμπ ήταν ο Άρτσι Μπάνκερ, αλλά ένας πολύ συγκεντρωμένος Άρτσι Μπάνκερ.

«Το δεύτερο μεγάλο θέμα», δήλωσε ο Μπόσι, «είναι το ιστορικό ψήφου σας.»

«Τι εννοείς, το ιστορικό ψήφου μου;»

«Σχετικά με το πόσο συχνά ψηφίζετε.»

«Για ποιο πράγμα μιλάς;»

«Κοίτα,» είπε ο Μπόσι, «έχουμε να κάνουμε με εσωκομματικές εκλογές του Ρεπουμπλικανικού κόμματος».

«Ψηφίζω κάθε φορά», δήλωσε με σιγουριά ο Τραμπ. «Έχω ψηφίσει κάθε φορά από την ηλικία των 18, 20 ετών.»

«Βασικά αυτό δεν είναι σωστό. Ξέρετε ότι υπάρχει δημόσιο αρχείο των ψήφων σας.»

Ο Μπόσι, ο ερευνητής του Κογκρέσου, είχε μια στοίβα εγγραφών.

«Δεν ξέρουν πώς ψηφίζω.»

«Όχι, όχι πώς ψηφίζετε. Πόσο συχνά ψηφίζετε.»

Ο Μπάνον συνειδητοποίησε ότι ο Τραμπ δεν γνώριζε την πιο στοιχειώδη επιχειρηματική δραστηριότητα.

«Ψήφίζα κάθε φορά», επέμεινε ο Τραμπ.

«Στην πραγματικότητα, ποτέ δεν έχετε ψηφίσει σε εσωκομματικές εκλογές εκτός από μία φορά σε ολόκληρη τη ζωή σας», δήλωσε ο Μπόσι, επικαλούμενος το αρχείο.

«Αυτό είναι ένα άθλιο ψέμα», είπε ο Τραμπ. «Αυτό είναι εντελώς ψέμα. Κάθε φορά που μπορούσα να ψηφίσω, ψήφισα.»

«Έχετε ψηφίσει μόνο μία φορά σε εσωκομματικές εκλογές», είπε ο Μπόσι. «Ήταν το 1988 ή κάτι τέτοιο, στις εσωκομματικές εκλογές των Δημοκρατικών.»

«Έχετε δίκιο,» είπε ο Τραμπ, κάνοντας στροφή 180 μοιρών, χωρίς να χάσει λεπτό. «Αυτό ήταν για τον Ρούντι.» Ο Γκιουλιάνι έτρεξε για δήμαρχος σε εσωκομματικές εκλογές το 1989. «Είναι εκεί μέσα αυτό;

«Ναι.»

«Θα το ξεπεράσω αυτό», είπε ο Τραμπ.

«Ίσως να μην έχει σημασία τίποτα από αυτά», είπε ο Μπόσι, «αλλά ίσως και να έχουν. Εάν πρόκειται να προχωρήσετε μπροστά, πρέπει να είστε μεθοδικός.»

Ο Μπάνον είχε σειρά. Στράφηκε σε αυτό που οδηγούσε το Κόμμα του Τσαγιού, στο οποίο δεν άρεσαν οι ελιτιστικοί. Ο λαϊκισμός ήταν για τον κοινό άνθρωπο, γνωρίζοντας ότι το σύστημα είναι στημένο. Ήταν εναντίον του καπιταλισμού και των παρασκηνιακών διαπραγματεύσεων που αιμορραγούσαν τους εργάτες.

«Μου αρέσει πολύ αυτό.» «Αυτό είμαι», είπε ο Τραμπ, «ένας δημοφιλής».
Κατακρεούργησε τη λέξη.

«Όχι,» είπε ο Μπάνον. «Είναι λαϊκιστής.»

«Ναι», επέμεινε ο Τραμπ. «Ένας δημοφιλής.»

Ο Μπάνον εγκατέλειψε. Στην αρχή σκέφτηκε ότι ο Τραμπ δεν καταλάβαινε τη λέξη. Αλλά ίσως το εννοούσε με τον δικό του τρόπο - το να είναι κάποιος δημοφιλής στους ανθρώπους. Ο Μπάνον ήξερε ότι ο δημοφιλής ήταν μια προγενέστερη βρετανική μορφή της λέξης «λαϊκιστής» για το μη-πνευματικό ευρύ κοινό.

Μια ώρα από την αρχή της συνάντησης, ο Μπόσι είπε, «Έχουμε ένα άλλο μεγάλο θέμα.»

«Ποιο είναι αυτό;» Ρώτησε ο Τραμπ, φαινομενικά λίγο πιο επιφυλακτικός.

«Λοιπόν», είπε, «80 τοις εκατό των δωρεών που δώσατε ήταν σε Δημοκρατικούς». Για τον Μπόσι αυτό ήταν το μεγαλύτερο πολιτικό πταίσμα του Τραμπ, αν και δεν το είπε.

«Αυτά είναι βλακείες!»

«Υπάρχει δημόσιο αρχείο,» είπε ο Μπόσι.

«Υπάρχει αρχείο γι' αυτό;» είπε ο Τραμπ έκπληκτος.

«Κάθε δωρεά που έχετε κάνει ποτέ». Η δημοσιοποίηση όλων των πολιτικών δωρεών ήταν καθιερωμένη.

«Είμαι πάντα δίκαιος», είπε ο Τραμπ. Μοίραζε τις δωρεές του σε υποψηφίους και των δύο κομμάτων, είπε.

«Βασικά δίνετε ιδιαίτερα πολλά. Αλλά το 80% είναι προς Δημοκρατικούς. Σικάγο, Ατλάντικ Σίτυ...»

«Πρέπει να το κάνω αυτό», είπε ο Τραμπ. «Όλοι αυτοί οι καταραμένοι Δημοκρατικοί κυβερνούν όλες τις πόλεις.

Εάν θες να χτίσεις ξενοδοχεία πρέπει να τους λαδώσεις. Είναι άνθρωποι που ήρθαν σε 'μένα.»

«Ακούστε», είπε ο Μπάνον, «ο Ντέιβ προσπαθεί να σας πει το εξής. Τρέχοντας ως υποψήφιος για το Κόμμα του Τσαγιού, αυτό είναι το πρόβλημα για το οποίο διαμαρτύρονται. Ότι είναι τύποι σαν εσάς που έχουν εσωτερικές συμφωνίες.»

«Θα το ξεπεράσω αυτό», είπε ο Τραμπ. «Είναι όλα στημένα. Είναι ένα στημένο σύστημα. Αυτοί οι τύποι με ξεζουμίζουν εδώ και χρόνια. Δεν θέλω να δώσω. Όλοι έρχονται μέσα. Αν δεν δώσεις μια επιταγή...»

«Υπήρχε ένα τύπος στο Κουίνς», είπε ο Τραμπ, «ένας ηλικιωμένος τύπος με ένα ρόπαλο του μπέιζμπολ. Πηγαίνεις εκεί και πρέπει να του δώσεις κάτι - συνήθως μετρητά. Εάν δεν του δώσεις κάτι, τίποτα δεν γίνεται. Τίποτα δεν χτίζεται. Αλλά αν πας εκεί και του αφήσεις ένα φάκελο, τότε γίνεται. Έτσι είναι. Μπορώ να το διορθώσω όμως αυτό.»

Ο Μπόσι είπε ότι είχε ένα πλάνο. «Είναι το συντηρητικό κίνημα. Το Κόμμα του Τσαγιού πάει κι έρχεται. Ο λαϊκισμός πάει κι έρχεται. Το συντηρητικό κίνημα έχει υπάρξει θεμέλιο λίθος από την εποχή του Γκολντγουότερ.»

Δεύτερον, είπε, θα πρότεινα να τρέξετε σαν να τρέχετε για κυβερνήτης σε τρεις πολιτείες - την Άιοβα, το Νιού Χάμσιρ και τη Νότια Καρολίνα. Ήταν οι πρώτες τρεις πολιτείες μεγάλης εκλογικής βαρύτητας. «Τρέξτε και δείξτε ντόπιος, σαν να θέλετε να γίνεται κυβερνήτης τους.»

Πολλοί υποψήφιοι έκαναν το τεράστιο λάθος να προσπαθούν να τρέξουν σε 27 πολιτείες. «Τρέξτε σε τρεις κυβερνητικές εκλογές, και θα έχετε μια πολύ καλή ευκαιρία. Εστιάστε σε τρεις. Πηγαίνετε καλά στις τρεις.

Και οι άλλες θα ακολουθήσουν.»

«Μπορώ να είμαι ο υποψήφιος», είπε ο Τραμπ. «Μπορώ να νικήσω αυτούς τους τύπους. Δεν με νοιάζει ποιοι είναι. Το έχω. Μπορώ να τα φροντίσω αυτά τα άλλα πράγματα.»

Κάθε θέση θα μπορούσε να επανεξεταστεί, να επαναδιαπραγματευτεί.

«Είμαι κατά των αμβλώσεων», είπε ο Τραμπ. «Θα ξεκινήσω.»

«Κοιτάξτε τι θα πρέπει να κάνετε», είπε ο Μπόσι. «Θα χρειαστεί να γράψετε ατομικές επιταγές αξίας μεταξύ 250.000 και 500.000 δολαρίων σε γερουσιαστές και σε μέλη του Κογκρέσου. Θα έρθουν όλοι εδώ. Κοιτάξτε τους στα μάτια, σφίξτε το χέρι τους. Θα τους δώσετε μια επιταγή. Επειδή χρειαζόμαστε κάποιες χάρες. Πρέπει να κάνετε συναντήσεις ένας-προς-έναν με τον καθένα τους έτσι ώστε αυτοί οι τύποι να ξέρουν. Γιατί αργότερα, αυτό θα είναι τουλάχιστον μια αφετηρία για το χτίσιμο σχέσεων.»

Ο Μπόσι συνέχισε: «Θα λέτε, αυτή η επιταγή είναι για σένα. Για 2.400 δολάρια» - το μέγιστο ποσό. «Πρέπει να είναι ατομικές επιταγές, σκληρό νόμισμα, στην καμπάνια τους, έτσι ώστε να γνωρίζουν ότι προέρχονται από εσάς προσωπικά. Οι Ρεπουμπλικανοί ξέρουν τώρα ότι το βλέπετε σοβαρά.»

«Το χρήμα,» είπε ο Μπόσι, «ήταν βασικό στην τέχνη της προεδρικής πολιτικής. Αργότερα αυτό θα φέρει τεράστια οφέλη. Δώστε στους Δημοκρατικούς υποψηφίους βασικών εκλογικών πολιτειών όπως το Οχάιο, η Πενσυλβάνια, η Βιρτζίνια και η Φλόριντα.»

Επιπλέον, ο Μπόσι είπε, «Θα πρέπει να κάνετε ένα βιβλίο πολιτικής. Πρέπει να κάνετε ένα βιβλίο για το τι σκέφτεστε για την Αμερική και τις τωρινές πολιτικές.»

Ο Μπάνον έδωσε μια εκτεταμένη ενημέρωση για την Κίνα και τις επιτυχημένες προσπάθειές της να πάρει θέσεις εργασίας και χρήματα από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Είχε εμμονή με αυτή την απειλή.

«Πως σου φαίνεται;» Ρώτησε ο Μπόσι αργότερα τον Μπάνον.

«Είμαι πολύ εντυπωσιασμένος με τον τύπο», είπε ο Μπάνον. Όσον αφορά το τρέξιμο για πρόεδρος, καμία πιθανότητα. Πρώτα απ' όλα, αυτά τα δύο σοβαρά θέματα. Ο καταραμένος δεν θα γράψει ούτε μια επιταγή.

Δεν είναι τύπος που γράφει επιταγές. Υπογράφει το πίσω μέρος των επιταγών όταν έρχονται ως πληρωμές σ' αυτόν. «Ήταν καλό που το είπες αυτό επειδή δεν θα γράψει ποτέ κάποια επιταγή.»

«Σχετικά με το βιβλίο πολιτικής;»

«Ποτέ δεν θα κάνει ένα βιβλίο πολιτικής. Παράτα με. Πρώτα απ' όλα, κανείς δεν θα το αγοράσει. Θα ήταν χάσιμο χρόνου εκτός από το γεγονός ότι θα ήταν απίστευτα διασκεδαστικό.»

Ο Μπόσι είπε ότι προσπαθούσε να προετοιμάσει τον Τραμπ σε περίπτωση που αποφασίσει ποτέ να τρέξει. Ο Τραμπ είχε ένα μοναδικό πλεονέκτημα: ήταν εντελώς απομακρυσμένος από την πολιτική διαδικασία.

Καθώς περπατούσαν, ο Μπόσι βρήκε τον εαυτό του να κάνει μια εγκεφαλική άσκηση, μία που έξι χρόνια αργότερα θα έκαναν οι περισσότεροι Αμερικάνοι. Δεν θα τρέξει ποτέ υποψήφιος. Δεν θα καταθέσει ποτέ.

Δεν θα ανακοινώσει ποτέ. Ποτέ δεν θα καταθέσει την φορολογική του δήλωση. Σωστά; Δε θα κάνει τίποτα από αυτά τα πράγματα. Δε θα κερδίσει ποτέ.

«Νομίζεις ότι θα τρέξει;» ρώτησε τελικά ο Μπόσι τον Μπάνον.

Δεν υπάρχει περίπτωση. Καμία πιθανότητα», επανέλαβε ο Μπάνον. «Λιγότερο από μηδέν. Κοίτα τη ζωή που έχει, φίλε. Έλα τώρα. Δεν πρόκειται να το κάνει αυτό. Θα του ξεριζώσουν το κεφάλι.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Έξι χρόνια αργότερα

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι εάν τα γεγονότα δεν είχαν ξεδιπλωθεί με τον ακόλουθο απίθανο, τυχαίο, απρόσεκτο τρόπο, ο κόσμος θα ήταν πολύ διαφορετικός σήμερα. Ο Ντόναλντ Τραμπ αποδέχτηκε την υποψηφιότητα του Ρεπουμπλικανικού κόμματος στις 21 Ιουλίου 2016 και η πορεία του για την προεδρία έκανε σημαντική πρόοδο νωρίς το πρωί του Σάββατο 13 Αυγούστου 2016.

Ο Στηβ Μπάνον, τώρα επικεφαλής της δεξιάς επιχείρησης Breitbart News, καθόταν σε ένα πάγκο στο Μπράιαντ Παρκ της Νέας Υόρκης και διάβαζε τις εφημερίδες του, το Σαββατιάτικο τελετουργικό του. Ξεκίνησε πρώτα από τους Financial Times και στη συνέχεια στους New York Times.

«Η αποτυχημένη εκ των έσω αποστολή να δαμαστεί η γλώσσα του Τραμπ», έλεγε η επικεφαλίδα της πρώτης σελίδας των Times. Οι προεδρικές εκλογές ήταν τρεις μήνες μακριά.

«Ω, Θεέ μου,» σκέφτηκε ο Μπάνον.

Η πρώτη πράξη του δράματος Μπάνον είναι η εμφάνισή του - το παλιό στρατιωτικό σακάκι πάνω από πολλαπλά μπλουζάκια πόλο του τένις. Η δεύτερη πράξη είναι η συμπεριφορά του - επιθετική, σίγουρη και δυνατή.

Οι δημοσιογράφοι των Times δήλωσαν ότι είχαν 20 ανώνυμες πηγές Ρεπουμπλικανών κοντά στον Τραμπ ή σε επικοινωνία με την καμπάνια του. Το άρθρο παρουσίαζε τον Τραμπ ως μπερδεμένο, εξαντλημένο, θορυβώδες, επιρρεπές σε γκάφες και με προβλήματα σχετικά με τις δωρεές του. Η κατάστασή του ήταν αβέβαιη στη Φλόριντα, στο Οχάιο, στην Πενσυλβανία και στη Βόρεια Καρολίνα, βασικές εκλογικές πολιτείες που θα αποφάσιζαν τις εκλογές. Ήταν ένα άσχημο πορτρέτο, και ο Μπάνον ήξερε ότι όλα ήταν αληθινά. Υπολόγισε ότι ο Τραμπ θα μπορούσε να χάσει από την υποψήφια των Δημοκρατικών Χίλαρι Κλίντον με ίσως έως και 20 πόντους, σίγουρα με διψήφιο ποσοστό.

Ο Τραμπ ήταν σίγουρα ένα θέαμα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, αλλά δεν είχε ακόμα καμία λειτουργία πέρα από ό, τι είχε προμηθεύσει η Εθνική Επιτροπή του Δημοκρατικού Κόμματος. Ο Μπάνον ήξερε ότι η εκστρατεία του Τραμπ ήταν λίγοι άνθρωποι σε ένα δωμάτιο - ένας συντάκτης και μια ομάδα έξι ατόμων που είχε προγραμματίσει συναντήσεις στα φθηνότερα κέντρα, συχνά παλιά, παρατημένα αθλητικά κέντρα σε όλη τη χώρα.

Παρ' όλα αυτά, ο Τραμπ είχε κερδίσει την υποψηφιότητα των Ρεπουμπλικανών ενάντια σε 16 άλλους και ήταν μια μεγάλη, χαζή, ανατρεπτική παρουσία, που απορροφούσε την προσοχή του έθνους.

Ο Μπάνον, τώρα 63 ετών και απόφοιτος της Σχολής Διοίκησης του Χάρβαρντ με έντονα εθνικιστικές, Αμερικανικές απόψεις, κάλεσε την Ρεμπέκα Μέρσερ.

Η Μέρσερ και η οικογένειά της ήταν μία από τις μεγαλύτερες και πιο αμφιλεγόμενες πηγές χρήματος εκστρατειών στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα και το χρήμα ήταν η κινητήρια δύναμη της αμερικανικής πολιτικής, ειδικά στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Οι Μέρσερς ήταν λίγο στο

περιθώριο, αλλά τα χρήματά τους τους αγόραζαν μια θέση στο τραπέζι. Είχαν επίσης ένα μερίδιο ιδιοκτησίας στην επιχείρηση ειδήσεων Breitbart.

«Αυτό είναι κακό γιατί θα μας ρίξουν το φταίξιμο γι' αυτό», είπε ο Μπάνον στη Μέρσερ.

Η Breitbart είχε σταθεί δίπλα στον Τραμπ στις πιο σκοτεινές ώρες του. «Αυτό θα είναι το τέλος της Breitbart.»

«Γιατί δεν παίρνεις θέση;» είπε η Ρεμπέκα.

«Ποτέ δεν έκανα καμπάνια στη ζωή μου», απάντησε ο Μπάνον. Ποτέ. Η ιδέα ήταν ανήκουστη.

«Αυτός ο τύπος ο Μάναφορτ είναι καταστροφή», είπε, αναφερόμενος στο διαχειριστή της καμπάνιας του Τραμπ, Πολ Μάναφορτ. «Κανείς δεν τρέχει την καμπάνια τώρα. Ο Τραμπ σε ακούει. Πάντα επιζητά την εποπτεία των ενηλίκων.»

«Κοίτα,» είπε ο Μπάνον, «θα το έκανα στη στιγμή. Αλλά γιατί θα το έκανε αυτό;»

«Ήταν πάντα το αυτσάιντερ», είπε, και ανέφερε το άρθρο των New York Times. «Αυτό το πράγμα είναι σε κατάσταση πανικού.» Εν ολίγοις, ο Τραμπ μπορούσε να προσλάβει τον Μπάνον επειδή ήταν απελπισμένος.

Οι Μέρσερς επικοινωνήσαν με τον Τραμπ, ο οποίος επρόκειτο να είναι στο ανατολικό Χάμπτον, στο Λονγκ Άιλαντ, έδρα του Γούντι Τζόνσον, του ιδιοκτήτη των Jets της Νέας Υόρκης, για έναν έρανο.

Κανονικά οι Μέρσερς υπέγραφαν τις επιταγές και έλεγαν ότι δεν χρειάζεται καν να δουν τον υποψήφιο. Αυτή τη φορά ήθελαν δέκα λεπτά με τον Τραμπ.

Σε ένα μικρό ευήλιο δωμάτιο, η ψηλή και κοκκινομάλλα Ρεμπέκα, μίλησε ελεύθερα. Ο πατέρας της, ο Μπομπ Μέρσερ, ένας μαθηματικός υψηλού IQ, μόλις που μίλησε. Ήταν ένας από τους εγκεφάλους πίσω από μία εκπληκτικά επιτυχημένη επενδυτική εταιρία, την Renaissance Technologies, που διαχειριζόταν 50 δισεκατομμύρια δολάρια.

«Ο Μάναφορτ πρέπει να φύγει», είπε στον Τραμπ. Είπε ότι ήταν χάος.

«Τι προτείνετε;» Ρώτησε ο Τραμπ.

«Θα αναλάβει ο Στηβ Μπάνον», είπε.

«Δεν θα το κάνει ποτέ.»

Θα το έκανε «σίγουρα», απάντησε εκείνη.

Ο Μπάνον επικοινωνήσε με τον Τραμπ εκείνο το βράδυ.

«Αυτό το πράγμα στην εφημερίδα είναι ντροπιαστικό», είπε ο Μπάνον, αναφερόμενος στο κομμάτι των New York Times. «Είσαι καλύτερος από αυτό. Μπορούμε να κερδίσουμε. Θα έπρεπε να κερδίζουμε.

Η Χίλαρι Κλίντον είναι, για όνομα του Θεού.»

Ο Τραμπ εξερράγη για τον Μάναφορτ. «Είναι άκαμπτος.» Δεν μπορεί να κάνει τηλεόραση αποτελεσματικά.

«Ας συναντηθούμε αύριο και να συντονίσουμε αυτό το πράγμα. Μπορούμε να το κάνουμε», αναφώνησε ο Μπάνον. «Αλλά ας μη μάθει κανείς τίποτα».

Ο Τραμπ συμφώνησε να συναντηθούν το επόμενο πρωί, την Κυριακή.

Μια άλλη ανήσυχη πολιτική προσωπικότητα εκείνη την ημέρα ήταν ο Ράινς Πρίμπους, ο 44χρονος πρόεδρος της εθνικής επιτροπής των Ρεπουμπλικανών, και δικηγόρος από το Γουινσκόνσιν. Ο Πρίμπους είχε διάφορους ρόλους επιρροής και διασυνδέσεων στα πέντε χρόνια του ως πρόεδρος. Η ζωνρή συμπεριφορά του έκρυβε έναν δημιουργό αυτοκρατοριών. Ο Πρίμπους λάμβανε τις αποφάσεις χρηματοδότησης του κόμματος, προσελάμβανε το προσωπικό των 6.500 αμειβόμενων εργαζομένων, εμφανιζόταν τακτικά στην τηλεόραση και είχε τη δική του επιχείρηση επικοινωνίας. Ήταν σε δύσκολη θέση.

Προσωπικά, ο Πρίμπους θεωρούσε τον μήνα Αύγουστο ως καταστροφή. «Μια σταθερή πηγή θερμότητας που δεν έλεγε να φύγει.» Και υπεύθυνος ήταν ο υποψήφιος Τραμπ.

Ο Πρίμπους προσπάθησε να κατευθύνει την καμπάνια από την αρχή. Όταν ο Τραμπ αποκάλεσε «βιαστές» τους Μεξικανούς στην ομιλία που ανήγγειλε την υποψηφιότητά του στις 16 Ιουνίου 2015, ο Πρίμπους του τηλεφώνησε και είπε: «Δε μπορείς να μιλάς έτσι. Έχουμε δουλέψει σκληρά για να κερδίσουμε τους Ισπανόφωνους.»

Ο Τραμπ δεν χαμήλωνε τους τόνους και επιτιθόταν σε οποιονδήποτε του επιτίθετο. Κανείς πρόεδρος εθνικού κόμματος δεν είχε αντιμετωπίσει ποτέ έναν πονοκέφαλο σαν τον Τραμπ.

Ο γεροϋσιαστής Μιτς Μακόνελ, ο πανούργος ηγέτης της πλειοψηφίας των Ρεπουμπλικανών, είχε καλέσει τον Πρίμπους εμπιστευτικά. Το μήνυμά του: Ξεχάστε τον Τραμπ, εκτρέψτε τα ρεπουμπλικανικά κονδύλια σε εμάς, τους υποψηφίους της Γερουσίας και κόψτε την παροχή χρήματος στον Ντόναλντ Τραμπ.

Όμως ο Πρίμπους ήθελε να διατηρήσει μια σχέση με τον Τραμπ και αποφάσισε να εγκατασταθεί σταθερά στη μέση μεταξύ του Τραμπ και του Μακόνελ. Ήταν από τακτικής άποψης σωστό, σκέφτηκε. Επιβίωση για το πάρτι και αυτόν. Είχε πει στον Τραμπ: «Είμαι μαζί σου 100 τοις εκατό. Σ' αγαπάω. Θα συνεχίσω να δουλεύω για σένα. Αλλά πρέπει να προστατεύσω το κόμμα. Έχω μια ευθύνη που είναι διαφορετική κι όχι μόνο προς εσένα.»

Ο Πρίμπους είχε συμφωνήσει να βγει και να εκστρατεύσει με τον Τραμπ και να τον παρουσιάσει σε συγκεντρώσεις. Το είδε σα να δίνει χέρι βοήθειας σε κάποιον που πνίγεται.

Το άρθρο των Times σχετικά με την αποτυχία να δαμασθεί ο Τραμπ ήταν ένα τράνταγμα. «Γαμώτο.» Σκέφτηκε ο Πρίμπους. «Αυτό είναι πραγματικά πολύ κακό.» Η καμπάνια κατέρρεε. «Δεν ήταν καμπάνια», είχε καταλήξει. «Ήταν ένα αστείο.»

Υπήρξε τόσο πολλή συζήτηση στο άρθρο των Times όπου ο Πρίμπους συνειδητοποίησε ότι οι 20 πηγές είτε προσπαθούσαν να σαμποτάρουν την καμπάνια είτε, ως συνήθως, έκαναν τον εαυτό τους να φαίνεται καλός.

Επικίνδυνες στιγμές, ίσως οι χειρότερες, για τον Τραμπ και το κόμμα, σκέφτηκε ο Πρίμπους. Υπήρχε μόνο ένα μονοπάτι προς τα εμπρός: κλιμάκωση σε όλα τα μέτωπα. Μεγιστοποίηση της επιθετικότητας για απόκρυψη ζωτικών αδυναμιών.

Εκείνο το πρωινό της Κυριακής, ο Στηβ Μπάνον έφτασε στον Πύργο Τραμπ στο Μανχάταν και είπε στην ασφάλεια του κτηρίου ότι είχε συνάντηση με τον κ. Τραμπ.

«Αυτό είναι καταπληκτικό,» είπε ο φρουρός ασφαλείας. «Δεν είναι ποτέ εδώ τα Σαββατοκύριακα.»

Ο Μπάνον τηλεφώνησε στον Τραμπ.

«Ει» είπε ο Τραμπ, «είμαι στο Μπεντμίνστερ» όπου βρισκόταν η εθνική λέσχη γκολφ του Τραμπ. «Εφόσον δεν είσαι εδώ, θα παίξω γκολφ. Έλα εδώ, για μεσημεριανό. Να είσαι εδώ σε μια ώρα.»

Προχώρησε στο να δώσει λεπτομερείς οδηγίες για τη διαδρομή 40 μίλια δυτικά της πόλης της Νέας Υόρκης.

«Θα το βρω,» είπε ο Μπάνον.

Όχι, στρίψε δεξιά στον δρόμο Rattlesnake Bridge και, στη συνέχεια, στρίψε δεξιά για περίπου ένα μίλι.

«Θα το βρω. Είναι η εθνική λέσχη Τραμπ.»

Όχι, επέμεινε ο Τραμπ, πρέπει να καταλάβεις. Ο Τραμπ παρείχε πλήρεις οδηγίες κατεύθυνσης με περισσότερες λεπτομέρειες από ό, τι ο Μπάνον είχε ακούσει ποτέ να δίνει για οτιδήποτε άλλο.

Ο Μπάνον ανέθεσε σε έναν οδηγό να τον πάρει στο Μπεντμίνστερ για να φτάσει το μεσημέρι για να σιγουρευτεί ότι θα ήταν εκεί εγκαίρως. Μέσα στο κλαμπ, τον κάθισαν σε ένα τραπέζι για πέντε.

«Ηρθατε νωρίς,» είπε κάποιος από το προσωπικό. «Οι άλλοι δεν θα είναι εδώ μέχρι τις 13 μ.μ.»

«Οι άλλοι;» ρώτησε ο Μπάνον.

Ο Ρότζερ Έιλς, ο κυβερνήτης Κρις Κρίστι και ο «δήμαρχος» Ρούντι Τζιουλιάνι παρευρέθηκαν επίσης.

Ο Μπάνον ήταν νευριασμένος. Δεν ήταν εκεί για περάσει οντισιόν μπροστά σε κανέναν. Ο ίδιος και ο Τραμπ συμφώνησαν, έκαναν μια συμφωνία που δεν έπρεπε να αναθεωρηθεί.

Ο Έιλς, ο ιδρυτής και επικεφαλής της Fox News και παλαίμαχος Ρεπουμπλικανός πολιτικός λειτουργός, από την εποχή του Ρίτσαρντ Νίξον, μπήκε πρώτος. Ήταν μέντορας του Μπάνον.

«Τι στο διάολο;» Είπε ο Έιλς, και ξεκίνησε να επικρίνει την εκστρατεία.

«Πόσο άσχημα είναι οι αριθμοί;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Αυτό πρόκειται να είναι καταστροφή.»

«Μίλησα με τον Τραμπ χθες το βράδυ» είπε ο Μπάνον. «Οι Μέρσερς μίλησαν μαζί του. Υποτίθεται ότι έρχομαι και αναλαμβάνω την καμπάνια, αλλά μην το πεις στους άλλους δύο αυτό.»

«Τι στο διάολο;» Είπε πάλι ο Έιλς. «Δεν ξέρεις τίποτα από καμπάνιες.»

Δεν υπήρχε περίπτωση.

«Το ξέρω, αλλά ο καθένας θα μπορούσε να είναι πιο οργανωμένος από αυτό το πράγμα.»

Αν και ο Μπάνον γνώριζε τον Έιλς πολλά χρόνια, δεν εμφανιζόταν στο δίκτυο Fox News του Έιλς.

Ο Μπάνον είπε κάποτε: «Δεν έχω πάει ποτέ στο Fox γιατί δεν ήθελα να του χρωστάω χάρη. Ποτέ μην χρωστάς στον Ρότζερ αλλιώς του ανήκεις.»

Αυτό ερχόταν σε αντίθεση με την σχέση του με τον Τραμπ, ο οποίος, κατά την άποψή του, ήταν υποτακτικός. Ο Τραμπ είχε εμφανιστεί σε μια σειρά από ραδιοφωνικές συνεντεύξεις του Breitbart News Daily με τον Μπάνον στο SiriusXM μεταξύ Νοεμβρίου 2015 και Ιουνίου 2016.

Ο Έιλς είπε ότι ήταν εκεί για την προετοιμασία του εβδομαδιαίου ντιμπέιτ. Το πρώτο προεδρικό ντιμπέιτ εναντίον της Χίλαρι Κλίντον ήταν ενάμιση μήνα μακριά, στις 26 Σεπτεμβρίου.

«Προετοιμασία ντιμπέιτ;» Είπε ο Μπάνον. «Εσύ, ο Κρίστι και ο Ρούντι;»

«Αυτό είναι το δεύτερο.»

«Κάνει πραγματικά προετοιμασία για τα ντιμπέιτ;» είπε ο Μπάνον, ξαφνικά εντυπωσιασμένος.

«Όχι, έρχεται και παίζει γκολφ και απλά μιλάμε για την καμπάνια και τέτοια πράγματα. Αλλά προσπαθούμε να τον κάνουμε να το συνηθίσει.»

Ο Πολ Μάναφορτ, ο μάνατζερ της καμπάνιας, ήρθε μέσα.

Ο Μπάνον, που συχνά τον φώναζαν «υπέρθερμο λαϊκιστή», ήταν αηδιασμένος.

Ο Μάναφορτ ήταν ντυμένος με κάτι που μπορούσε να περάσει για ενδυμασία ιστιοπλοΐας, με φουλάρι κλπ. Ζωντανά από το Σαουθάμπτον!

Ο Τραμπ έφτασε και κάθισε. Σερβιρίστικαν χοτ ντογκς και χάμπουργκερς. Η ονειρική διατροφή ενός εντεκάχρονου παιδιού, σκέφτηκε ο Μπάνον, καθώς ο Τραμπ καταβρόχθισε δύο χοτ ντογκ.

Αναφερόμενος στην ιστορία των New York Times σχετικά με την αποτυχία να δαμαστεί η γλώσσα του, ο Τραμπ ρώτησε τον Μάναφορτ πώς μπόρεσε να εμφανιστεί ένα τέτοιο άρθρο. Ήταν ένα από τα παράδοξα του Τραμπ: Επιτιθόταν στα μεγάλα μέσα μαζικής ενημέρωσης με ευχαρίστηση, ειδικά στους Times - αλλά παρά την πλήρη κατάπαυση της γλώσσας, θεωρούσε τους Times έγκυρους και πίστευε σε μεγάλο βαθμό τις ιστορίες τους.

«Πολ, σου μοιάζω με μωρό;» Ο Τραμπ ρώτησε τον Μάναφορτ. «Αυτό λες, ότι είμαι ένα μωρό; Είσαι άθλιος στην τηλεόραση. Δεν έχεις ενέργεια. Δεν εκπροσωπείς την καμπάνια. Στο είπα όμορφα. Δεν θα ξαναβγείς στην τηλεόραση.»

«Ντόναλντ...», προσπάθησε να απαντήσει ο Μάναφορτ.

Ο Μπάνον υποψιαζόταν ότι αυτή η γνώριμη και φιλική προσφώνηση ενοχλούσε τον Τραμπ.

«Ένα πράγμα πρέπει να καταλάβετε, κύριε Τραμπ,» είπε ο Μπάνον, «η ιστορία είχε πολλές από αυτές τις ανώνυμες πηγές, δεν γνωρίζουμε την αλήθεια».

«Όχι, μπορώ να ξεχωρίσω», απάντησε ο Τραμπ, κατευθύνοντας τα πυρά του στον Μάναφορτ. «Έχουμε διαρροές.»

Ήξερε ότι τα σχόλια ήταν αληθινά.

«Πολλά από αυτά δεν γίνεται να αποδοθούν κάπου», είπε ο Μπάνον. Κανένας με όνομα, όλοι κρύβονται.

«Οι New York Times είναι, είναι όλα καταραμένα ψέματα. Έλα τώρα, αυτά είναι όλα βλακείες», συνέχισε ο Μπάνον την ολοκληρωτικά αντίθετη με το κόμμα θέση του, αν και γνώριζε ότι η ιστορία ήταν αλήθεια.

Ο Τραμπ δεν το πίστευε. Η ιστορία ήταν το ευαγγέλιο και η καμπάνια ήταν γεμάτη από διαρροές. Η «δολοφονία» του Μάναφορτ συνεχίστηκε για λίγο ακόμα. Ο Τραμπ στράφηκε σε μερικές ιστορίες πολέμου για μισή ώρα. Ο Μάναφορτ έφυγε.

«Μείνε», είπε ο Τραμπ στον Μπάνον. «Αυτό το πράγμα είναι τόσο τρομερό. Είναι τόσο εκτός ελέγχου. Ο τύπος είναι αποτυχημένος . Δεν διαχειρίζεται πραγματικά την καμπάνια. Τον έφερα μόνο για να με βοηθήσει με το συνέδριο.»

«Μην ανησυχείτε για κανέναν από αυτούς τους αριθμούς», είπε ο Μπάνον. «Μην ανησυχείτε για τους 12 έως 16 βαθμούς, ανεξάρτητα από την δημοσκοπήση. Μην ανησυχείτε για τις πολιτείες μεγάλης εκλογικής βαρύτητας. Είναι πολύ απλό.» Τα δύο τρίτα της χώρας πιστεύουν ότι βρισκόμαστε σε λάθος δρόμο και το 75% της χώρας πιστεύει ότι είμαστε σε πτώση, υποστήριξε. Αυτό έθεσε το σκηνικό για μια αλλαγή προσωπικού. Η Χίλαρι ήταν το παρελθόν. Ήταν τόσο ξεκάθαρο. Κατά κάποιο τρόπο, ο Μπάνον περίμενε όλη του την ενήλικη ζωή γι' αυτή τη στιγμή.

«Εδώ είναι η διαφορά», εξήγησε. «Θα συγκρίνουμε και θα αντιπαραβάλλουμε την Κλίντον. Εδώ είναι το πράγμα που πρέπει να θυμάστε», είπε, και απήγγειλε ένα από τα μάντρα του: «Η ελίτ, η αφρόκρεμα της χώρας είναι βολεμένοι με τη διαχείριση της πτώσης. Σωστά;»

Ο Τραμπ έγνεψε καταφατικά.

«Και οι εργαζόμενοι στη χώρα δεν είναι. Θέλουν να ξανακάνουν την Αμερική σπουδαία. Πρόκειται να απλοποιήσουμε αυτήν την καμπάνια. Είναι το σύμβολο ενός διεφθαρμένου και ανίκανου status quo των ελίτ που είναι βολεμένοι στη διαχείριση της πτώσης. Εσύ είσαι το σύμβολο του ξεχασμένου ανθρώπου που θέλει να κάνει και πάλι την Αμερική σπουδαία. Και θα το κάνουμε μόνο σε μερικά θέματα.

«Το πρώτο,» συνέχισε ο Μπάνον, «θα σταματήσουμε τη μαζική παράνομη μετανάστευση και θα αρχίσουμε να περιορίζουμε τη νόμιμη μετανάστευση για να επαναφέρουμε την κυριαρχία μας. Δεύτερον, θα φέρετε τις κατασκευαστικές θέσεις εργασίας πίσω στη χώρα. Και τρίτον, θα βγούμε από αυτούς τους άσκοπους ξένους πολέμους.»

Αυτές δεν ήταν νέες ιδέες για τον Τραμπ. Σε μια ομιλία του στις 8 Αυγούστου στην Οικονομική Λέσχη του Ντιτρόιτ μια εβδομάδα πριν, είχε προβάλει όλα αυτά τα θέματα και σφυροκόπησε την Κλίντον. «Είναι η υποψήφια του παρελθόντος. Εμάς είναι η καμπάνια του μέλλοντος.»

«Αυτά είναι τα τρία μεγάλα θέματα που δεν μπορεί να καταπολεμήσει», είπε ο Μπάνον. «Είναι μέρος του πράγματος που άνοιξε τα σύνορα, είναι μέρος του πράγματος που

προέβη σε κακές εμπορικές συμφωνίες και άφησε τις θέσεις εργασίας να πάνε στην Κίνα και αυτή είναι η νεοσυντηρητική. Σωστά;»

Ο Τραμπ φαινόταν να συμφωνεί ότι η Χίλαρι ήταν νεοσυντηρητική.

«Υποστηρίζει κάθε πόλεμο εκεί έξω», είπε ο Μπάνον. «Θα κάνουμε μόνο το σφυρί. Αυτό είναι όλο. Απλά μείνε σε αυτό.»

Ο Μπάνον πρόσθεσε ότι ο Τραμπ είχε άλλο ένα πλεονέκτημα. Μιλούσε με μια φωνή που δεν ακουγόταν πολιτική. Αυτό ήταν που είχε ο Μπαράκ Ομπάμα το 2008 στον πρωταγωνιστικό αγώνα ενάντια στην Κλίντον, που μιλούσε σαν την εκπαιδευμένη πολιτικό που ήταν. Ο ρυθμός της ήταν υπερβολικά προβαρισμένος. Ακόμα και όταν έλεγε την αλήθεια, ακουγόταν σαν να έλεγε ψέματα.

Πολιτικοί όπως η Χίλαρι δεν μπορούν να μιλήσουν φυσιολογικά, είπε ο Μπάνον. Ήταν ένας μηχανικός τρόπος ομιλίας, ακριβώς όπως στις εκλογικές ομάδες συγκέντρωσης, απαντώντας στις ερωτήσεις πολιτικά. Ήταν καταπραϋντικό, όχι εκνευριστικό, όχι θυμωμένο, όχι από την καρδιά ή από τη βαθιά πεποίθηση, αλλά από κάποιες απόψεις και θέσεις ακριβοπληρωμένων συμβούλων.

Ο Τραμπ είπε εντάξει, γίνεσαι ο διευθύνων σύμβουλος της καμπάνιας.

«Δεν θέλω κάποια μεγάλη ιστορία κυβερνητικής ίντριγκας», δήλωσε ο Μπάνον. «Ας κρατήσουμε τον Μάναφορτ ως πρόεδρο. Δεν θα έχει καμία εξουσία. Επιτρέψτε μου να το διαχειριστώ εγώ αυτό.»

Συμφώνησαν ότι η Κελυάν Κόνγκουεϊ - μια δυναμική, ανυπόκριτη Ρεπουμπλικανή δημοσκόπος που ήδη βοηθούσε την καμπάνια - θα διοριζόταν ως υπεύθυνος καμπάνιας.

«Θα την έχουμε στην τηλεόραση κάθε μέρα ως το φιλικό προς τα το γυναικείο φύλο πρόσωπο», πρότεινε ο Μπάνον. «Επειδή η Κελυάν είναι μαχήτρια. Θα απορροφήσει τα εισερχόμενα πυρά. Και αρέσει στο λαό. Και αυτό είναι που χρειαζόμαστε. Συμπάθεια.»

Σε μια στιγμή αυτογνωσίας, πρόσθεσε, «δεν θα βγω ποτέ στην τηλεόραση.»

Ούτε η Κόνγκουεϊ είχε τρέξει ποτέ καμπάνια. Με αυτό έγινε το τρία στα τρία - φανταχτερός αρχάριος υποψήφιος, ο διευθυντής της καμπάνιας και ο μάνατζερ της καμπάνιας .

Η Κελυάν Κόνγκουεϊ επέβλεπε τη μαγνητοσκόπηση ορισμένων διαφημίσεων καμπάνιας εκείνο το μήνα.

«Πληρώνω για αυτούς τους ανθρώπους;» την ρώτησε ο Τραμπ.

Παραπονήθηκε για τη ρύθμιση της κάμερας. Ο εξοπλισμός φαινόταν παλιός και δεν του άρεσε ο φωτισμός. Η λήψη δεν ήταν υψηλής ευκρίνειας (HD). Γκρίνιαζε για το συνεργείο της κάμερας. «Πες τους ότι δεν πρόκειται να πληρώσω.» Ήταν μια τυπική ατάκα.

Αργότερα είπε: «Θέλω όλοι να φύγουν εκτός από την Κελυάν.»

«Όλοι μου λένε ότι είμαι πολύ καλύτερος υποψήφιος από την Χίλαρι Κλίντον», είπε, ζητώντας πλαγίως την αξιολόγησή της.

«Δηλαδή, ναι, κύριε. Δεν απαιτείται δημοσκόπηση.» Αλλά θα μπορούσαν να κάνουν κάποια πράγματα διαφορετικά.

«Ανταγωνίζεστε την πιο άχαρη υποψήφιο στην προεδρική ιστορία. Και αρχίζει να φαίνεται ότι είμαστε και εμείς έτσι.»

«Όχι, δεν είμαστε.»

«Απλά έτσι φαίνεται. Σας παρακολουθούσα κατά τη διάρκεια των εσωκομματικών εκλογών και φαινόσασταν πολύ πιο χαρούμενος.»

«Μου λείπουν οι μέρες που ήταν μόνο μερικοί από εμάς που πετούσαν από εδώ κι από εκεί κάνοντας διαδηλώσεις, συναντώντας τους ψηφοφόρους», είπε ο Τραμπ.

«Αυτές οι μέρες έχουν περάσει», παραδέχτηκε εκείνη. «Αλλά για να είμαστε δίκαιοι προς εσάς, θα πρέπει να μπορούμε να τις επαναλάβουμε σε μια γενική εκλογική στρατηγική και διαδικασία που σας επιτρέπει να χρησιμοποιήσετε στο έπακρο αυτές τις δεξιότητες και να το απολαύσετε.»

Προσπάθησε να είναι ειλικρινής. «Γνωρίζεις ότι χάνεις;» Αλλά δεν χρειάζεται να χάνεις. Έχω δει τις δημοσκοπήσεις.» Το CNN εκείνη την ημέρα τον είχε κάτω κατά πέντε με δέκα πόντους. «Υπάρχει δρόμος επιστροφής.»

«Ποιος είναι;»

Πίστευε ότι είχε κάνει κάτι χωρίς να το συνειδητοποιήσει. «Αυτή η μυθοπλασία σχετικά με την δυνατότητα εκλογής που ρουφούσε το αίμα του κόμματος των Ρεπουμπλικανών», το ότι για κάποιο λόγο ο ίδιος δεν μπορούσε να κερδίσει και δεν μπορούσε να εκλεχθεί.

Οι ψηφοφόροι ήταν απογοητευμένοι από τους Ρεπουμπλικάνους προεδρικούς υποψηφίους. Αυτά τα επιχειρήματα πήγαιναν ως εξής: «Πρέπει να υποστηρίξετε τον Μιτ Ρόμνεϊ. Είναι ο μόνος που μπορεί να κερδίσει. Πρέπει να στηρίξετε τον Τζον Μακέιν. Μπορεί να κερδίσει. Ο Τζεμπ μπορεί να κερδίσει. Ο Μάρκο μπορεί να κερδίσει.

«Αυτός», εσύ δηλαδή, ο Τραμπ, «δεν μπορεί να κερδίσει. Ο λαός αποφάσισε. Δεν θα με κοροϊδέσουν ξανά», και έτσι κέρδισε την υποψηφιότητα των Ρεπουμπλικανών.

«Έχετε αυτά τα τεράστια πλήθη ενώ δεν έχετε δημιουργήσει μια παραδοσιακή πολιτική καμπάνια. Έχετε δημιουργήσει ένα κίνημα. Και ο λαός αισθάνεται ότι είναι μέρος του. Δεν πλήρωσαν εισδοχή. Μπορώ να σας πω τι βλέπω στη δημοσκοπήση. Έχουμε δύο σημαντικά εμπόδια.» Είπε ότι ποτέ δεν πρέπει να κάνουν εθνικές δημοσκοπήσεις. «Αυτή είναι η χαζομάρα των μέσων μαζικής ενημέρωσης», τα οποία έκαναν εθνικές δημοσκοπήσεις. Η νίκη προφανώς αφορούσε το εκλογικό σώμα - η συγκέντρωση των 270 εκλογικών ψήφων. Έπρεπε να στοχεύσουν τις σωστές πολιτείες, τις περίπου οκτώ αποφασιστικές εκλογικές πολιτείες.

«Ο λαός θέλει συγκεκριμένα στοιχεία», είπε η Κόνγουεϊ. Ήταν σπουδαίο όταν ο Τραμπ δημοσίευσε το σχέδιο μεταρρύθμισης δέκα σημείων της διαχείρισης και φροντίδας των βετεράνων πολέμου τον Ιούλιο, ή το σχέδιο φορολογικής μεταρρύθμισης πέντε σημείων. «Ο λαός θέλει αυτά τα είδη συγκεκριμένων στοιχείων, αλλά θέλει να επαναλαμβάνονται ξανά και ξανά.»

«Η δεύτερη ευπάθεια που βλέπω είναι ότι οι άνθρωποι θέλουν να σιγουρευτούν ότι μπορείτε να πραγματοποιήσετε τις υποσχέσεις σας. Επειδή αν δεν μπορείτε να το κάνετε, εάν ο επιχειρηματίας δεν μπορεί να εκτελέσει και να παραδώσει, είστε απλώς άλλος ένας πολιτικός. Και αυτό είναι που δεν είστε.»

Ήταν μια προσπάθεια παρότρυνσης, ένα μονοπάτι προς τα εμπρός που ο Τραμπ φαινόταν να ενστερνίζεται

«Πιστεύεις ότι μπορείς να το διαχειριστείς αυτό το πράγμα;» ρώτησε.

«Ποιο είναι "αυτό το πράγμα";» τον ρώτησε. «Διαχειρίζομαι αυτή τη φωτογράφιση.»

«Την καμπάνια», είπε ο Τραμπ. «Το όλο θέμα. Είσαι πρόθυμη να μην δεις τα παιδιά σου για λίγους μήνες;»

Δέχθηκε επί τόπου. «Κύριε, μπορώ να το κάνω για εσάς. Μπορείτε να κερδίσετε αυτόν τον αγώνα. Δεν θεωρώ τον εαυτό μου ομότιμό σας. Δε θα σας αποκαλέσω ποτέ με το μικρό σας όνομα.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Εκείνο το βράδυ της Κυριακής, ο Μπάνον πήγαινε για δουλειά - στον Πύργο Τραμπ στη Νέα Υόρκη.

Η έδρα της καμπάνιας. Ήταν η πρώτη του επίσκεψη και 85 ημέρες μέχρι τις προεδρικές εκλογές.

Ανέβηκε μέχρι τον δέκατο τέταρτο όροφο. Ο ήλιος ήταν ακόμα έξω εκείνο το βράδυ του Αυγούστου. Περίμενε να μπει μέσα και να έχει χιλιάδες ανθρώπους να ρωτούν, τι κάνει ο Μπάνον εδώ;

Θα χρειαζόταν μια δικαιολογία.

Πήγε στην αίθουσα πολέμου, το κέντρο ταχείας αντίδρασης, με όλες τις τηλεοράσεις.

Υπήρχε ένα άτομο εκεί. Στα μάτια του Μπάνον ήταν παιδί.

«Ποιος είσαι εσύ;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Άντι Σουράμπιαν.»

«Πού είναι όλοι;»

«Δεν ξέρω», απάντησε ο Σουράμπιαν. «Έτσι είναι κάθε Κυριακή.»

«Αυτή είναι η έδρα της καμπάνιας;»

«Ναι.»

«Εννοώ το μέρος απ' όπου τρέχει το όλο πράγμα;»

Ναι. Ο Σουράμπιαν έδειξε το γραφείο του Τζέισον Μίλερ - τον ανώτερο διευθυντή επικοινωνίας - και το γραφείο της Χόουπ Χικς - το νεαρό πρώην μοντέλο που είχε γίνει η υπεύθυνη Τύπου της καμπάνιας και ίσως το μέλος του προσωπικού που ήταν πιο κοντά στον Τραμπ.

Ο Σουράμπιαν ήταν ο διευθυντής του δωματίου πολέμου.

«Εργάζεστε τα Σαββατοκύριακα;»

Ο Σουράμπιαν είπε ξανά ναι. Κάποιοι εργάζονταν στην Ουάσιγκτον, κάποιοι μέσω τηλεφώνου.

Ο Μπάνον προσπάθησε άλλη μια φορά. «Τα Σαββατοκύριακα, υπάρχουν άνθρωποι μέσα σ' αυτό το μέρος;»

«Περίπου τόσοι όσοι είναι τώρα.»

«Πού στο διάολο είναι ο Τζάρεντ; Πρέπει να μιλήσω με τον Τζάρεντ και την Ιβάνκα.» Ο Μπάνον είχε ακούσει ότι ο Τζάρεντ Κούσνερ, ο γαμπρός του Τραμπ, ήταν ο εγκεφαλος και η μεγαλοφυΐα εδώ.

Ο Τζάρεντ και η Ιβάνκα ήταν στο γιοτ του γίγαντα ψυχαγωγίας και δωρητή των Δημοκρατικών Ντέιβιντ Γκέφεν, ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο και αξίας 300 εκατομμυρίων δολαρίων, στις ακτές της Κροατίας, σε διακοπές με την Γουέντι Ντενγκ, επιχειρηματία και πρώην σύζυγο του Ρούπερτ Μέρντοχ.

Ο Μάναφορτ κάλεσε τον Μπάνον. Ήθελε να συναντηθούν.

«Γιατί δεν έρχεσαι πάνω;» είπε ο Μάναφορτ.

«Πού;»

«Στον πύργο.»

Ο Μπάνον έπρεπε να επιστρέψει στο λόμπι για να πάρει το ασανσέρ για τις κατοικίες. Στη διαδρομή, αναρωτήθηκε εάν αυτή ήταν η συμφωνία που έκανε ο Τραμπ με τον επικεφαλής της καμπάνιας του. «Αν πρόκειται να μου δώσει κάποιο ρετιρέ στον Πύργο Τραμπ, γιατί όχι;» Θα ήταν καλύτερο από τη μικρό του σπίτι στο Μπράιαντ Παρκ.

Αποδείχθηκε ότι το συγκεκριμένο ανήκε στον Μάναφορτ.

Ο Μπάνον λυπόταν για τον Μάναφορτ. Ο διαχειριστής της καμπάνιας είχε εκπλαγεί από την επιτυχία και τη δύναμη του λογαριασμού Twitter του Τραμπ και είχε ξεκινήσει έναν δικό του.

Αλλά η New York Daily News είχε τρέξει αυτό το θέμα τον Απρίλιο: «Κάντε την Αμερική βιτσιόζικη πάλι», σημειώνοντας ότι ο Μάναφορτ - πιθανότατα δίχως να γνωρίζει ότι το Twitter ήταν δημόσιο φόρουμ - παρακολουθούσε το ηλεκτρονικό προφίλ ενός σαδομαζοχιστικού νυχτερινού κέντρου στο Midtown που λεγόταν Decadence. «Ο Μάναφορτ παρακολουθούσε το ηλεκτρονικό προφίλ του στιλάτου αυτού κέντρου - το οποίο θεωρούνταν ως το πιο ενδόμυχο κλαμπ ανταλλαγής συντρόφων της πόλης. «Ο χώρος του Μάναφορτ ήταν όμορφος. Η Κάθλιν Μάναφορτ, η σύζυγός του, μια δικηγόρος που ήταν στα 60 της, αλλά φαινόταν στον Μπάνον σαν να ήταν στα 40 της, φορούσε λευκά και ήταν ξαπλωμένη όπως η Τζόαν Κόλινς, η ηθοποιός από την τηλεοπτική σειρά Dynasty.

«Θέλω πραγματικά να σε ευχαριστήσω που προσπάθησες να επέμβεις», είπε ο Μάναφορτ. «Έτσι είναι ο Ντόναλντ. Έτσι συμπεριφέρεται όλη την ώρα.»

«Νομίζω ότι σε κακοχαρακτήρισε πολύ άδικα,» είπε ο Μπάνον.

Ο Μάναφορτ του έγνεψε αρνητικά. «Άκου, όλοι μου λένε ότι γνωρίζεις πραγματικά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης», είπε.

«Έχω μια δεξιά ιστοσελίδα. Γνωρίζω από υπεράσπιση».

«Χρειάζομαι να κοιτάξεις κάτι για μένα», είπε ο Μάναφορτ, δίνοντας του ένα αντίγραφο ενός προσχέδιου θέματος που ερχόταν από τους New York Times με τίτλο: «Μυστικό βιβλιάριο στην Ουκρανία αναφέρει δωρεά μετρητών προς τον επικεφαλής της καμπάνιας του Ντόναλντ Τραμπ».

Ο Μπάνον διάβασε: «Τα χειρόγραφα σημειωματάρια δείχνουν 12,7 εκατομμύρια δολάρια σε μη καταγεγραμμένες πληρωμές μετρητών προορισμένες για τον κ. Μάναφορτ από το φιλορωσικό πολιτικό κόμμα.»

«Δώδεκα καταραμένα εκατομμύρια δολάρια σε μετρητά από την Ουκρανία!» φώναξε ουσιαστικά ο Μπάνον.

«Τι;» Είπε η κυρία Μάναφορτ, πεταγόμενη όρθια.

«Τίποτα, γλυκιά μου,» είπε ο Μάναφορτ. «Τίποτα.»

«Πότε βγαίνει αυτό;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Μπορεί να ανέβει απόψε.»

«Ο Τραμπ γνωρίζει τίποτα γι' αυτό;»

Ο Μάναφορτ είπε όχι.

«Πόσο καιρό ήξερες γι' αυτό;»

Δύο μήνες, είπε ο Μάναφορτ, όταν οι Times άρχισαν να ερευνούν.

Ο Μπάνον διάβασε άλλες δέκα περίπου παραγράφους. Ήταν μια θανάσιμη βολή. Όλα είχαν τελειώσει για τον Μάναφορτ.

«Ο δικηγόρος μου μου είπε να μην συνεργαστώ», είπε ο Μάναφορτ. «Ήταν απλά λίβελλος, δυσφήμιση.»

«Θα πρέπει να απολύσεις τον δικηγόρο σου.»

«Το σκέφτομαι.»

«Πρέπει να καλέσεις τον Τραμπ, πήγαινε να τον δεις πρόσωπο με πρόσωπο. Εάν αυτό βγει στις εφημερίδες, και δεν το γνωρίζει, είναι το τέλος του παιχνιδιού για 'σένα. Πώς μπορεί καν να πάρει κάποιος 12,7 εκατομμύρια δολάρια σε μετρητά;»

«Είναι όλα ψέματα», είπε ο Μάναφορτ. «Είχα έξοδα.»

«Τι εννοείς;»

«Είμαι απλώς ένας γενικός σύμβουλος», εξήγησε. «Έχω ανθρώπους.» Πολλοί άλλοι είχαν δουλέψει γι' αυτόν στην Ουκρανία. «Όλα πληρώθηκαν σ' αυτούς. Δεν πήρα 500.000 δολάρια από εκεί.»

«Όλα αυτά χάθηκαν. Δεν αναγράφονται στο άρθρο. Μόνο το ότι «έχεις 12,7 εκατομμύρια δολάρια σε μετρητά,» εντάξει;»

Ο Μπάνον κάλεσε τον Τζάρεντ.

«Πρέπει να επιστρέψετε εδώ», είπε.

Το άρθρο των Times για τον Μάναφορτ ανέβηκε online εκείνο το βράδυ και στην εφημερίδα το επόμενο πρωί. Όπως προέβλεψε ο Μπάνον, ο Τραμπ ήταν εξοργισμένος. Δεν είχε καμία έγκαιρη ενημέρωση.

Ο Τραμπ κάλεσε τον Ράινς Πρίμπους να του πει ότι ο Στηβ Μπάνον ερχόταν ως CEO.

Ο Πρίμπους εξεπλάγην με το ότι ο Τραμπ θα έφερνε και πάλι κάποιον με ελάχιστη εμπειρία να διαχειριστεί κάτι, αλλά δεν είπε τίποτα. Είχε αλλάξει γνώμη για την επιχείρηση Breitbart του Μπάνον. Αφού «σκοτώθηκε» για περίπου δύο χρόνια από την Breitbart ως μέρος της δημοκρατικής αφρόκρεμας, είχε αναπτύξει μια νέα στρατηγική: Ήταν πολύ πιο εύκολο να συνεργαστείς με την Breitbart και να σε σκοτώνει λιγότερο.

Οι δημοσκοπήσεις έδειχναν ότι μόνο το 70% των Ρεπουμπλικάνων ήταν υπέρ του Τραμπ. Χρειάζονταν 90 τοις εκατό. Αυτό σήμαινε ότι θα έπρεπε να φέρουν το κόμμα με το μέρος του Τραμπ.

«Κοίτα, δεν με ξέρεις», είπε ο Μπάνον. Είχε συναντήσει τον Πρίμπους στιγμιαία πριν από χρόνια. «Πρέπει να σας έχω εδώ σήμερα το απόγευμα. Και αυτήν την κοπέλα την Κέιτι Γουόλς, που ακούω ότι είναι αστέρι.» Ο Πρίμπους και η Γουόλς, επικεφαλής του προσωπικού του RNC, της Εθνικής Επιτροπής των Ρεπουμπλικανών, είχαν τη Ρεπουμπλικανική βάση δεδομένων για κάθε πιθανό ψηφοφόρο στη χώρα.

Ο Μπάνον ήθελε να είναι σίγουρος ότι η RNC, η Εθνική Επιτροπή Ρεπουμπλικανών, δεν θα εγκατέλειπε τον Τραμπ. Υπήρχαν φήμες για φευγάτους δωρητές και για το πως όλοι στο κόμμα προσπαθούσαν να βρουν μια διέξοδο από το χάος του Τραμπ.

Αυτό δεν συμβαίνει, τον διαβεβαίωσε ο Πρίμπους. Δεν πάμε πουθενά.

«Πρέπει να δουλέψουμε σαν ομάδα», είπε ο Μπάνον.

«Νομίζεις ότι μπορείς να το κάνεις;»

«Κοίτα, ο Τραμπ δεν ενδιαφέρεται για λεπτομέρειες», είπε ο Μπάνον. Ήταν στο χέρι τους.

Όπως ανέφερε ο Μπάνον αργότερα με την χαρακτηριστική του αθυροστομία, «φίλησα τις κατουρημένες ποδιές του Ράινς Πρίμπους στις 15 Αυγούστου και του είπα ότι δεν μπορούμε να κερδίσουμε χωρίς εσένα».

Ακόμα κι αν ο Τραμπ και η καμπάνια του δεν το γνώριζαν, ο Πρίμπους ήξερε ότι ο Τραμπ χρειαζόταν την RNC να είναι με το μέρος του. Ο Τραμπ δεν είχε σχεδόν καμία δραστηριότητα εκεί έξω όπου ήταν οι ψηφοφόροι και δεν γνώριζε κάποια από τα πιο θεμελιώδη πράγματα - τους πρώτους και βασικούς κανόνες της πολιτικής. Ο Πρίμπους είχε περάσει τα τελευταία χρόνια επιβλέποντας μια τεράστια προσπάθεια για την ανασυγκρότηση την RNC σε μια επιχείρηση δεδομένων. Η επιτροπή αυτή, δανειζόμενη της στρατηγικής της καμπάνιας του Ομπάμα, ξεκίνησε να ρίχνει τεράστια ποσά - τελικά περισσότερα από 175 εκατομμύρια δολάρια - σε αναλυτικά στοιχεία και μεγάλα δεδομένα, παρακολουθώντας μεμονωμένους πρωτεύοντες ψηφοφόρους και χρησιμοποιώντας αυτές τις πληροφορίες σε περιοχές χωρισμένες σε χλοοτάπητες γειτονιάς με στρατιωτικούς εθελοντές.

Εξ' αρχής, η προσδοκία ήταν ότι μόλις επιλεγόταν ο υποψήφιος των Ρεπουμπλικανών, η RNC θα έβαζε αυτό το τεράστιο λαμπερό νέο αστέρι σε μια ήδη αρκετά ισχυρή και μεγάλη καμπάνια. Παρά την όλη κακομεταχείριση που δέχθηκε η RNC κατά τη διάρκεια των εσωκομματικών εκλογών - σε ένα σημείο ο Τραμπ είχε καλέσει την RNC ως «ντροπή» και «απάτη» και είπε ότι ο Πρίμπους

«θα έπρεπε να ντρέπεται για τον εαυτό του» - η RNC αποτελούσε στην πραγματικότητα το προσωπικό της καμπάνιας του Τραμπ .

Το πρώτο βήμα ήταν το εξωτερικό προσωπικό να δώσει τη δυνατότητα ψήφου σε όσους ήταν απόντες, δηλαδή εκτός ΗΠΑ, και σε όσους ψήφιζαν σε πρόωρες ψηφοφορίες οι οποίοι θεωρούνταν υπέρ του Τραμπ επειδή βαθμολογήθηκαν με 90 ή παραπάνω σε μια κλίμακα από 0 έως 100 στην εθνική βάση δεδομένων. Στο Οχάιο, από ίσως 6 εκατομμύρια ψηφοφόρους, περίπου το 1 εκατομμύριο θα βαθμολογούνταν με 90 ή παραπάνω. Αυτό το 1 εκατομμύριο θα προοριζόταν για πρόωρες ψηφοφορίες και το εξωτερικό προσωπικό και οι εθελοντές θα κυνηγούσαν τον καθένα τους μέχρι την αποστολή του ψηφοδελτίου.

Στη συνέχεια το εξωτερικό προσωπικό θα κινούνταν για να πείσει όσους σημείωσαν 60 ή 70 σκορ, προσπαθώντας να τους πείσουν να ψηφίσουν τον Τραμπ. Το σύστημα σχεδιάστηκε για να μειώσει την τυχαία επαφή των ψηφοφόρων, για να βεβαιωθεί ότι οι εθελοντές και το εξωτερικό προσωπικό συγκέντρωσαν τις προσπάθειές τους σε όσους ήταν πιο πιθανό να ψηφίσουν τον Τραμπ.

Οι αλλαγές στην ηγεσία ανακοινώθηκαν από την καμπάνια στις 17 Αυγούστου. Οι New York Times ανέφεραν ότι «η απόφαση του Τραμπ να κάνει τον Στηβ Κ. Μπάνον, πρόεδρο της ιστοσελίδας Breitbart News, διευθύνοντα σύμβουλο της καμπάνιας του, ήταν μια προκλητική απόρριψη των προσπαθειών των παλιών Ρεπουμπλικανικών για να τον απογαλακτίσει από τον πομπώδη και ρατσιστικά φορτισμένο λόγο που βοήθησε να προωθήσει την κομματική του υποψηφιότητα του αλλά τώρα απειλεί την προεδρική του υποψηφιότητά του. Για τον κ. Τραμπ, ωστόσο, η πρόσληψη του κ. Μπάνον ήταν το πολιτικό ισοδύναμο της παραγγελίας παραδοσιακού φαγητού.»

Ο Μπάνον προσπάθησε να καθίσει με τον Τραμπ και να εξηγήσει κάποιες βελτιώσεις της στρατηγικής και πώς να επικεντρωθεί σε συγκεκριμένες πολιτείες. Ο υποψήφιος δεν ενδιαφερόταν καθόλου να μιλήσει γι' αυτό.

Ο Μπάνον διαβεβαίωσε τον Τραμπ ότι είχε «μεταφυσική βεβαιότητα που θα κερδίσει εδώ εάν ακολουθήσει αυτό το σενάριο και συγκριθεί και αντιπαρατεθεί» με την Χίλαρι Κλίντον. «Κάθε υποκείμενος αριθμός είναι μαζί μας.»

«Συνειδητοποίησα», δήλωσε αργότερα ο Μπάνον, «ότι είμαι ο σκηνοθέτης, είναι ο ηθοποιός».

Η Κελυάν Κόνγουεϊ είχε πάει στην τετραήμερη συνέλευση των Δημοκρατικών στη Φιλαδέλφεια τον Ιούλιο. Είχε ακούσει τις ομιλίες, είχε μιλήσει με τους εκπροσώπους, είχε εμφανιστεί στην τηλεόραση.

Οι παρατηρήσεις της διαμόρφωσαν στην τρέχουσα τότε στρατηγική της. «Το μήνυμά τους είναι ότι ο Ντόναλντ Τραμπ είναι κακός και δεν είμαστε ο Ντόναλντ Τραμπ. Το υπόλοιπο μήνυμα ήταν η φυλή, το φύλο, οι ομοφυλόφιλοι.»

Η Κόνγουεϊ δημιούργησε τη φράση «ο κρυφός ψηφοφόρος του Τραμπ.» Αυτοί ήταν οι άνθρωποι που ήταν μπερδεμένοι με την ερχόμενη ψηφοφορία, λέγοντας: «Θεέ μου, ο μπαμπάς μου, ο παππούς μου και εγώ είμαστε όλοι στο σωματείο. Θα πάω να ψηφίσω για τον Ντόναλντ Τραμπ;» Βάζοντας ένα ερωτηματικό στο τέλος. «Θα ψηφίσω υπέρ ενός Ρεπουμπλικανού δισεκατομμυριούχου;» Άλλο ένα ερωτηματικό.

«Και θα είχατε αυτές τις γυναίκες που θα έλεγαν, ξέρετε, είμαι υπέρ της επιλογής σχετικά με τις αμβλώσεις, αλλά δεν νομίζω ότι η υπόθεση Roe εναντίον Wade πρόκειται να

αλλάξει. Αλλά δεν καταλαβαίνω γιατί δεν μπορούμε πλέον να αντέξουμε οικονομικά την καθημερινή ζωή, γι' αυτό ψηφίζω αυτόν.»

Μεγάλο μέρος των μέσων μαζικής ενημέρωσης δεν πίστευε την ατάκα του «κρυφού ψηφοφόρου του Τραμπ». Αλλά η βάση δεδομένων του Πρίμπους και της Γουόλς έδωσε στην RNC και στην καμπάνια εικόνα σχεδόν στα πάντα για κάθε πιθανό ψηφοφόρο - ποια μπύρα έπιναν, τη μάρκα και το χρώμα του αυτοκινήτου που οδηγούσαν, την ηλικία και το σχολείο των παιδιών τους, την κατάσταση των υποθηκών τους, τα τσιγάρα που κάπνιζαν. Έβγαζαν άδεια κυνηγιού κάθε χρόνο; Είχαν συνδρομές σε περιοδικά όπλων ή φιλελεύθερα περιοδικά όπως το The New Republic;

Και η Κόνγκουεϊ είπε ότι «δεν υπάρχει κανένας κρυφός ψηφοφόρος της Χίλαρι σε ολόκληρη τη χώρα.

Είναι όλοι έξω και φανερά.»

Σχετικά με την Κλίντον, είπε ότι «δεν φαίνεται να έχει κάποιο μήνυμα. Τώρα αν είμαι αυτή, θα βρω κάποιο μήνυμα. Θα πάω να αγοράσω ένα μήνυμα. Και θα είναι πολύ θετικό, αναζωογονητικό και αισιόδοξο. Το μόνο που βλέπω από αυτήν μέχρι στιγμής δεν είναι αισιοδοξία.»

Η Κλίντον δεν είχε περάσει το 50 τοις εκατό σε οκτώ βασικές πολιτείες όπου ο Ομπάμα είχε κερδίσει δύο φορές με πάνω από 50 τοις εκατό. Η Κόνγκουεϊ συμφώνησε με τον Μπάνον ότι αν η καμπάνια του Τραμπ μπορούσε να κάνει το θέμα του αγώνα την Χίλαρι, κι όχι τον Τραμπ, θα κέρδιζαν με αυτούς τους κρυφούς ψηφοφόρους. Αν το θέμα του αγώνα παραμείνει ο Τραμπ, «πιθανότατα θα χάσουμε».

Επαναλαμβάνοντας την εντύπωση που είχε σχηματίσει έξι χρόνια νωρίτερα όταν γνώρισε για πρώτη φορά τον Τραμπ το 2010, ο Μπάνον είπε: «Κυριολεκτικά, έχω τον Άρτσι Μπάνκερ. Είναι ο Τιβέριος Γκράκχος» - ο Ρωμαίος λαϊκιστής του 2ου αιώνα π.Χ. ο οποίος υποστήριζε τη μεταφορά της γης από τους πλούσιους ευγενείς γαιοκτήμονες στους φτωχούς.

Ο Μπάνον κοίταξε το πρόγραμμα - η Εβδομάδα Εκπαίδευσης πλησίαζε και έπειτα η Εβδομάδα Ενδυνάμωσης των Γυναικών. Η τρίτη εβδομάδα ήταν η Εβδομάδα Μικρών

Επιχειρήσεων. Ήταν σαν να τρέχει ο πρώτος Τζορτζ Μπους τη δεκαετία του '80. Κλασικός Ρεπουμπλικανός λέσχης. «Πετάξτε αυτά τα σκουπίδια», είπε.

Ο Μπάνον πρότεινε ένα νέο σχέδιο στον Τζάρεντ Κούσνερ. Ο Τραμπ ήταν κάτω με διπλό ποσοστό σε κάθε βασική πολιτεία. Υπήρχαν τρία στάδια: πρώτον, οι επόμενες έξι εβδομάδες, από τα μέσα Αυγούστου έως τις 26 Σεπτεμβρίου, όταν είχε προγραμματιστεί το πρώτο ντιμπέιτ με την Χίλαρι. «Αν μπορέσουμε να πλησιάσουμε στους πέντε με επτά πόντους, αυτό μπορεί να χτίσει μια γέφυρα προς τη νίκη.»

Δεύτερο στάδιο ήταν τα ντιμπέιτς των τριών εβδομάδων. Αυτή ήταν η περίοδος ακραίου κινδύνου.

«Είναι τόσο απροετοίμαστος για τα ντιμπέιτς,» είπε ο Μπάνον. «Θα τον σκοτώσει γιατί είναι η καλύτερη στα ντιμπέιτς και την πολιτική.» Ο Μπάνον είπε ότι ο τρόπος για να χειριστεί κανείς τα ντιμπέιτς ήταν ο αυθορμητισμός.

Ο Τραμπ δεν είχε κανένα πρόβλημα να είναι απρόβλεπτος. «Δεν πρόκειται να κάνουμε τίποτα άλλο παρά να αλλάζουμε θέματα σε αυτές τις συζητήσεις. Αυτό είναι το μόνο πράγμα που έχουμε, ότι μπορεί να πλησιάσει και να συνδεθεί με ανθρώπους.» Παρόλα αυτά ήταν ακόμα απαισιόδοξος. «Κοίτα, θα συντριβούμε...

Θα χάσουμε έδαφος εδώ.»

Το τρίτο στάδιο ήταν οι τελευταίες τρεις εβδομάδες πριν από τις εκλογές, από το τελικό ντιμπέιτ μέχρι τις 8 Νοεμβρίου. Ο Μπάνον είδε τον έρανο από τον Στηβ Μνουσίν, έναν απόφοιτο της Goldman Sachs και οικονομικό πρόεδρο της καμπάνιας, ως ένα κακόγουστο αστείο.

Θα έπρεπε να στραφούν στον ίδιο τον Τραμπ. Ένας υποψήφιος μπορούσε να δαπανήσει απεριόριστα ποσά από τα δικά του χρήματα.

Ο Μπάνον είπε ότι είχε δει δεδομένα που υποδήλωναν ότι το Οχάιο και η Άιοβα θα μπορούσαν να κερδηθούν.

Επίσης έπρεπε να κερδίσουν τη Φλόριντα και τη Βόρεια Καρολίνα. Στη συνέχεια, η Πενσυλβάνια, το Μίσιγκαν, το Ουισκόνσιν και η Μινεσότα θα μπορούσαν να επιστρέψουν στους Ρεπουμπλικανούς. Όλα φαινόταν σαν μια τεράστια φαντασίωση.

«Αυτό είναι το σημείο σύγκρουσης, η τελική μάχη», είπε.

Η αποχώρηση του Μάναφορτ ανακοινώθηκε στις 19 Αυγούστου.

Στις 22 Αυγούστου, το περιοδικό Time τύπωσε ένα εικονογραφημένο εξώφυλλο με το πρόσωπο του Τραμπ να βρίσκεται υπό ρευστοποίηση, με τίτλο, «Τήξη.»

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΩΝ

Ο πολιτικός λόγος, ο λόγος πολιτικού ύφους, χαρακτήρα και περιεχομένου, έχει τις ρίζες του στις απαρχές του ανθρώπινου πολιτισμού. Η γέννηση της πολιτικής συμπίπτει με τη γέννηση του πολιτισμού, με την εξέλιξη του ανθρώπου ως σκεπτόμενο, πολιτισμένο και κοινωνικό των, διαφοροποιώντας τον από τα υπόλοιπα είδη. Αυτό σήμανε και τη γέννηση του πολιτικού λόγου, προφορικού και γραπτού, ως μέσο επικοινωνίας και έκφρασης της απαρχής της ανθρώπινης σκέψης. Αποτέλεσε κρίσιμο και νευραλγικό στάδιο στην εξέλιξη του ανθρώπου, όσο και οι πρώτοι ήχοι και λέξεις που ακούστηκαν και σχημάτισαν την πρώτη μορφή γλωσσικής επικοινωνίας, χαρακτηρίζοντας μια σημαντική στιγμή για την ανθρωπότητα και σηματοδοτώντας την ανέλιξη του ανθρώπου στο πολιτικό και κοινωνικό των υπεύθυνο για το σχηματισμό των πρώτων και αρχαιότερων μορφών κοινωνιών και πολιτισμών.

Μεταγενέστερα, κι αφού έκαναν την εμφάνισή οι πρώτες γλώσσες και διάλεκτοι, έγινε απαραίτητη η μεταφορά του λόγου, σε γραπτή και προφορική μορφή, σε άλλες γλώσσες, με στόχο διαφορετικά κοινωνικά σύνολα, με αποτέλεσμα τη γέννηση της επιστήμης της μετάφρασης, και πιο συγκεκριμένα της πολιτικής μετάφρασης. Συνδεδεμένη άρρηκτα με τη γέννηση του πολιτικού λόγου, το συγκεκριμένο είδος μετάφρασης, όπως και κάθε άλλο, συνοδεύεται από συγκεκριμένα και μοναδικά γνωρίσματα και χαρακτηριστικά, τα οποία θα αναφερθούν κατά την πρόοδο της παρούσας εργασίας. Το μόνο στοιχείο κοινό σε όλα τα είδη μετάφρασης όπου συναντάται και στο οποίο αποσκοπούν όλα οι μεταφραστές σε όλα τα είδη μετάφρασης είναι η ισοδυναμία. Τι είναι όμως η ισοδυναμία στη μετάφραση; Προτού προχωρήσουμε στην ανάλυση του έργου της παρούσας εργασίας ας αφιερώσουμε λίγα λόγια γι' αυτόν τον φαινομενικά απλό όρο.

Η ισοδυναμία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της μετάφρασης οποιουδήποτε έργου, λόγου, κειμένου ανεξαρτήτως είδους. Αποτελεί θεμελιώδη αρχή της επιστήμης της μετάφρασης και θεωρείται νευραλγικός παράγοντας για την επίτευξη ενός πιστού μεταφραστικού αποτελέσματος. Τι είναι όμως η ισοδυναμία στη μετάφραση; Η λέξη «ισοδυναμία», ή «equivalence» στα αγγλικά, ορίζει την πιστή απόδοση μιας λέξης, μιας φράσης, ενός κειμένου από τη γλώσσα-πηγή προς τη γλώσσα-στόχο είτε μονολεκτικά, είτε περιγραφικά. Δηλαδή, η ισοδυναμία αποσκοπεί στη μεταφορά του αυθεντικού νοήματος

και ύφους ενός κειμένου από την αρχική του μορφή και γλώσσα σε μια άλλη οποιαδήποτε γλώσσα, σε ένα τελικό ποιοτικό μετάφρασμα που αντικατοπτρίζει επακριβώς τα χαρακτηριστικά του πρωτότυπου κάνοντας χρήση διαφορετικής γλώσσας. Επιπροσθέτως, η ισοδυναμία δεν είναι μόνο και πάντοτε λεκτική, αλλά επίσης υφολογική, συντακτική και νοηματική, με αποτέλεσμα η επίτευξή της να αποτελεί ακόμα μεγαλύτερη πρόκληση για τον κάθε μεταφραστή, ανεξαρτήτου είδους κειμένου και γλώσσας.

Σύμφωνα με τον Κεντρωτή Γ. «η αξίωση ισοδυναμίας σημαίνει εν προκειμένω ότι στη μετάφραση πρέπει να διατηρούνται οι ποιότητες του κειμένου αφετηρίας, τουτέστιν πρέπει να διατηρείται (ή, έστω, να καταβάλλεται πάσα δυνατή προσπάθεια, προκειμένου να σώζεται το περιεχόμενο, το ύφος, η μορφή, η λειτουργία, η επικοινωνία, η πραγματολογία, το κείμενο, το αποτέλεσμα και η ίδια η μετάφραση του συντεταγμένου στη γλώσσα αφετηρίας κειμένου μέσα στο κείμενο που συντάσσεται στη γλώσσα αφίξεως» (ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ – Κεντρωτής Γεώργιος - Δίαυλος, 1996). Φυσικά, η απόλυτη ισοδυναμία δεν αποτελεί εγγύηση σωστού μεταφραστικού αποτελέσματος καθώς είναι ευκολότερο να βρεθεί απόλυτη ισοδυναμία μεταξύ μεμονωμένων λέξεων παρά μεταξύ νοημάτων και υφολογικών χαρακτηριστικών. Ως εκ τούτου, ο μεταφραστής πασχίζει να αποτυπώσει τα βαθύτερα νοήματα που μπορεί να κρύβονται στο πρωτότυπο κείμενο ενός έργου πολλές φορές θυσιάζοντας την λεκτική ή και την συντακτική ισοδυναμία μεταξύ πρωτοτύπου και μεταφράσματος. Σύμφωνα με τον Γραμμενίδη Σ. «η ομοιότητα ενός μεταφράσματος συγκριτικά με το πρωτότυπό του δεν εγγυάται ένα ικανοποιητικό μεταφραστικό αποτέλεσμα και πιο συχνά απ' ότι όχι παρεκκλίνει από το νόημα του πρωτοτύπου» (Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις της Μετάφρασης - Σίμος Π. Γραμμενίδης). Κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, η μετάφραση του αποσπάσματος επιτεύχθηκε έχοντας κατά νου την αρχή της ισοδυναμίας, καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια διατήρησης του αρχικού νοήματος δίχως την παραμικρή αλλοίωση ή μεταβολή, τουλάχιστον όπου ήτο δυνατό, αποσκοπώντας στην επίτευξη του καλύτερου δυνατού μεταφράσματος συνάμα με τη διατήρηση των άλλων νοηματικών στοιχείων που απορρέουν από τον τρόπο γραφής και εκφοράς λόγου του Γούντγουορντ. Έχοντας εξηγήσει, ή τουλάχιστον αναφέρει σε μικρό βαθμό το τι είναι ισοδυναμία στον κόσμο της μετάφρασης, ας συνεχίσουμε στην ανάλυση κειμένου προς μετάφραση και των γνωρισμάτων της πολιτικής μετάφρασης που προκύπτουν από αυτό.

Ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά γνωρίσματα του πολιτικού λόγου είναι η υφολογική ποικιλία που μπορεί να τον χαρακτηρίζει. Είτε αντιμετωπίζουμε έναν επίσημο κείμενο απευθυνόμενο σε κάποιον πολιτικό ηγέτη, είτε μια πολιτική μελέτη ανάλογου περιεχομένου, είτε έναν πολιτικό λόγο απλού και ανεπίσημου χαρακτήρα, απευθυνόμενο σε κάποιο κοινό με στόχο να φέρει τον εκφωνητή πιο κοντά του μιλώντας ανοικτά κι ελεύθερα, ο πολιτικός λόγος μπορεί να είναι επίσημος και προσεκτικά δομημένος, ή ελεύθερος και γεμάτος καθημερινές εκφράσεις ικανές να επηρεάσουν ή να φορτίσουν συναισθηματικά τους ακροατές. Η ελευθερία αυτή, ύφους και χαρακτήρα, αποτελεί σημαντικό γνώρισμα του συγκεκριμένου είδους λόγου και διακρίνεται εύκολα από τον αναγνώστη ή ακροατή. Ανάλογα, λοιπόν, θα πρέπει και η μετάφραση ενός τέτοιου λόγου να ακολουθεί πιστά αυτό το ύφος και αυτόν τον χαρακτήρα ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατόν μεταφραστικό αποτέλεσμα.

Στο απόσπασμα που μελετάται, και για την ακρίβεια σε ολόκληρο το βιβλίο του Γούντγουορντ, γίνεται εξ αρχής αντιληπτή η απουσία επίσημου ύφους και γλώσσας. Η περιγραφή των όσων έλαβαν χώρα την περίοδο στην οποία αναφέρεται ο Γούντγουορντ, έρχονται στο φως μέσα από συνομιλίες και συνεντεύξεις με άτομα που εργάζονταν ή είχαν με πολύ στενή επαφή με τα δρώμενα εντός της προεδρικής καμπάνιας του Τραμπ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πρωτοφανή ωμότητα που χαρακτηρίζει τα λεγόμενα των πρωταγωνιστών των όσων έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της κάθε περιόδου που σχολιάζεται, οι οποίοι φαίνεται να μην διστάζουν να παραθέσουν λόγια και διαλόγους και να περιγράψουν καταστάσεις και συμβάντα όπως ακριβώς συνέβησαν στην πραγματικότητα και, φαινομενικά τουλάχιστον, με ρεαλισμό, όπως ακριβώς θα σχολίαζε κάποιος ως αυτόπτης μάρτυρας ένα απλό καθημερινό περιστατικό. Συνολικά, παρατηρείται η ωμότητα που χαρακτηρίζει τον εσωτερικό κόσμο της πολιτικής, συζητήσεις, συναντήσεις και συμβάντα. Εντός του αποσπάσματος υπάρχουν πολλά παραδείγματα τέτοιας ωμότητας. Ας δούμε μερικά εξ αυτών, και αμέσως μετά το καθένα παρατίθεται η μετάφρασή του.

Παράδειγμα 1

“Dude,” Bannon replied, “I’m cutting these fucking films I’m making for you.”...“I don’t have time to jerk off, dude,” Bannon said. “Donald Trump’s never running for president. Forget it. Against Obama? Forget it. I don’t have time for fucking nonsense.”

Η μετάφραση αυτού:

«Φίλε», απάντησε ο Μπάνον, «επεξεργάζομαι αυτές τις καταραμένες ταινίες που κάνω για σένα»... «Δεν έχω χρόνο για παιχνίδια, φίλε», είπε ο Μπάνον. Ο Ντόναλντ Τράμπ δεν θα τρέξει ποτέ για πρόεδρος. Ξέχασέ το. Ενάντια στον Ομπάμα; Ξέχασέ το. Δεν έχω χρόνο για χαζομάρες.»

Παράδειγμα 2

"I've got to do that," Trump said. "All these fucking Democrats run all the cities. You've got to build hotels. You've got to grease them. Those are people who came to me." These guys have been shaking me down for years.

Η μετάφραση αυτού:

«Πρέπει να το κάνω αυτό», είπε ο Τραμπ. «Όλοι αυτοί οι καταραμένοι Δημοκρατικοί κυβερνούν όλες τις πόλεις. Εάν θες να χτίσεις ξενοδοχεία πρέπει να τους λαδώσεις. Είναι άνθρωποι που ήρθαν σε 'μένα. Αυτοί οι τύποι με ξεζουμίζουν εδώ και χρόνια.»

Παράδειγμα 3

"Paul, am I a baby?" Trump asked Manafort. "Is that what you are saying, I'm a baby? You're terrible on TV. You've got no energy. You don't represent the campaign. I've told you nicely. You're never going on TV again."

Η μετάφραση αυτού:

«Πολ, σου μοιάζω με μωρό;» Ο Τραμπ ρώτησε τον Μάναφορτ. «Αυτό λες, ότι είμαι ένα μωρό; Είσαι άθλιος στην τηλεόραση. Δεν έχεις ενέργεια. Δεν εκπροσωπείς την καμπάνια. Στο είπα όμορφα. Δεν θα ξαναβγείς στην τηλεόραση.»

Παράδειγμα 4

«As Bannon later remarked with his trademark profanity, "I reached out and sucked Reince Priebus' dick on August 15 and told the establishment, we can't win without you."»

Η μετάφραση αυτού:

Όπως ανέφερε ο Μπάνον αργότερα με την χαρακτηριστική του αθυροστομία, «έπεσε στα γόνατα και φίλησα κατουρημένες ποδιές για τον Ράινς Πρίμπους στις 15 Αυγούστου και του είπα ότι δεν μπορούμε να κερδίσουμε χωρίς εσένα».

Τα παραπάνω παραδείγματα προέρχονται από διάφορα σημεία του κειμένου και ποικίλουν σε είδος, σύνταξη και χαρακτήρα. Είτε έχουμε έναν απλό διάλογο μεταξύ δύο προσώπων που δεν κατέχουν απαραίτητα πρωταγωνιστικό ρόλο στα όσα λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου που περιγράφει ο Γούντγουορντ σε μορφή προσωπικής συζήτησης, είτε διάλογο μεταξύ των ίδιων των πρωταγωνιστών, λ.χ. του ίδιου του Προέδρου Τραμπ με κάποιο κοντινό του πρόσωπο ή κάποιο μέλος του επιτελείου του, είτε μια περιγραφή ενός γεγονότος ή συμβάντος όπως παρατέθηκε στον Γούντγουορντ κι αυτός με τη σειρά του το παραθέτει στο βιβλίο του. Αποτελούν δείγματα ωμότητας και ανεπίσημου λόγου και χαρακτήρα του κειμένου και της κυνικής μορφής του έργου συνολικά. Συναντάμε βωμολοχίες, γραφικές εκφράσεις και καυστικές περιγραφές που ναι μεν μεταφράζονται, άλλα σε πιο συγκρατημένο τόνο και πιο ήπια μορφή. Αυτό δεν γίνεται για αποφόρτιση του λόγου.

Πάγια τακτική της πολιτικής μετάφρασης αποτελεί η διατήρηση του συναισθηματικά φορτισμένου λόγου, δηλαδή η μεταφορά φορτισμένου, λεκτικά και ιδεολογικά, λόγου από τη γλώσσα-αφετηρία σε αντίστοιχη μορφή στη γλώσσα-στόχο, μεταφράζοντας τα διάφορα αυτά στοιχεία συναισθηματικής φόρτισης με ανάλογες, νοηματικά και υφολογικά λέξεις ή φράσεις, μολοντί μεταβάλλοντας τις βωμολοχίες σε πιο ήπια και ουδέτερη, εφόσον είναι δυνατό, μορφή. Η τακτική αυτή χρησιμοποιείται ευρέως κατά κύριο λόγο σε ένα άλλο είδος πολιτικής μετάφρασης, αυτό της μετάφρασης πολιτικών ομιλιών, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται σε αυτό. Η διατήρηση του φορτισμένου λόγου έχει νευραλγικό ρόλο στη διατήρηση του αυθεντικού νοήματος του πρωτότυπου κειμένου. Ακόμα κι αν δεν επιτυγχάνεται με χρήση όρων και εκφράσεων ισοδύναμης συναισθηματικής φόρτισης, ή πιο σωστά με χρήση της επακριβώς συνώνυμης λέξης και έκφρασης της γλώσσας-στόχου, το συνολικό νόημα που απορρέει από το μετάφρασμα πρέπει να είναι νοηματικά και υφολογικά ταυτόσημο.

Παρότι υπάρχει και η άποψη της συναισθηματικής αποφόρτισης του λόγου όπου αποσκοπεί σε ποιοτικότερο μεταφραστικά αποτέλεσμα, παραθέτοντας το νόημα του

πρωτοτύπου όσο πιο ουδέτερα και αντικειμενικά γίνεται δίχως να αποπροσανατολίζει τον ακροατή ή αναγνώστη και να αποσπά την προσοχή του, στη συγκεκριμένη περίπτωση επιλέγεται η μετάφραση του κειμένου με προσπάθεια για όσο το δυνατόν πιο πιστό μεταφραστικό αποτέλεσμα συγκριτικά με το πρωτότυπο, καθώς κρίνεται από τον εκπονητή ότι έτσι θα δοθεί στον αναγνώστη η αυθεντική εικόνα των γεγονότων και συμβάντων που παραθέτει ο Γούντγουορντ στο έργο του. Μόνη εξαίρεση αποτελούν οι βωμολοχίες που συναντήθηκαν στο συγκεκριμένο απόσπασμα, οι οποίες για ευνόητους λόγους κομψότητας δεν μεταφράστηκαν επακριβώς, δηλαδή με τις απόλυτα συνώνυμες λέξεις και εκφράσεις αυτών, θυσιάζοντας την απόλυτη λεκτική ισοδυναμία για χάριν του πιστού και συνάμα καθώς πρέπει μεταφραστικού αποτελέσματος, χωρίς ουσιαστική αλλοίωση και μεταφράστηκαν σε πιο ήπια μορφή, χρησιμοποιώντας λιγότερο χυδαίους όρους.

Ο αριθμός βωμολοχιών του συγκεκριμένου αποσπάσματος δεν είναι μεγάλος ούτε ιδιαίτερα πολύπλοκος. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται οι λέξεις και φράσεις «fucking», «fucker», «bullshit», «jerk off», «what/where the fuck» και «*i sucked Reince Priebus' dick*», οι οποίες είναι πολύ γνωστές και χρησιμοποιούνται ευρέως στην αμερικανική καθημερινότητα παρά τον ωμό χαρακτήρα τους. Αποτελούν πρώτης τάξεως παραδείγματα ανεπίσημου λόγου της αμερικανικής γλώσσας, και συγκεκριμένα της slang. Η μεταφορά τους στα ελληνικά αποτελεί εύκολο έργο είτε ο μεταφραστής επιλέξει να μεταφράσει με απόλυτη συνωνυμία, χρησιμοποιώντας δηλαδή τη λέξη «γαμημένος-η-ο», είτε χρησιμοποιώντας πιο κομψές λεκτικές επιλογές.

Για παράδειγμα, η λέξη «fucking», η οποία έχει τον συντακτικό χαρακτήρα επιθετικού προσδιορισμού κι όχι ρήματος, μεταφράστηκε με το επίθετο «καταραμένος-η-ο». Εξετάστηκε και η επιλογή της χρήσης του επιθέτου «ξεφτιλισμένος-η-ο», αλλά θεωρήθηκε υπερβολική και αλλοιωμένη επιλογή για το νόημα που απορρέει στην κάθε περίπτωση χρήσης της λέξης «fucking». Αντιθέτως, η μεταφραστική ομάδα της εκδοθείσας μετάφρασης δεν είχε τέτοιους ενδοιασμούς και μεταφράζει αρκετές φορές τη λέξη «fucking» με την κυριολεκτική ελληνική αντίστοιχη λέξη «γαμημένος-η-ο-α» («...It's all fucking lies» - «...όλα αυτά είναι γαμημένα ψέματα» Ε.Μ σελ. 35).

Αντίθετα αυτού, χρησιμοποιήθηκε για τη μετάφραση της λέξης «fucker», η οποία χρησιμοποιείται ως αόριστος χαρακτηρισμός του Τραμπ σε ένα σημείο του έργου, ως «ξεφτίλας», μια λέξη αρκετά ωμή και υφολογικά σχεδόν ανάλογα ισχυρή αλλά όχι τόσο

χυδαία όσο η απόλυτα συνώνυμή της. Από την άλλη, η εκδοθείσα μετάφραση του βιβλίου χρησιμοποιεί της λέξης «μαλάκας» και «καριόλης» («The fucker will not write one check» - «Ο μαλάκας δε θα γράψει ούτε μία επιταγή» Ε.Μ σελ. 24), ξεφεύγοντας κατά πολύ από τη μεταφραστική γραμμή και εικόνα που επιλέχθηκε για τη μετάφραση εντός της παρούσας εργασίας. Αναλυτικότερη αναφορά στην λέξη «μαλάκας» και στα παράγωγά της γίνεται στην αμέσως επόμενη παράγραφο.

Έπειτα έχουμε τη φράση «jerk off», της οποίας η κυριολεκτική σημασία ουδεμία σχέση έχει με τον τρόπο χρήσης της στην καθημερινή αμερικανική slang. Η μεταφορική της έννοια χρησιμοποιείται πολύ περιεκτικά ως ρήμα για να περιγράψει τη σπατάλη χρόνου, την υλοποίηση μιας πράξης ή ενέργειας που δεν αποφέρει κάποιο αποτέλεσμα, και γι' αυτό μεταφράζεται με τη φράση «Δεν έχω χρόνο για παιχνίδια». Άλλη εναλλακτική μετάφραση θα ήταν κάτι σχετικό, όπως «δεν έχω χρόνο για χάσιμο» ή «δεν έχω χρόνο για χαζομάρες». Η μεταφραστική ομάδα πίσω από την εκδοθείσα μετάφραση του βιβλίου, πιστή στις πιο κυριολεκτικές και ωμές επιλογές μετάφρασης, κάνει χρήση μιας πολύ γνωστής, ή καλύτερα διαβόητης, λέξης της ελληνικής γλώσσας που δεν είναι άλλη από το «μαλάκας» και το παράγωγό της «μαλακίες», μεταφράζοντας τη φράση «I don't have time to jerk off, dude...» ως «Δεν έχω χρόνο για μαλακίες, φίλε...» (Ε.Μ σελ. 17).

Την εμφάνισή της κάνει συχνά και η λέξη «bullshit», πολύ γνωστή και αγαπημένη στην αμερικανική αγγλική γλώσσα, η οποία έχει πολλές διαφορετικές χρήσης, είτε ως άποψη για ένα θέμα, είτε ως χαρακτηρισμός μιας κατάστασης κ.λπ. Η μετάφρασή της γίνεται με τις λέξεις «ψέματα», «βλακείες» και «ανοησίες» ανάλογα με το θέμα και περικείμενο στο οποίο χρησιμοποιούνται. Παρόλα αυτά, η εκδοθείσα μετάφραση του βιβλίου χρησιμοποιεί τη λέξη «μαλακίες», μια επιλογή νοηματικά πιο ισχυρή συγκριτικά με τις μεταφραστικές εναλλακτικές του εκπονητή της εργασίας.

Στη συνέχεια έχουμε τις φράσεις «what the fuck» και «where the fuck», επίσης ευρέως γνωστές και πολύ αγαπημένες όταν αποσκοπούν σε ερώτηση με στοιχεία αγανάκτησης ή και έντονης απορίας ή ενόχλησης για το τι και το που γίνεται και βρίσκεται κάτι. Στη παρούσα περίπτωση και οι δύο φράσεις μεταφράζονται αρκετά ισοδύναμα με τις αντίστοιχες και πολύ γνωστές φράσεις της ελληνικής γλώσσας «τι στο διάολο...» και «που στο διάολο...», δύο φράσεις σχεδόν πανομοιότυπες μεταφραστικά με αυτές της γλώσσας-αφετηρίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η μετάφραση που έγινε για τους σκοπούς της

εργασίας και η εκδοθείσα μετάφραση του βιβλίου συμφωνούν μιας και μεταφράζουν τις παραπάνω εκφράσεις με τον ίδιο τρόπο («Where the fuck is Jared?» - «Που στο διάολο είναι ο Τζάρεντ;» Ε.Μ σελ. 43).

Ως τελευταίο παράδειγμα συναντάμε την ιδιαίτερα πρόστυχη και χυδαία ιδιωματική έκφραση «*I reached out and sucked Reince Priebus' dick...*» (*sucking someone's dick*). Η συγκεκριμένη έκφραση αποτελεί πρώτης τάξεως δείγμα της αμερικανικής σλανγκ και, παρά την χυδαιότητά της, χρησιμοποιείται ευρέως στην καθημερινή, κι όχι απαραίτητα στη μορφή «δρόμου», της αμερικανικής αγγλικής. Ως ιδιωματική έκφραση χρησιμοποιείται για να καταδείξει το ότι κάποιος κολακεύει, «καλοχακτηρίζει» ή «καλοπιάνει» κάποιον με απώτερο σκοπό να κερδίσει και να αποκομίσει κάτι από αυτόν. Στα ελληνικά χρησιμοποιείται, καθαρά μεταφορικά, το ρήμα «γλύφω», εννοώντας ότι «κάποιος γλύφει κάποιον» έχοντας κάποιο απώτερο σκοπό ή προσπαθώντας να κερδίσει την εύνοιά του. Ωστόσο, υπάρχει άλλη μια έκφραση, κι αυτή ιδιωματική, η οποία καταφέρνει να αποδώσει το ίδιο νόημα στον Έλληνα αναγνώστη χωρίς τα στοιχεία ωμότητας και χυδαιότητας που χαρακτηρίζουν την ιδιωματική έκφραση του πρωτοτύπου. Η έκφραση «φίλησα κατουρημένες ποδιές για κάποιον ή για κάτι» έχει ακριβώς την ίδια έννοια και σημασία χωρίς τη χρήση βωμολοχιών, ενώ μπορεί να βρεθεί σε επίσημα και ανεπίσημα είδη λόγου. Αυτός είναι, ουσιαστικά, κι ο λόγος που επιλέχθηκε για τη μετάφραση της πρωτότυπης ιδιωματικής έκφρασης του αποσπάσματος. Εν αντιθέσει με αυτήν την επιλογή, η μεταφραστική ομάδα της εκδοθείσας μετάφρασης του βιβλίου επέλεξε μια πολύ πιο ωμή και κυριολεκτική μετάφραση μεταγράφοντας επακριβώς τη φράση στα ελληνικά ως «Έπιασα το πουλί του Ρινς Πρίμπους και του το ρούφηξα...»(Ε.Μ σελ. 47), καταφέροντας έτσι απόλυτη ισοδυναμία, περισσότερη συγκριτικά από αυτή της μετάφρασης του αποσπάσματος της εργασίας αυτής και διατηρώντας την ευθύτητα και χυδαιότητα του πρωτοτύπου.

Οι βωμολοχίες στην πολιτική μετάφραση αποφεύγεται να μεταφράζονται επακριβώς και συνήθως μεταφράζονται με πιο κομψό τρόπο, χρησιμοποιώντας ουδέτερες συναισθηματικά λέξεις και φράσεις όπου αποδίδουν την συναισθηματική φόρτιση του πρωτοτύπου διατηρώντας το ύφος αλλά αφαιρώντας τις όποιες χυδαιότητες έχουν χρησιμοποιηθεί στο αρχικό κείμενο.

Αφήνοντας το θέμα του ύφους του κειμένου, περνάμε στην ανάλυση ενός άλλου χαρακτηριστικού μετάφρασης, αυτό της μεταγραφής ονομάτων και τοπωνυμίων. Οι μεταφραστές έρχονται αντιμέτωποι με τη συγκεκριμένη πρόκληση όποτε αντιμετωπίζουν μεγάλο αριθμό ονομάτων και τοπωνυμίων, ανεξαρτήτως γλώσσας και είδους κειμένου ή λόγου. Στο απόσπασμα με το οποίο ασχολούμαστε, αναφέρεται πολύ μεγάλος αριθμός ονομάτων προσώπων, πόλεων, πολιτειών, οργανισμών και εταιριών, κάποια εκ των οποίων είναι αρκετά γνωστά, ενώ κάποια άλλα λιγότερο έως και καθόλου. Η απόφαση για το αν αυτά θα διατηρηθούν στην αρχική τους μορφή, τη μορφή της γλώσσας-αφετηρίας, ή αν θα μεταφερθούν στη γλώσσα-στόχο είναι συνήθως στην ευχέρεια του μεταφραστή, κρίνοντας ο ίδιος ή ίδια για το τι θα αποφέρει καλύτερο και ποιοτικότερο μεταφραστικό αποτέλεσμα. Φυσικά, μιας και έχουμε να κάνουμε με την επιστήμη της μετάφρασης, η οποία διέπεται από κάποιους κανόνες, υπάρχει συγκεκριμένη οδηγία για το πως θα πρέπει να αντιμετωπίζεται αυτό το δίλλημα, κι αυτή η οδηγία παρέχεται από το Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των οδηγιών του για τη σωστή μετάφραση των ξενικών κύριων ονομάτων, σύμφωνα με τις οποίες «στα κείμενα τα οποία απευθύνονται στο ευρύ κοινό, τα ξενικά ανθρωπωνύμια μεταγράφονται κατά κανόνα στα ελληνικά» (<http://publications.europa.eu/code/el/el-4100500el.htm#1052> - 10.5.1. Ανθρωπωνύμια).

Αυτός ο κανόνας όμως ισχύει και εφαρμόζεται αυστηρά στα επίσημα κείμενα της Ε.Ε ενώ για άλλα κείμενα λιγότερο επίσημου χαρακτήρα, «...σε ό,τι αφορά τα ανθρωπωνύμια η πρακτική που κατά κανόνα ακολουθείται είναι να μη μεταγράφονται τα ονόματα αυτά στα ελληνικά, αλλά να παραμένουν όπως στο πρωτότυπο με τη λατινική γραφή τους» (<http://publications.europa.eu/code/el/el-4100500el.htm#1052>). Αυτό σημαίνει ότι ο μεταφραστής έχει την ελευθερία και τη δυνατότητα να επιλέξει το αν θα μεταφέρει τα ονόματα του κειμένου στην γλώσσα-στόχο ή αν θα διατηρήσει την αρχική τους μορφή στη γλώσσα-αφετηρία χωρίς να δημιουργείται προβληματικό μεταφραστικό αποτέλεσμα και χωρίς να «ξενίζει» στα μάτια του αναγνώστη το μεταφρασμένο κείμενο.

Κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου αποσπάσματος αναφέρονται διάφορα ξένα ονόματα χαρακτήρων, πόλεων και πολιτειών των οποίων έγινε μεταγραφή στα ελληνικά με σκοπό την καλύτερη κατανόηση τους από το κοινό μιας και σύμφωνα με το Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης «στα έργα τα οποία απευθύνονται

στο ευρύ κοινό τα ανθρωπωνύμια και τοπωνύμια μεταγράφονται κατά κανόνα στα ελληνικά». Οπότε, δεδομένου ότι το ίδιο το βιβλίο του Γούντγουορντ ως έργο απευθύνεται στο ευρύ κοινό, τα όσα ανθρωπωνύμια και τοπωνύμια αναφέρονται μεταγράφηκαν στα ελληνικά ενώ ακολουθήθηκε και η μέθοδος της απλογράφησης ώστε ο μεταφρασμένος ξένος όρος να μην δημιουργεί προβλήματα κατανόησης και ορθογραφίας στους αναγνώστες. Άλλωστε, είναι γνωστό το πόσο δυσπρόφερτα και δυσανάγνωστα μπορεί να είναι ορισμένα ονόματα προσώπων και τόπων, ακόμα και γνωστών και συνηθισμένων γλωσσών, τα οποία δυσχεραίνουν την εμπειρία ανάγνωσης. Ως μεταφραστές, αποτελεί καθήκον των όσων δραστηριοποιούνται στο χώρο της μετάφρασης να μην φέρνουν σε τέτοια θέση το αναγνωστικό τους κοινό και να προσπαθούν να μεταφέρουν το εκάστοτε όνομα και τοπωνύμιο όσο πιο κοντά στην γλώσσα-στόχο, άρα και στη μητρική γλώσσα του κοινού για το οποίο γίνεται η μετάφραση εξ αρχής, στην πλέον απλή του μορφή. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα αυτών καθώς και η μετάφρασή τους:

Donald Trump - Ντόναλντ Τραμπ, *Steve Bannon* - Στηβ Μπάνον, *David Bossie* - Ντέιβιντ Μπόσι, *Bill and Hillary Clinton* - Μπιλ και Χίλαρι Κλίντον, *Obama* - Ομπάμα, *Archie Bunker* - Άρτσι Μπάνκερ, *Rudy Giuliani* - Ρούντι Τζιουλιάνι, *Rebekah Mercer* - Ρεμπέκα Μέρσερ, *Paul Manafort* - Πολ Μάναφορτ, *Woody Johnson* - Γούντι Τζόνσον, *Reince Priebus* - Ράινς Πρίμπους, *Mitch McConnell* - Μιτς Μακόνελ, *Roger Ailes* - Ρότζερ Άιλς, *Kellyanne Conway* - Κελυάν Κόνγουεϊ, *Mitt Romney* - Μιτ Ρόμνεϊ, *John McCain* - Τζον Μακκέιν, *Andy Surabian* - Άντι Σουράμπιαν, *Hope Hicks* - Χόουπ Χικς, *Jared Kushner* - Τζάρεντ Κούσνερ, *Wendi Deng* - Γουέντι Ντενγκ, *David Geffen* - Ντέιβιντ Γκέφεν, *Rupert Murdoch* - Ρούπερτ Μέρντοκ, *Steve Mnuchin* - Στηβ Μνουσίν, *Tiberius Gracchus* - Τιβέριος Γκράκχος, *Atlantic City* - Ατλάντικ Σίτι, *Queens* - Κουίνς, *North/South Carolina* - Βόρεια/Νότια Καρολίνα, *Iowa* - Άϊοβα, *New Hampshire*, *Michigan* - Μίσιγκαν, *Wisconsin* - Ουισκόνσιν, *Pennsylvania* - Πενσυλβάνια, *Ohio* - Οχάιο, *Bedminster* - Μπεντμίνστερ, *Bryant Park* - Μπράιαντ Παρκ.

Οι μόνες λέξεις που δεν μεταφράστηκαν και παρέμειναν στη λατινική τους μορφή είναι τα ονόματα διαφόρων εταιριών και καναλιών ειδήσεων και εκπομπών μεταξύ άλλων. Θεωρήθηκε συνετό να παραμείνουν στην αγγλική γλώσσα όχι απλά επειδή η μεταφορά τους στην ελληνική θα ήταν αισθητικά δυσάρεστη για τον αναγνώστη - λ.χ η μετάφραση του ονόματος της εκπομπής «*The Apprentice*» ως «Δι Απρέντις» ή «Ο μαθητευόμενος» -

αλλά επειδή στα πλαίσια ευρύτερης πολυγλωσσικής επικοινωνίας τέτοιου είδους ονόματα δεν συνηθίζονται να μεταφράζονται καθώς αλλοιώνεται υπερβολικά το νόημα, η ορθογραφία και η ταυτότητά τους, όσο κι αν γίνει προσπάθεια απλογράφησης. Η ίδια η μοναδικότητά τους αποτελεί την ιδιαιτερότητα που καθιστά επιτακτική ανάγκη την διατήρησή τους στη λατινική μορφή. Ακολουθούν αυτού του είδους ονόματα του σχετικού αποσπάσματος ως παράδειγμα:

Citizens United, The Apprentice, Financial Times, New York Times, Breitbart News Daily, Renaissance Technologies, CNN, NBC, Twitter, New York Daily News, Goldman Sachs,

Επιπλέον, κάποια από αυτά τα ονόματα αυτά ανήκουν σε εταιρίες και οργανισμούς και, ως επί το πλείστον, δύσκολα συναντάται συνωνυμία με άλλη εταιρία ή οργανισμό παρεμφερούς ιδιότητας με παρόμοια ονομασία. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει άλλη εταιρική οντότητα που να δραστηριοποιείται στον ίδιο τομέα με το CNN και το NBC με το ίδιο όνομα, υπάρχει μόνο μία εφημερίδα στην υφήλιο με το όνομα New York Times και Financial Times, υπάρχει μόνο μια Goldman Sachs. Η διατήρηση της αγγλικής μορφής των ονομάτων αυτών συμβάλει αφενός στην σωστή διατύπωση και ορθογραφία αυτών, και κατ' επέκταση στην σωστή κατανόηση της ιδιότητάς τους από τους αναγνώστες, δηλαδή του τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται, και αφετέρου στην διατήρηση ενός αισθητικά θετικού αναγνώσματος που δεν ξενίζει ή φαντάζει υπερβολικά τυποποιημένο μέσα από την προσπάθεια κυριολεκτικής και αυτολεξεί μετάφρασης του κάθε ξενόγλωσσου ονόματος.

Αφήνοντας το κομμάτι των ονομάτων και τοπωνυμίων περνάμε στην μελέτη ενός εξίσου προβληματικού πεδίου και μεγάλο εμπόδιο για τον κάθε μεταφραστή σε όλα τα διαφορετικά είδη μετάφρασης, αυτό της ορολογίας. Η ειδική και τεχνική ορολογία που μπορεί να χαρακτηρίζει ένα έργο οποιουδήποτε κειμενικού είδους, αποτελεί ένα από τα πιο ιδιαίτερα γνωρίσματα και χαρακτηριστικά όλων των ειδών μετάφρασης και αναμφίβολα αναπόσπαστο κομμάτι του καθενός. Το κάθε είδος χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένη ορολογία και η ορολογία αυτή με τη σειρά της έχει την ανάλογη δυσκολία μετάφρασης. Τα σκήπτρα της πλέον δύσκολης και πολύπλοκης ορολογίας κατέχει μάλλον η νομική μετάφραση και η μετάφραση κειμένων των θετικών και τεχνολογικών επιστημών (ιατρικές, φυσικοχημικές, μαθηματικές επιστήμες) όπου συναντά κανείς λέξεις, όρους και φράσεις χαμηλής αναγνωρισιμότητας οι οποίες δύσκολα θα συναντηθούν ή

χρησιμοποιηθούν στην καθημερινότητα ενός ανθρώπου, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν άλλα κειμενικά είδη ανθρωπιστικών επιστημών όπου θέτουν προκλήσεις και δυσκολίες στους μεταφραστές.

Η πολιτική επιστήμη και μετάφραση είναι ένα από αυτά τα είδη, οπότε δε θα μπορούσε να μην υπάρχει συγκεκριμένη ορολογία που την διακατέχει. Είτε αντιμετωπίζουμε μια πολιτική ομιλία είτε μια έκθεση πολιτικού περιεχομένου, οποιοσδήποτε λόγος ή κείμενο πολιτικού περιεχομένου και ύφους εμπεριέχει συγκεκριμένες λέξεις, όρους και φράσεις μοναδικές στο χώρο του είδους, μολονότι κάποιες εξ αυτών δεν έχουν αποκλειστικά πολιτική χρήση και εφαρμογή καθώς εμφανίζονται και σε άλλα κειμενικά είδη. Η ορολογία κάθε διαφορετικού κειμενικού είδους αποτελεί κύριο γνώρισμα και χαρακτηριστικό ταυτότητας, γεγονός που ισχύει ακόμα και για λέξεις ή λεκτικά σύνολα που συναντά κανείς και σε άλλους κλάδους, σε άλλα κειμενικά είδη αφού, ως επί το πλείστον, μπορεί να εκφέρουν παρεμφερές ή παντελώς διαφορετικό νόημα. Τέτοιες λέξεις και φράσεις συναντήθηκαν αρκετές φορές κατά τη διάρκεια της μετάφρασης του συγκεκριμένου αποσπάσματος και στη συνέχεια, πέρα από την ανάλυση και τη μετάφρασή τους, θα καταδειχθεί ποιες από αυτές αποτελούν κομμάτι αποκλειστικά της πολιτικής ορολογίας και ποιες χρησιμοποιούνται και σε άλλα είδη λόγου ή κειμένων.

Ως γνώρισμα, η μετάφραση της ειδικής ορολογίας κάθε είδους γλώσσας, λόγου και κειμένου αντιμετωπίζεται ως πρόκληση αφού η μετάφρασή της από τη γλώσσα-αφετηρία του εκάστοτε λόγου ή κειμένου στη γλώσσα-στόχο θα πρέπει να γίνεται με τη χρήση της ανάλογης ορολογίας αυτής της γλώσσας. Φυσικά, υπάρχουν περιπτώσεις που κάτι τέτοιο δεν είναι απόλυτα εφικτό, ή και πολλές φορές αδύνατο, λόγο πιθανής ανυπαρξίας απολύτως ισοδύναμου όρου ή φράσης. Κατά τον Nida «Since there are, properly speaking, no such things as identical equivalents, one must in translating seek to find the closest possible equivalent» (Nida E. - Toward a Science of Translating 1964). Σε ευρύτερο πλαίσιο, η ισοδυναμία δεν αποτελεί σίγουρη συνταγή επιτυχημένης μετάφρασης καθώς δύσκολα υφίσταται και λεκτική και νοηματική ισοδυναμία σε οποιαδήποτε περίπτωση. Κατά τον Humboldt «It has repeatedly been observed and verified by both experience and research that no word in one language is completely equivalent to a word in another... It can even be argued that the more a translation strives towards fidelity, the more it ultimately deviates from the original...» (Theories of Translation: Wilhelm von Humboldt)

Σε αυτές τις περιπτώσεις, κι αφού έχει εξαντληθεί η εύρεση και χρήση μεμονωμένου ισοδύναμου μεταφραστικά όρου, η κατά κύριο λόγο μοναδική λύση είναι η περιφραστική και περιγραφική μετάφραση της εκάστοτε λέξης, δηλαδή η μετάφραση ενός όρου με χρήση δύο ή περισσότερων λέξεων ή με μια μικρή περιγραφή. Σε αυτό το σημείο παρουσιάζεται η ευκαιρία να γίνει μια μικρή αναφορά σε ένα συγκεκριμένο γλωσσολογικό χαρακτηριστικό, αυτό της περιεκτικότητας.

Ο όρος «περιεκτικότητα» αφορά και χρησιμοποιείται για να δείξει πόσο περιεκτική μπορεί να είναι μια γλώσσα, για να καταδείξει το μέγεθος και την ποικιλία νοήματος που μπορεί να εκφέρει μέσα από σύντομο και συμπυκνωμένο λόγο. Σύμφωνα με τον Newmark, «although it is natural in English to prefer verb-nouns to verbs for concision and emphasis, the virtue of concision is its packed meaning - and the punch it carries. Your text is dependent on another text but, paradoxically again, in communicative translation you have to use a language that comes naturally to you» (Newmark, Peter 1988 - A Textbook of Translation). Όσο μικρότερος ο αριθμός λέξεων ή φράσεων που χρησιμοποιούνται για μια αναφορά, μια περιγραφή, μια επεξήγηση, τόσο μεγαλύτερη είναι η περιεκτικότητα του λόγου, γραπτού και προφορικού. Ουσιαστικά, η απόδοση ενός νοήματος είναι περιεκτική όταν επιτυγχάνεται με τον ελάχιστο αριθμό λέξεων, χωρίς ωστόσο να γίνεται οικονομία στη σωστή σύνταξη του λόγου. Αντίστροφα, μια γλώσσα η οποία απαιτεί κατά μέσο όρο περισσότερες λέξεις, συγκριτικά πάντα με μια άλλη, για την απόδοση ενός νοήματος χαρακτηρίζεται ως λιγότερο περιεκτική, χωρίς ωστόσο κάτι τέτοιο να θεωρείται αρνητικό χαρακτηριστικό.

Η αγγλική γλώσσα θεωρείται από τις πλέον περιεκτικές γλώσσες, αφού κάποια μοναδικά γραμματικά και συντακτικά χαρακτηριστικά που την διακατέχουν, της δίνουν μεγάλο πλεονέκτημα στην απόδοση και εκφορά νοημάτων με χρήση πολύ μικρού αριθμού λέξεων. Άλλες γλώσσες δεν έχουν αυτή την ελευθερία και ευκολία απόδοσης νοήματος και απαιτούν χρήση περισσότερων λέξεων για την απόδοση του ίδιου νοήματος. Η ελληνική γλώσσα, για παράδειγμα, είναι συγκριτικά λιγότερη περιεκτική, μολοντί κι αυτή ευμετάβλητη στον τρόπο απόδοσης ενός νοήματος. Κατά τη μετάφραση του συγκεκριμένου αποσπάσματος συναντήθηκαν λέξεις και φράσεις όπου, εν απουσία μεμονωμένου ισοδύναμου όρου, μεταφράστηκαν περιγραφικά.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας περίπτωσης του συγκεκριμένου αποσπάσματος είναι οι όροι «pro-life» και «pro-choice». Έχοντας καμία απολύτως σχέση με την πολιτική, άρα δεν αποτελούν μέρος της ορολογίας του συγκεκριμένου κειμενικού είδους, οι όροι «pro-life» και «pro-choice» χρησιμοποιούνται για να χαρακτηρίσουν αντίστοιχα το αν κανείς είναι κατά των έκτρωσης, δηλαδή υπέρ της ζωής του εμβρύου και τη συνέχιση μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, και υπέρ της επιλογής μεταξύ συνέχισης της εγκυμοσύνης ή διακοπής της μέσω της αμβλώσεως. Οι όροι αυτοί - αποτελούνται από τα συνθετικά «pro», «life» και «choice» - δεν έχουν ανάλογο ισοδύναμο όρο στα ελληνικά και η μετάφρασή τους γίνεται μόνο περιφραστικά με τη χρήση των φράσεων «υπέρ της ζωής», για εκείνους που τάσσονται κατά των αμβλώσεων, και «υπέρ της επιλογής», για εκείνους που υποστηρίζουν την έκτρωση, τη διακοπή μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης. Η εκδοθείσα μετάφραση του βιβλίου χρησιμοποιεί τις ίδιες μεταφραστικές επιλογές με μόνη παραλλαγή σε ορισμένα σημεία του κειμένου την παραλλαγή της φράσης «υπέρ της επιλογής» με τη φράση «υπέρ των αμβλώσεων», εννοώντας ουσιαστικά το ίδιο και το αυτό.

Ένας μεταφραστής καταλήγει να μεταφράζει περιφραστικά όταν η εύρεση νοηματικά ισοδύναμης λέξης δεν είναι εφικτή, κάτι που συμβαίνει αρκετά συχνά δεδομένου του πλούτου και της ιδιαιτερότητας της κάθε γλώσσας. Άλλωστε, θα ήταν αδύνατον να περιμένουμε η κάθε λέξη μιας γλώσσας, χωρίς απαραίτητα να αποτελεί μέρος της αργκό ή της σλανγκ αυτής, να έχει αντίστοιχο και απόλυτα ισοδύναμο όρο σε κάθε άλλη γλώσσα. Σε τέτοιες περιπτώσεις η περιφραστική και περιγραφική μετάφραση αποτελεί μονόδρομο, μολονότι γίνεται με χρήση του ελάχιστου δυνατού αριθμού λέξεων αποσκοπώντας σε όσο το δυνατόν πιο σύντομη περιγραφή του προς μετάφραση όρου. Ας ξεκινήσουμε την ανάλυση των διαφόρων παραδειγμάτων ορολογίας και περιφραστικής μετάφρασης του συγκεκριμένου αποσπάσματος, αλλά και γενικότερα των λέξεων και φράσεων των οποίων η μετάφραση προβληματίσε.

Οι πολιτικές διαδικασίες του κάθε κράτους έχουν ομοιότητες και διαφορές. Πολιτικές εκστρατείες, ή καμπάνιες όπως συνηθίζεται πια να λέγεται, εκδηλώσεις, διαδηλώσεις και εκλογές αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της κάθε κοινωνίας και συνολικά της πολιτικής διαδικασίας. Το έργο που μελετάμε αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο τμήμα πολιτικής διαδικασίας, αυτό της εκλογικής εκστρατείας και υποψηφιότητας του Ντόναλντ Τραμπ και προεδρικής καμπάνιας του για την ανάληψη της

προεδρίας των ΗΠΑ. Στην ανάλυση της ορολογίας που θα ακολουθήσει δεν θα σταθούμε στις ομοιότητες και διαφορές αυτής της διαδικασίας με την αντίστοιχη που λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα από έναν Έλληνα πολιτικό αρχηγό ενός κόμματος του οποίου είναι ηγέτης για την εκλογή του στη θέση του πρωθυπουργού του ελληνικού κράτους, αλλά θα επισημάνουμε τις ομοιότητες και, κυρίως, τις διαφορές μεταξύ των διαφόρων στοιχείων και χαρακτηριστικών που συγκροτούν τις πολιτικές αυτές διαδικασίες.

Ένας από τους πιο συχνά εμφανιζόμενους όρους του προς μετάφραση αποσπάσματος είναι τα «battleground states», «primary states» και «caucus states», περιγραφικοί όροι που δεν συναντά κανείς σε άλλο τομέα παρά μόνο σε αυτόν της πολιτικής και που χαρακτηρίζουν τις πολιτείες με ισχυρό εκλογικό παράγοντα, δηλαδή πολιτείες μεγάλου δείκτη πολιτικής βαρύτητας όπου, εάν κερδηθούν, θα έδιναν σημαντικό προβάδισμα στον εκάστοτε υποψήφιο πρόεδρο. Για πολλούς λόγους, με επικρατέστερο αυτών την έκταση που καταλαμβάνουν ως χώρα, οι ΗΠΑ είναι χωρισμένες σε πολιτείες, πενήντα πολιτείες συγκεκριμένα, εκ των οποίων οι μικρότερες έχουν την ίδια ή και μεγαλύτερη έκταση συγκριτικά με αυτήν της Ελλάδος. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι στην Ελλάδα τον ρόλο αυτό κατέχουν οι νομοί της χώρας, όπου η επικράτηση ενός κόμματος σε αυτούς τους νομούς είναι ενδεικτική για την πορεία και για τα τελικά αποτελέσματα των εκλογών. Γι' αυτό το λόγο, κατά τη μετάφραση του κειμένου, οι όροι «battleground states», «primary states» και «caucus states» μεταφράζονται ως «πολιτείες μεγάλης εκλογικής βαρύτητας» και «βασικές ή αποφασιστικές εκλογικές πολιτείες», και με τους δύο τρόπους όπου χρειάστηκε για τη σωστή απόδοση του αρχικού νοήματος. Ως εναλλακτική ελήφθη υπόψιν ο περιγραφικός όρος «πολιτείες κρίσιμης εκλογικής σημασίας» αλλά δεν προτιμήθηκε. Φυσικά, όλες αυτές οι μεταφραστικές επιλογές να μην αποτελούν επιλογές ισοδύναμου μεταφραστικά νοήματος, η επίτευξη αυτού δε γίνεται περιφραστικά, έχοντας ανάγκη χρήσης περισσότερων από μία και δύο λέξεων για τη σωστή απόδοση του αρχικού νοήματος. Η περίπτωση αυτή αναδεικνύει και το πόσο περιεκτική μπορεί να είναι η αγγλική γλώσσα και το πόσο συμπυκνωμένο το νόημα που είναι ικανή να αποδώσει χρησιμοποιώντας όχι παραπάνω από δύο λέξεις όταν η μετάφρασή τους απαιτεί τρεις και τέσσερις λέξεις. Υπάρχουν φορές που η διαφορά είναι μικρή και αμελητέα, υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου η μετάφραση όρου ενός ή δύο λέξεων επιτυγχάνεται μόνον περιφραστικά και με τη χρήση τεσσάρων ή περισσότερων λέξεων. Η μεταφραστική ομάδα

της εκδοθείσας μετάφρασης χρησιμοποιεί παρεμφερείς λέξεις και όρους χαρακτηρίζοντας αυτές τις πολιτείες ως «αμφιλεγόμενες πολιτείες» (Ε.Μ σελ. 24), «βασικές πολιτείες-κλειδιά» (Ε.Μ σελ. 27) και «οριακές πολιτείες» (Ε.Μ σελ. 35), δίνοντας στο αναγνωστικό κοινό την ίδια εικόνα για το ρόλο και τη σημασία αυτών των πολιτειών για τον εκλογικό αγώνα εκείνων των εκλογών.

Συνεχίζουμε με άλλη μια περίπτωση πολιτικής ορολογίας, αυτήν της λέξης «ballot» και της φράσης μέσα στην οποία χρησιμοποιείται «absentee or early voting ballot». Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με άλλη μια ιδιαιτερότητα του πολιτικού συστήματος και του τρόπου διεξαγωγής ψηφοφοριών των ΗΠΑ όπου δεν υφίσταται στην Ελλάδα. Λόγω του μεγέθους του πληθυσμού τους αλλά και του ότι μεγάλο μέρος των πολιτών τους διαμένουν σε διάφορα άλλα κράτη ανά τον κόσμο, οι ΗΠΑ ανακάλυψαν τρόπους ώστε να μην χαράμιζεται η ψήφος κανενός.

Συγκεκριμένα, με τον όρο «absentee voting» περιγράφεται η δυνατότητα που έχει ένας πολίτης και εν δυνάμει ψηφοφόρος των ΗΠΑ να ψηφίσει ακόμα και αν βρίσκεται εκτός χώρας. Δεδομένου ότι μπορεί κι έχει αποδείξει ότι όντως βρίσκεται εκτός ΗΠΑ, άρα αποδεδειγμένα αδυνατεί να παρουσιαστεί σε κέντρο ψηφοφορίας, μπορεί είτε ταχυδρομικά είτε ηλεκτρονικά να ψηφίσει χωρίς κανέναν περιορισμό. Ως εκ τούτου, ο όρος «absentee voting ballot» μεταφράστηκε, εν απουσία ποιοτικότερης μεταφραστικής εναλλακτικής, ως «ψηφοφορία απόντων».

Με τον όρο «early voting» περιγράφεται η δυνατότητα που δίδεται σε πολίτες των ΗΠΑ να ψηφίσουν πριν την επίσημη και προκαθορισμένη ημέρα εκλογών, δηλαδή αρκετές μέρες προτού γίνει η συνολική ψηφοφορία και καταμέτρηση, κάτι που πραγματοποιείται και συμβάλει σημαντικά στη μείωση του συνωστισμού στα εκλογικά κέντρα την ημέρα των εκλογών και στη διευκόλυνση των ευπαθών και αδύναμων πληθυσμιακών ομάδων, όπως οι ηλικιωμένοι, οι μητέρες και τα άτομα με αναπηρία. Ως εκ τούτου, και λόγω αδυναμίας εύρεσης πιο κατατοπιστικής εναλλακτικής, ο όρος «early voting ballot» μεταφράστηκε ως «πρόωρη ψηφοφορία».

Επόμενο παράδειγμα ορολογίας αποτελεί η λέξη «primary». Με ερμηνείες όπως πρώτος, πρωταρχικός, βασικός, αρχικός, η χρήση της λέξης «primary» εντός του αποσπάσματος - «Republican primary», «primary election», «You only voted in one

primary» - ουδεμία σχέση έχει με τις προαναφερθείσες σημασίες, αφού το περικείμενο μέσα στο οποίο αναφέρεται και χρησιμοποιείται είναι αποκλειστικά πολιτικό. Στην πολιτική ορολογία η λέξη «primary» συνοδεύεται από τη λέξη «election», σχηματίζοντας τον όρο «primary election», του οποίου η μετάφραση είναι «εσωκομματικές εκλογές». Είναι οι εσωτερικές εκλογές που διεξάγει ένα πολιτικό κόμμα για να αναδείξει νέα πρόσωπα στις ηγετικές του θέσεις και να ορίσει τον νέο πολιτικό αρχηγό που θα ηγηθεί του κόμματος. Η μετάφραση του όρου ως «εσωκομματικές εκλογές» θεωρείται νοηματικά σωστή και μεταφραστικά ισοδύναμη επιλογή καθώς, όχι μόνο αποδίδει επακριβώς το νόημα του αγγλικού όρου αλλά τυγχάνει και να είναι ο όρος που χρησιμοποιείται και στην ελληνική πολιτική σκηνή για να περιγράψει τις εσωτερικές εκλογές ενός κόμματος για την ανάδειξη κομματικού ηγέτη. Σε αυτή την περίπτωση, οι δύο μεταφράσεις, αυτή της εργασίας και αυτή της εκδοθείσας διαφέρουν, αφού στην εκδοθείσα μετάφραση αυτό το είδος εκλογών μεταφράζεται ως «προκριματικές». Σαν επιλογή, δεν κρίνεται απόλυτα σωστή αφού η λέξη «προκριματικές» πολλές φορές χρησιμοποιείται σαν εναλλακτική της λέξης «δοκιμαστικές». Σε αυτήν, λοιπόν, την περίπτωση η χρήση του όρου «εσωκομματικές εκλογές» κρίνεται νοηματικά σωστότερη και μεταφραστικά ποιοτικότερη από την ανάλογη μεταφραστική επιλογή της εκδοθείσας μετάφρασης.

Η επόμενη μεταφραστική δυσκολία που συναντήθηκε αφορούσε τη φράση «cheap shots» στην πρόταση «I thought he took some real cheap shots at you». Παρότι δεν αποτελεί μέρος ορολογίας, ούτε έχει αποκλειστική χρήση στην πολιτική, και παρόλο που σαν έκφραση δεν είναι τόσο δυσνόητη, αφού και να μην έχει συναντηθεί ξανά από τον αναγνώστη, το περικείμενο και τα συμφραζόμενα βοηθούν αρκετά στην κατανόηση του νοήματος, η μετάφρασή της αποδείχτηκε ιδιαίτερα προβληματική. Ως έκφραση (take cheap shots at someone), έχει κυριολεκτική αλλά και μεταφορική χρήση και σημασία. Η κυριολεκτική σημασία της καταδεικνύει ένα πονηρό και ύπουλο χτύπημα απέναντι σε έναν αντίπαλο και χρησιμοποιείται ευρέως στον αθλητικό τομέα. Η μεταφορική της σημασία υποδηλώνει τα αρνητικά και επικριτικά σχόλια και τους, συνήθως άδικα, άσχημους χαρακτηρισμούς απέναντι σε κάποιο πρόσωπο, είτε παρουσία του προσώπου αυτού είτε όχι. Η μετάφραση της έκφρασης αυτής επιτεύχθηκε, ακολουθώντας την μέθοδο της απλούστευσης, με τη βοήθεια του σύνθετου ρήματος «κακοχαρακτηρίζω», και της πρότασης συνολικά ως εξής: «Νομίζω ότι σε κακοχαρακτήρισε πολύ άδικα». Η

απλούστευση στη μετάφραση μιας δύσκολης λέξης ή φράσης βοηθά τον μεταφραστή δίνοντάς του την ελευθερία να ξεπεράσει τους όποιους γλωσσικούς ή συντακτικούς περιορισμούς ώστε να εστιάσει στην παραγωγή ισοδύναμου νοήματος όταν δεν υπάρχει ισοδύναμος όρος ή ισοδύναμη φράση στην γλώσσα στόχο. Η απλούστευση αποτελεί γνωστή και πάγια τακτική των μεταφραστών. Σύμφωνα με τον Toury, G «Simplification implies that translations use simpler language than the original text in order to enhance optimal readability of the target language text» (Toury, Gideon (1995) - Descriptive translation studies and beyond). Επιπροσθέτως, κατά την Baker, M «Simplification is the idea that translators subconsciously simplify the language or message or both. In other words, the translator is thought to make the text more accessible for the reader by simplifying the language and/or message» (Baker, Mona 1996 Corpus-based Translation Studies: The Challenges that Lie Ahead). Μεταφράζοντας με τη χρήση αυτού του ρήματος, όχι μόνο επιτυγχάνεται μεταφραστική ισοδυναμία, αφού μεταφέρει στον αναγνώστη πλήρως και επιτυχώς το νόημα του πρωτοτύπου, άλλα διατηρείται παράλληλα και η αίσθηση του απλού, καθημερινού και ανεπίσημου λόγου και ύφους, μεταφράζοντας μια έκφραση τέτοιου χαρακτήρα με μια αντίστοιχη της ελληνικής γλώσσας.

Αντίστοιχη περίπτωση αποτελεί στην πρόταση «You're going to give them a check. Because we need some markers, η λέξη «markers» η οποία μεταφράστηκε ως «εξυπηρετήσεις». Παρατίθεται, εκτός από την πρόταση ενδιαφέροντος, και η προηγούμενη της ώστε να βοηθήσει στην κατανόηση της συγκεκριμένης μεταφορικής σημασίας αυτής της μορφής της λέξης «markers». Σαν όρος, πέρα από την κυριολεκτική του σημασία ως μαρκασμένοι χρώματος, χρησιμοποιείται στον κόσμο των τυχερών παιχνιδιών και του τζόγου, οι γνωστές σε όλους «μάρκες», ενώ σε ορισμένες θετικές επιστήμες χρησιμοποιείται με την έννοια των «δεικτών» ως ενδείξεων, λ.χ. «These markers indicate to an acute viral infection» - «Αυτοί οι δείκτες καταδεικνύουν μια σοβαρή ιογενή μόλυνση». Στην προκειμένη περίπτωση όμως, η σημασία της λέξης «markers» είναι η πλέον μεταφορική. Όπως ορίζεται και στην πρόταση του παραδείγματος, δίνοντας κάτι μεγάλης σημασίας ή αξίας, χρηματικής και όχι, σε κάποιον αυτόματα σημαίνει ότι ο δέκτης και λαβών πρέπει να δράσει αναλόγως, διαφορετικά υπάρχει μια χρωστούμενη οφειλή για μελλοντική χρήση. Στην ελληνική γλώσσα, αυτό περιγράφεται ως χρωστούμενα

ανταλλάγματα ή χάρες, μολονότι ο πιο σωστός και πλήρως κατανοητός τρόπος μετάφρασης είναι με τη λέξη «εξυπηρετήσεις».

Δυσκολία συναντήθηκε και στη μετάφραση της λέξης «Götterdämmerung», όνομα του μουσικού δράματος όπερας του Ρίχαρντ Βάγκνερ, το οποίο στα ελληνικά έχει μεταφραστεί ως «Το Λυκόφως των Θεών». Όντας πολύ ιδιαίτερος και χαρακτηριστικός όρος, η λέξη «Götterdämmerung» χρησιμοποιείται σε διάφορα ήδη λόγου και κειμένων και περιγράφει μια τελική και καθοριστική μάχη ή αναμέτρηση, μολονότι δίνοντας πολύ πρωτότυπο και συνάμα δραματικό ύφος. Δυστυχώς, δεν κατορθώθηκε να βρεθεί αντίστοιχα ισοδύναμος όρος της ελληνικής γλώσσας, με μόνη λύση ανάλογου ύφους την χρήση του όρου «Αρμαγεδδών», ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να «περάσει» στον αναγνώστη το πόσο κρίσιμο είναι το στάδιο που εξιστορεί στο συγκεκριμένο απόσπασμα του έργου του Γούντγουορντ, αλλά κρίθηκε ασυνήθιστος και υπερβολικός. Εναλλακτικά, ο όρος «Götterdämmerung» μεταφράστηκε περιφραστικά ως «σημείο σύγκρουσης».

Συνεχίζοντας την ανάλυση μετάφρασης των λέξεων και όρων που προβλημάτισαν, συναντήθηκαν περιπτώσεις όπου υπήρχαν δύο πιθανές επιλογές μετάφρασης, οι οποίες ήταν και ισοδύναμες μεταφραστικά, νοηματικά αποδεκτές αλλά και χρησιμοποιούνται ευρέως σε διάφορα κειμενικά ήδη. Για παράδειγμα, μια πολύ κοινή λέξη που συναντάται συνεχώς σε πολιτικά κειμενικά ήδη είναι η λέξη «debate», η οποία συνηθίζεται να μεταφράζεται ως «δημόσια συζήτηση», αλλά και ως «ντιμπέιτ», εξελληνίζοντας την αγγλική μορφή και επιτυγχάνοντας ισοδυναμία, λεκτική και νοηματική. Και οι δύο αυτές μεταφραστικές επιλογές είναι απόλυτα αποδεκτές και αφήνεται στην κρίση και επιλογή του μεταφραστή το ποια θεωρείται καταλληλότερη. Στη μετάφραση του συγκεκριμένου αποσπάσματος επιλέχθηκε να μεταφραστεί η λέξη ως «ντιμπέιτ», μόνο και μόνο για την ευκολία κατανόησης της σημασίας, δεδομένου του πολιτικού περιεχόμενου. Στην εκδοθείσα μετάφραση γίνεται επίσης χρήση της λέξης «ντιμπέιτ» (λ.χ Ε.Μ σελ. 33) και όχι της ανάλογης ελληνικής, ενισχύοντας την ορθότητα της μεταφραστικής αυτής επιλογής.

Άλλη ανάλογη περίπτωση αποτέλεσε η λατινική φράση «status quo», η οποία μεταφράζεται στα ελληνικά ως «η ισχύουσα κατάσταση». Παρά το γεγονός ότι συναντάται σε πολλά και διάφορα κειμενικά είδη αμετάφραστη, δηλαδή ως «status quo» μέσα σε ελληνικό κείμενο, λόγω του πόσο γνωστή και κοινότυπη είναι, στη συγκεκριμένη

μεταφραστική διαδικασία μεταφράστηκε στα ελληνικά ως «η ισχύουσα κατάσταση», καθώς θεωρήθηκε ότι έτσι και λειτουργώντας επεξηγηματικά θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση του νοήματος από τον αναγνώστη. Πέρα από αυτό, υπάρχει πάντα και μια μικρή πιθανότητα ένας αναγνώστης να μην την έχει συναντήσει ποτέ στη λατινική της μορφή, οπότε η μετάφρασή της θεωρείται επιτακτική ανάγκη. Στην εκδοθείσα μετάφραση, επιλέχθηκε μια διαφορετική επιλογή, εξίσου ποιοτική αν όχι ανώτερη, αυτή του «πολιτικού κατεστημένου» (Ε.Μ σελ. 18) αντί της «ισχύουσας πολιτικής κατάστασης», μια επιλογή συγκριτικά πιο περιεκτική και παράλληλα πιστή στο πρωτότυπο και ίσως ευκολότερα κατανοητή και αναγνωρίσιμη από το αναγνωστικό κοινό.

Τέλος, παρεμφερές δίλημμα αποτέλεσε και η μετάφραση του «one-on-one», μια φράση που μεταφράζεται αυτολεξεί «ένας-προς-έναν» (συναντήσεις ένας-προς-έναν), αλλά συχνά επιλέγεται και η μετάφρασή της ως «ατομικές συναντήσεις», χωρίς ουσιαστική διαφορά στο νοηματικό αποτέλεσμα, μολονότι η πρώτη επιλογή είναι η πιο συνηθισμένη δεδομένου του συνολικά πιο ελεύθερου ύφους και του σχετικά ανεπίσημου χαρακτήρα του κειμένου του συγκεκριμένου έργου. Τελικώς, η σωστότερη επιλογή δεν πέρασε καν από το μυαλό του εκπονητή της παρούσας εργασίας και είναι αυτή που χρησιμοποιήθηκε στην εκδοθείσα μετάφραση με τη χρήση της φράσης «τετ-α-τετ» (Ε.Μ σελ. 23), η οποία όχι μόνο μεταφράζει πιστά τη φράση του πρωτοτύπου αλλά είναι κι αυτή που χρησιμοποιείται συχνότερα στην καθημερινότητα

Προτού φτάσουμε στο τέλος και στον επίλογο της εργασίας, θεωρείται σωστό να αφιερώσουμε λίγα λόγια για την ποιότητα της εκδοθείσας μετάφρασης και την προσπάθεια της μεταφραστικής ομάδας πίσω από το μεταφρασμένο έργο του Γούντγουορντ, η οποία ομάδα σίγουρα έχει πολύ μεγαλύτερη εμπειρία και προϋπηρεσία στο χώρο της μετάφρασης από τον εκπονητή της παρούσας εργασίας.

Η γραμμή πλεύσης που ακολούθησε η μεταφραστική αυτή ομάδα θεωρείται σε γενικές γραμμές πιο πιστή και κυριολεκτική ως προς το ύφος και τη γλώσσα του πρωτοτύπου λόγω της χρήσης λέξεων και όρων ανάλογης χυδαιότητας για τη μετάφραση των βωμολοχιών και χυδαίων εκφράσεων που συναντήθηκαν. Αυτή είναι και η μεγαλύτερη και άμεσα αναγνωρίσιμη διαφορά των δύο μεταφράσεων ως προς το ύφος και τη γλώσσα, δηλαδή η πιο ήπια μετάφραση των βωμολοχιών και χυδαιότητων της μετάφρασης εντός

της εργασίας συγκριτικά με την πιο κυριολεκτική μετάφραση αυτών εντός της εκδοθείσας μετάφρασης του βιβλίου. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα:

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
«...It's all fucking lies.»	«... είναι όλα καταραμένα ψέματα.»	«...είναι όλα γαμημένα ψέματα.»
«The fucker will not write one check»	«Ο ξεφτίλας δε θα γράψει ούτε μία επιταγή»	«Ο μαλάκας δε θα γράψει ούτε μία επιταγή»
«I don't have time to jerk off, dude...»	«Δεν έχω χρόνο για χαζομάρες, φίλε»	«Δεν έχω χρόνο για μαλακίες, φίλε...»
«I reached out and sucked Reince Priebus' dick...»	«φίλησα τις κατουρημένες ποδιές του Ράινς Πρίμπους...»	«Έπιασα το πουλί του Ρινς Πρίμπους και του το ρούφηξα...»

Άλλες σημαντικές διαφορές παρατηρούνται σε μεμονομένες αλλά δύσκολες μεταφραστικά περιπτώσεις όπως αυτή της φράσης «one-on-ones» στην πρόταση «You've got to do one-on-ones so these guys know.», η οποία στη μετάφραση της εργασίας μεταφράστηκε λανθασμένα ως «συναντήσεις ένας-προς-έναν» ενώ η σωστότερη επιλογή, η οποία τονίζεται ξανά ότι δεν πέρασε καν από το μυαλό το εκπονητή της παρούσας εργασίας, θα ήταν η χρήση της φράσης «συναντήσεις τετ-α-τετ».

Η περίπτωση στην οποία μπορεί να ειπωθεί ότι η εκδοθείσα μετάφραση υστερεί είναι αυτής της φράσης «primary election», η οποία χρησιμοποιείται πολύ συχνά και περιγράφει τις εσωκομματικές εκλογές ενός κόμματος μέσω των οποίων εκλέγεται ο ηγέτης και αρχηγός αυτού του κόμματος. Στην μετάφραση εντός της εργασίας χρησιμοποιείται η φράση «εσωκομματικές εκλογές» ενώ στην εκδοθείσα μετάφραση ως «προκριματικές εκλογές», όπως αναφέρθηκε παραπάνω στα πρώτα παραδείγματα του σχολιασμού (σελ. 54 της παρούσας εργασίας).

Πέρα από αυτές τις περιπτώσεις παρατηρούνται αρκετές ομοιότητες στις δύο μεταφράσεις ενώ, αναπόφευκτα υπάρχουν σημεία που μεταφράζονται πανομοιότυπα, είτε λόγω χαρακτηριστικής ευκολίας είτε λόγω περιορισμένων εναλλακτικών, χωρίς ωστόσο μεγάλες και σημαντικές νοηματικές παρεκκλίσεις. Τα υφολογικά χαρακτηριστικά και των δύο μεταφράσεων συγκλίνουν προς τη διατήρηση της «χαλαρότητας» που διακατέχει τον τρόπο συγγραφής του Γούντγουορντ, τα συντακτικά, γραμματολογικά και μορφολογικά του

πρωτότυπου κειμένου επίσης διατηρούνται δίχως καμία παρέκκλιση ή παράβλεψη και τα ανθρωπονύμια και τοπωνύμια που εμφανίζονται μεταγράφονται και στις δύο μεταφράσεις στα ελληνικά.

Τέλος, οφείλεται να σημειωθεί πως, ως επί το πλείστον, η εκδοθείσα μετάφραση παρουσιάζει κατά την ανάγνωσή της, ελάχιστα μολονότι ευδιάκριτα, ποιοτικότερη μεταφορά του λόγου στη γλώσσα-στόχο, δηλαδή την ελληνική, κάνοντας εμφανή την καταφανώς περισσότερη πείρα και μεγαλύτερο ταλέντο της μεταφραστικής ομάδας αυτής απέναντι στον εκπονητή της παρούσας εργασίας, με αποτέλεσμα το μετάφρασμά τους να είναι συνολικά ποιοτικότερο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όλα τα διαφορετικά κειμενικά είδη χαρακτηρίζονται από κάποιες κοινές και κάποιες ξεχωριστές μεταφραστικές δυσκολίες, ανεξαρτήτως γλώσσας-αφετηρίας και γλώσσας-στόχου, τις οποίες ο εκάστοτε μεταφραστής αντιμετωπίζει με βασικό γνώμονα την επίτευξη μιας ποιοτικής νοηματικά και συντακτικά μετάφρασης και την παραγωγή ενός μεταφραστικού αποτελέσματος που δεν ξενίζει, δεν κουράζει και απωθεί τον αναγνώστη. Κύριο μέλημα της επιστήμης της μετάφρασης είναι, και πρέπει να είναι, η παραγωγή ενός νέου έργου, το οποίο βασίζεται αλλά και αντικατοπτρίζει απόλυτα το πρωτότυπο, εμπεριέχοντας όλα τα στοιχεία που θέλησε να μεταφέρει στο αναγνωστικό κοινό ο εμπνευστής του αρχικού έργου. Φυσικά, τα πρακτικά» αυτά στοιχεία δεν επαρκούν, αφού ο μεταφραστής καλείτε, επίσης, να προσαρμοστεί στο ύφος και στον χαρακτήρα του πρωτότυπου έργου και να προσαρμόσει το δικό του μεταφραστικό παράγωγο αποτέλεσμα ώστε να απορρέει το ίδιο κλίμα, το ίδιο ύφος και η ίδια ατμόσφαιρα που προσπαθεί να μεταδώσει ο συγγραφέας του εκάστοτε πρωτότυπου έργου, ειδάλλως η μετάφραση καταλήγει να είναι μηχανική, κενή και άψυχη, όσο κι αν πιστή και ακριβής λεκτικά και συντακτικά μπορεί να είναι συγκριτικά με το πρωτότυπο. Γι' αυτό και θεωρείται ότι αν πρόκειται να γίνουν μεταβολές ή παρεκκλίσεις από το αρχικό προς μετάφραση κείμενο, προτιμάται κατά κανόνα αυτές οι μεταβολές να αφορούν τα γλωσσικά, γραμματικά και συντακτικά στοιχεία του κειμένου, κι όχι τα διάφορα υφολογικά και σημασιολογικά, μιας κι αυτά είναι που προσδίδουν τον αληθινό χαρακτήρα και την πραγματική και μοναδική ταυτότητα που χαρακτηρίζει ένα κείμενο.

Η παρούσα εργασία μελετά τη μετάφραση ενός αρκετά ιδιαίτερου πολιτικού κειμένου στο πλαίσιο της πολιτικής μετάφρασης. Η περιγραφή της αρχής μια πολιτικής καμπάνιας, η οποία κατέληξε σε εκλογή και σε πολιτική προεδρία μιας χώρας, δεν είναι σύνηθες φαινόμενο, μολονότι υπάρχουν παρεμφερή έργα με παρόμοιο αντικείμενο μελέτης. Τέτοιου είδους κειμενικά είδη θεωρούνται σπάνια και, ολίγον τι, αμφιλεγόμενα, μιας και δύσκολα μπορεί κανείς να επιβεβαιώσει ή να διαψεύσει τις αναφορές, τα γεγονότα και τα όσα άλλα περιγράφονται ως πραγματικά συμβάντα. Οι παράγοντες αυτοί συνέβαλαν αρκετά στη δυσκολία της μετάφρασης του συγκεκριμένου έργου και έγινε κάθε δυνατή προσπάθεια για το καλύτερο μεταφραστικό αποτέλεσμα, παράλληλα με τη διατήρηση του ωμό και ιδιαίτερο ύφος που το διακατέχει. Δόθηκε μεγάλη προσοχή στις

λέξεις και φράσεις που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην πολιτική σκηνή και στα πολιτικά κείμενα, αλλά και στις ιδιαιτερότητες που συναντήθηκαν σε γλωσσικό, συντακτικό και γραμματικό επίπεδο με σκοπό τη διατήρησή αυτών, όπου αυτό ήταν εφικτό, ή την αντικατάστασή τους με τις αντίστοιχες και ισοδύναμες της γλώσσας-στόχου χωρίς, ωστόσο, να μεταβληθεί το νόημα και το ύφος, συνολικά του έργου, δηλαδή τα χαρακτηριστικά που κάνουν ένα κείμενο ιδιαίτερο και διαφορετικό, και τα ίδια χαρακτηριστικά που μεταγράφονται σε άλλες γλώσσες με τη μεγαλύτερη δυσκολία.

Ωστόσο, το πλέον σημαντικό που θα πρέπει να σημειωθεί είναι ότι, ασχέτως κειμενικού είδους και των δυσκολιών που συνοδεύει το καθένα, η μετάφραση ενός λόγου ή κειμένου θα πρέπει να εκπονείται με κυριότερο κριτήριο την παραγωγή ενός μεταφράσματος που αποδίδει στο μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό το νόημα του πρωτοτύπου με τις ελάχιστες δυνατές μεταβολές και παρεκκλίσεις. Αν τυχόν μεταβολές και παρεκκλίσεις δεν δύναται να αποφευχθούν, τότε είναι προτιμητέο να γίνουν σε λεκτικό, γραμματικό και συντακτικό επίπεδο και όχι σε νοηματικό και υφολογικό. Το ζητούμενο κάθε μετάφρασης είναι, σε περίπτωση αντιπαραβολής και σύγκρισης πρωτοτύπου και μεταφράσματος, είναι η διατήρηση του νοήματος και να παρατηρούνται διαφορές μόνο λόγω της μοναδικότητας κάθε γλώσσας, διαφορές όπου το αναγνωστικό κοινό, για το οποίο προορίζεται το μετάφρασμα, δεν είναι σε θέση ή δεν το ενδιαφέρει να αναγνωρίσει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Φόβος: Ο Τραμπ στο Λευκό Οίκο - 2019, εκδόσεις ΟΞΥ

Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(<http://publications.europa.eu/code/el/el-000100.htm>) –

(<http://publications.europa.eu/code/el/el-4100500el.htm#1052>)

Κεντρωτής Γεώργιος 1996 - ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

Σίμος Π. Γραμμενίδης - Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις της Μετάφρασης

Nida Eugene 1964 - Toward a Science of Translating

Wilhelm von Humboldt - Theories of Translation: Wilhelm von Humboldt

Newmark, Peter 1988 - A Textbook of Translation

Baker, Mona 1996 Corpus-based Translation Studies: The Challenges that Lie Ahead

Toury, Gideon (1995) - Descriptive translation studies and beyond

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Τον Αύγουστο του 2010, έξι χρόνια πριν αναλάβει την επιτυχημένη προεδρική εκστρατεία του Ντόναλντ Τραμπ, ο Στιβ Μπάνον, τότε 57 ετών και παραγωγός ταινιών δεξιάς πολιτικής προπαγάνδας, απάντησε στο τηλέφωνό του.

«Τι κάνεις αύριο;» τον ρώτησε ο Ντέιβιντ Μπόσι, παλιός ερευνητής των Ρεπουμπλικάνων και συντηρητικός ακτιβιστής που επί δύο δεκαετίες κυνηγούσε τον Μπιλ και τη Χίλαρι Κλίντον για τα σκάνδαλά τους.

«Τι να κάνω», απάντησε ο Μπάνον, «μοντάρω τις κωλοταινίες που φτιάχνω για σένα».

Οι ενδιαμέσες προκριματικές εκλογές του 2010 για τη Γερουσία πλησίαζαν. Το Κίνημα του Τσαγκιού ανέβαινε και οι Ρεπουμπλικάνοι ήταν γενικώς στα πάνω τους.

«Ντέιβ, ρίχνουμε δύο ακόμη φιλμ στην αγορά. Μοντάρω. Δουλεύω είκοσι ώρες την ημέρα» — στη Citizens United, την επιτροπή πολιτικής δράσης των συντηρητικών, της οποίας ηγείτο ο Μπόσι για να φτιάχνει τις ταινίες του.

«Έρχεσαι μαζί μου στη Νέα Υόρκη;»

«Γιατί;»

«Για να δούμε τον Ντόναλντ Τραμπ», είπε ο Μπόσι.

«Για ποιο θέμα;»

«Σκέφτεται να βάλει υποψηφιότητα για πρόεδρος», είπε ο Μπόσι.

«Ποιας χώρας;» τον ρώτησε ο Μπάνον.

Όχι, σοβαρά, επέμεινε ο Μπόσι. Βρισκόταν με τον Τραμπ και το συζητούσαν για μήνες. Ο Τραμπ είχε ζητήσει τη συνάντηση.

«Δεν έχω χρόνο για μαλαχίες, φίλε», του είπε ο Μπάνον. «Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν θα βάλει ποτέ υποψηφιότητα για πρόεδρος. Ξέχνα το. Απέναντι στον Ομπάμα; Ξέχνα το. Δεν έχω χρόνο για ανοησίες».

«Δεν θέλεις να τον συναντήσεις;»

«Όχι, δεν έχω καμία όρεξη να τον συναντήσω». Ο Τραμπ είχε κάποτε παραχωρήσει στον Μπάνον μια συνέντευξη τριάντα λεπτών στο κυριακάτικο απογευματινό ραδιοφωνικό του σόου με τίτλο The Victory Sessions, που εξέπεμπε από το Λος Άντζελες και ο ίδιος ο Μπάνον το αποκαλούσε «η εκπομπή του σκεπτόμενου ανθρώπου».

«Δεν μιλάει σοβαρά ο τύπος», είπε ο Μπάνον.

«Νομίζω ότι μιλάει πολύ σοβαρά», απάντησε ο Μπόσι. Ο Τραμπ είχε γίνει σελέμπριτι με το δημοφιλές σόου The Apprentice, που βρισκόταν στο νούμερο ένα του καναλιού NBC για πολλές εβδομάδες. «Δεν βλέπω κάτι αρνητικό για μας να τον συναντήσουμε».

Ο Μπάνον τελικά πείστηκε να πάει στη Νέα Τόρκη και στον Πύργο Τραμπ.

Ανέβηκαν στην αίθουσα συνεδριάσεων του 26ου ορόφου. Ο Τραμπ τους υποδέχτηκε θερμά και ο Μπόσι είπε πως είχε φέρει μαζί του μια λεπτομερή παρουσίαση. Θα ακολουθούσε σεμινάριο.

Το πρώτο μέρος, είπε, εξηγεί πώς να κερδίσεις στις προκριματικές του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Το δεύτερο μέρος εξηγεί πώς να κατέβεις για πρόεδρος των ΗΠΑ απέναντι στον Μπαράκ Ομπάμα. Περιέγραφε τυπικές δημοσκοπικές στρατηγικές και ανέλυε τη διαδικασία και τα επιμέρους θέματα που θα ανέκυπταν. Ο Μπόσι ήταν παραδοσιακός συντηρητικός μβ μειωμένη πρόσβαση στην κυβέρνηση και είχε καταληφθεί εξ απήνης από το Κίνημα του Τσαγιού.

Ήταν μια κομβική στιγμή στην αμερικανική πολιτική, είπε ο Μπόσι, καθώς ο λαϊκισμός του Κινήματος του Τσαγιού παρέσυρε όλη τη χώρα. Τα κατώτερα στρώματα άρχιζαν να ταυτίζονται. Ο λαϊκισμός ήταν ένα κίνημα βάσης που έσπαγε το πολιτικό κατεστημένο προς όφελος των απλών καθημερινών ανθρώπων.

«Εγώ είμαι επιχειρηματίας», τους θύμισε ο Τραμπ. «Δεν είμαι πολιτικός του κομματικού σωλήνα».

«Αν είναι να χτυπήσεις την προεδρία», είπε ο Μπόσι, «πρέπει να μάθεις πολλά μικρά πράγματα και πολλά μεγάλα πράγματα». Τα «μικροπράγματα» ήταν προθεσμίες αρχειοθέτησης, οι πολιτειακοί κανόνες για τις προκριματικές — ψιολόγια. «Πρέπει να γνωρίζεις την πολιτική μας και πώς να κερδίζεις εκπροσώπους». Αλλά πρώτα, είπε, «πρέπει να κατανοήσεις το κίνημα των συντηρητικών».

Ο Τραμπ συμφώνησε κουνώντας το κεφάλι.

«Έχεις πρόβλημα με διάφορα θέματα», είπε ο Μπόσι.

«Δεν έχω κανένα πρόβλημα με τίποτα», είπε ο Τραμπ. «Τι είναι αυτά που λες;»

«Πρώτα απ' όλα, κανείς δεν κέρδισε ποτέ προκριματικές των Ρεπουμπλικάνων χωρίς να είναι κατά των αμβλώσεων», είπε ο Μπόσι. «Και, δυστυχώς, εσύ είσαι πολύ υπέρ».

«Και τι σημαίνει αυτό;»

«Έχεις παρελθόν χρηματοδότησης υποψήφιων τύπων υπέρ των αμβλώσεων. Έχεις κάνει και δηλώσεις. Πρέπει να είσαι ξεκάθαρα κατά».

«Ωραία, είμαι κατά» είπε ο Τραμπ. «Είμαι κατά των αμβλώσεων».

«Ναι, αλλά έχεις ιστορικό».

«Αυτό διορθώνεται», είπε ο Τραμπ. «Απλώς πες μου πώς να το διορθώσω. Είμαι —πώς το είπες;— κατά των αμβλώσεων. Κατά των αμβλώσεων - το υπογράφω».

Ο Μπάνον εντυπωσιαζόταν όλο και περισσότερο με τους θεατρινισμούς που έβλεπε. Ο Τραμπ έμπαινε στο νόημα εύκολα και γρήγορα. Ήταν σε εξαιρετική φυσική κατάσταση. Το παρουσιαστικό του ήταν πιο εντυπωσιακό από τον ίδιο και καταλάμβανε όλη την αίθουσα, είχε επιβολή. Είχε κάτι. Έμοιαζε με τύπο στο μπαρ που έτυχε να μιλήσει στην τηλεόραση. Άνθρωπος της πιάτσας, από το Κουίνς. Κατά την εκτίμηση του Μπάνον, ο Τραμπ ήταν ο Άρτσι Μπάνκερ - ένας συγκεντρωμένος στον στόχο Άρτσι Μπάνκερ.

«Το δεύτερο μεγάλο θέμα», είπε ο Μπάνον, «είναι το ιστορικό σου στις εκλογές».

«Τι εννοείς το ιστορικό μου;»

«Πόσες φορές έχεις ψηφίσει σε εκλογές».

«Τι εννοείς;»

«Λοιπόν», είπε ο Μπόσι, «μιλάμε για τις προκριματικές του Ρεπούμπλικανικού Κόμματος».

«Έχω ψηφίσει όλες τις φορές», είπε ο Τραμπ με αυτοπεποίθηση. «Ψηφίζω από τότε που ήμουν 18-20 χρονών».

«Δεν τα λες σωστά. Αφού το ξέρεις ότι υπάρχει δημόσια καταγραφή της ψήφου». Ο Μπόσι, ερευνητής του Κογκρέσου, είχε μπροστά του ένα σωρό αρχεία.

«Δεν ξέρουν τι ψηφίζω».

«Όχι. Όχι βέβαια τι ψηφίζεις. Αλλά πόσο συχνά ψηφίζεις».

Ο Μπάνον κατάλαβε ότι ο Τραμπ δεν ήξερε ούτε τα βασικά της πολιτικής.

«Ψήφισα όλες τις φορές», επέμεινε ο Τραμπ.

«Για να είμαστε ακριβείς, δεν έχεις ψηφίσει παρά μόνον μία φορά στη ζωή σου σε προκριματικές εκλογές», είπε ο Μπόσι δείχνοντας τα αρχεία του.

«Αυτό είναι ψέμα, γαμώτο», είπε ο Τραμπ. «Ένα γαμημένο ψέμα. Κάθε φορά που μπορούσα να ψηφίσω, ψηφίσα».

«Ψήφισες μόνο μια φορά σε προκριματικές», ξαναείπε ο Μπόσι. «Ήταν το 1988, ή κάπου εκεί, στις προκριματικές των Ρεπουμπλικάνων».

«Έχεις δίκιο», είπε ο Τραμπ, κάνοντας στροφή 180 μοιρών χωρίς να τα χάσει. «Ψήφισα τον Ρούντι». Ο Τζιουλάνι είχε κ«- τέβει για δήμαρχος στις προκριματικές του 1989. «Το 'χεις αυτό στα χαρτιά σου;»

«Ναι».

«Θα το ξεπεράσω αυτό», είπε ο Τραμπ.

«Ίσως να μην παίξουν τόσο ρόλο όλα αυτά», είπε ο Μπόσι, «αλλά ίσως και να παίξουν. Αν είναι να κάνεις την κίνησή σου, πρέπει να είσαι μεθοδικός».

Μετά ήταν η σειρά του Μπάνον. Έστρεψε το θέμα στο τι κινητοποιούσε το Κίνημα του Τσαγιού, που δεν συμπαθούσε καθόλου τις ελιτ. Ο λαϊκισμός απευθυνόταν στον καθημερινό άνθρωπο, με δεδομένο ότι το σύστημα ήταν στημένο. Το κί~ νημα εναντιωνόταν στον καπιταλισμό για τα «φιλαράκια» και τις μυστικές συμφωνίες που μάτωναν τους εργαζόμενους.

«Μ' αρέσει αυτό. Με εκφράζει», είπε ο Τραμπ, «είμαι λαϊκός». Την κατακρεούργησε τη λέξη.

«Όχι, όχι», είπε ο Μπάνον. «Λαϊκιστής».

«Ναι, ναι, εντάξει», επέμεινε ο Τραμπ. «Λαϊκός».

Ο Μπάνον εγκατέλειψε την προσπάθεια. Στην αρχή νόμισε πως ο Τραμπ δεν το κατάλαβε. Ίσως όμως να εννοούσε τη λέξη με τον δικό του τρόπο — το να είναι δημοφιλής στον κόσμο. Ο Μπάνον γνώριζε πως το επίθετο «λαϊκός» περιέγραφε τον «λαϊκιστή» στο παλιό βρετανικό λεξιλόγιο των απλών ανθρώπων.

Μετά από μια παύση ο Μπόσι είπε: «Έχουμε ένα άλλο μεγάλο θέμα».

«Και ποιο είναι αυτό;» ρώτησε ο Τραμπ λίγο πιο ανήσυχος.

«Λοιπόν», είπε, «το 80% των δωρεών που έχεις κάνει είναι προς τους Δημοκρατικούς». Για τον Μπόσι αυτό ήταν το μεγαλύτερο μειονέκτημα του Τραμπ, αν και δεν το αποκάλυψε εκείνη τη στιγμή.

«Μαλακίες!»

«Υπάρχουν αρχεία», επέμεινε ο Μπόσι.

«Υπάρχουν και γι' αυτό αρχεία;» αναφώνησε έκπληκτος ο Τραμπ.

«Για κάθε δωρεά που έχεις κάνει». Η δημόσια αποκάλυψη όλων των δωρεών στα κόμματα ήταν δεδομένη.

«Προσπαθώ πάντα να κρατάω μια ισορροπία», ομολόγησε ο Τραμπ. Μοίραζε τις δωρεές του σε υποψήφιους και των δύο κομμάτων.

«Για να είμαστε ακριβείς, τους δίνεις αρκετά. Αλλά το 80% πάει σε Δημοκρατικούς. Σικάγο, Ατλάντικ Σίτι...»

«Μα πρέπει να το κάνω», διαμαρτυρήθηκε ο Τραμπ. «Οι γαμημένοι οι Δημοκρατικοί τις ελέγχουν αυτές τις πόλεις. Πρέπει να χτίσεις ξενοδοχεία — πρέπει να τους λαδώνεις. Αυτοί ήρθαν σε μένα».

«Κοίτα», τον διέκοψε ο Μπάνον, «κοίτα τι προσπαθεί να σου πει ο Ντέιβ. Για να βάλεις υποψηφιότητα ως εκπρόσωπος του Κινήματος του Τσαγιού έχεις πρόβλημα, γιατί ακριβώς γι' αυτά παραπονιούνται αυτοί οι τύποι. Ότι κάτι τέτοιοι σαν κι εσένα κλείνουν μυστικές συμφωνίες και κάνουν λαμογίες».

«Θα το ξεπεράσω», είπε ο Τραμπ. «Είναι όλο στημένο. Είναι στημένο το σύστημα. Αυτοί οι τύποι με χτυπάνε εδώ και χρόνια για να πέσω. Εγώ δεν θέλω να τους δίνω, αυτοί έρχονται συνέχεια στο γραφείο μου. Αν δεν τους γράψεις μια επιταγή...»

Ήταν ένας τύπος, πολιτικός, στο Κουίνς, είπε ο Τραμπ, «ένας γέρος μ' ένα μπαστούνι του μπέιζμπολ. Πας εκεί και πρέπει να του δώσεις κάτι, συνήθως μετρητά. Αν δεν του δώσεις, τίποτα δεν γίνεται. Δεν χτίζεται τίποτα. Αλλά αν πας και τον βρεις μ' έναν φάκελο στο χέρι όλα γίνονται. Έτσι έχουν τα πράγματα. Αλλά εγώ μπορώ να τα διορθώσω».

Ο Μπόσι είπε ότι είχε μαζί του έναν χάρτη. «Εδώ είναι το συντηρητικό κίνημα. Το Κίνημα του Τσαγιού πάει κι έρχεται, είναι πολύ ρευστό. Ο λαϊκισμός πάει κι έρχεται. Αλλά το συντηρητικό κίνημα είναι βράχος από την εποχή του Γκολντγουότερ.

Δεύτερον, συνέχισε, θα πρότεινα να κατέβεις ως υποψήφιος σαν να κατεβαίνεις για κυβερνήτης σε τρεις πολιτείες — Αϊόβα, Νιου Χάμσαϊρ και Νότια Καρολίνα. Οι πρώτες τρεις συνελεύσεις για την επιλογή εκλογέων, οι πολιτείες για τον πρώτο γύρο των εκλογών που λέμε. «Κατέβα και μίλα τους για τοπικά θέματα, σαν να θέλεις να εκλεγείς κυβερνήτης τους». Πολλοί υποψήφιοι έκαναν συχνά το τεράστιο λάθος να προσπαθούν να κερδίσουν 27 πολιτείες. «Κάνε τρεις κυβερνητικές εκστρατείες και θα 'χεις καλές πιθανότητες. Εστίασε μόνο σ' αυτές τις τρεις. Να τα πας καλά σ' αυτές τις τρεις. Οι υπόλοιπες πολιτείες θ' ακολουθήσουν».

«Μπορώ να κατέβω υποψήφιος», είπε ο Τραμπ. «Μπορώ να τους κερδίσω. Δεν με νοιάζει ποιοι είναι. Το 'χω. Τα υπόλοιπα βρίσκονται».

Κάθε θέμα έπρεπε να επαναληφθεί ως αντικείμενο ανάλυσης, επαναδιαπραγμάτευσης.

«Είμαι κατά των αμβλώσεων», είπε ο Τραμπ. «Ξεκινάω τώρα αμέσως».

«Λοιπόν, άκου τι θα χρειαστεί να κάνεις», του είπε ο Μπόσι. «Θα χρειαστεί να υπογράψεις ατομικές επιταγές μεταξύ 250.000 και 500.000 δολαρίων σε μέλη του Κογκρέσου και γερουσιαστές. Θα έρθουν όλοι εδώ. Να τους κοιτάξεις στα μάτια, να τους σφίξεις το χέρι. Θα τους δώσεις από μία επιταγή. Χρειαζόμαστε κάποιους σαν σημεία αναφοράς. Πρέπει να το κάνεις τετ-α-τετ, ιδιωτικά, για να καταλάβουν. Αργότερα, αυτή η κίνηση θα σου εξασφαλίσει γερές σχέσεις».

Ο Μπόσι συνέχισε: «Ας πούμε, αυτή η επιταγή είναι για σας, 2400 δολάρια» — το μεγαλύτερο ποσό, «Πρέπει να είναι ξεχωριστές επιταγές, πραγματικό χρήμα στις εκστρατείες τους, για να ξέρουν ότι έρχεται από σένα προσωπικά. Οι Ρεπού- μπλικάνοι ξέρουν ότι θα είσαι σοβαρός και αξιόπιστος σ' αυτό το θέμα».

Τα χρήματα, συνέχισε ο Μπόσι, είναι κομβικής σημασίας στην τέχνη της προεδρικής πολιτικής επικράτησης. «Αργότερα θα σου αποφέρει τεράστιο μέρισμα». Δώσε χρήματα σε Ρεπού μπλικάνους υποψήφιους στις αμφιλεγόμενες πολιτείες — στο Οχάιο, την Πενσιλβάνια, τη Βιρτζίνια και τη Φλόριντα.

Επιπλέον, είπε ο Μπόσι, «θα χρειαστεί να φτιάξεις ένα βιβλίο με τις πολιτικές σου απόψεις. Πρέπει να εκδώσεις ένα βιβλίο με τις απόψεις σου για την Αμερική και τις πολιτικές που ακολουθούνται».

Ο Μπάνον συνέχισε με μια εκτενή ενημέρωση για την Κίνα και τις επιτυχίες της προσπάθειας να παίρνει τις δουλειές και το χρήμα από τις ΗΠΑ. Είχε εμμονή μ' αυτή την απειλή.

«Τι λες;» ρώτησε αργότερα ο Μπόσι τον Μπάνον.

«Μ' εντυπώσιασε ο τύπος», είπε ο Μπάνον. Όσο για την προεδρία, «πιθανότητα μηδέν. Πρώτα απ' όλα, οι δύο άμεσες δράσεις. Ο μαλάκας δεν θα γράψει ούτε μία επιταγή. Δεν είναι ο τύπος που γράφει επιταγές με ποσά, είναι ο τύπος που μονο- γράφει τις επιταγές στο πίσω μέρος» όταν φτάνουν ως πληρωμές που γίνονται σ' αυτόν.

«Καλά που το αναφέρεις, γιατί ποτέ δεν πρόκειται να γράψει επιταγή».

«Και με το βιβλίο;»

«Ποτέ δεν θα εκδώσει βιβλίο! Δεν γίνονται αυτά. Πρώτα απ' όλα, κανείς δεν θα το αγοράσει. Χάσιμο χρόνου, αλλά είχε πολύ πλάκα».

Ο Μπόσι είπε ότι προσπαθούσε να προετοιμάσει τον Τραμπ αν τελικά αποφάσιζε να κατέβει ως υποψήφιος για την προεδρία. Ο Τραμπ είχε ένα μοναδικό προσόν: ήταν εντελώς εκτός από κάθε ενεργή πολιτική δράση.

Καθώς περπατούσαν μαζί, ο Μπόσι άρχισε να επεξεργάζεται νοερά τα γεγονότα — κάτι που θα έκαναν και οι περισσότεροι Αμερικάνοι έξι χρόνια αργότερα. Ποτέ δεν θα κατέβει

υποψήφιος. Ποτέ δεν θα υποβάλει αίτηση. Ποτέ δεν θα ανακοινώσει κάτι τέτοιο. Δεν θα υποβάλει δήλωση φορολογικής ενημερότητας. Σωστά; Δεν πρόκειται να κάνει τίποτε από όλα αυτά. Ποτέ δεν θα κερδίσει.

«Νομίζεις ότι θα βάλει υποψηφιότητα;» ρώτησε τελικά ο Μπόσι τον Μπάνον.

«Καμία πιθανότητα. Μηδέν», επανέλαβε ο Μπάνον. «Λιγότερο από μηδέν. Δες τη γαμημένη ζωή που κάνει, φίλε. Έλα τώρα! Δεν πρόκειται να βγάλει το πρόσωπό του στη φόρα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Έξι χρόνια αργότερα

Είναι σχεδόν βέβαιο πως αν τα γεγονότα δεν είχαν εξελιχθεί με τον εξής απίθανο, ασυνάρτητο και απρόβλεπτο τρόπο, ο κόσμος θα ήταν πολύ διαφορετικός σήμερα: ο Ντόναλντ Τραμπ αποδέχθηκε την υποψηφιότητα για το χρίσμα των Ρε- πουμπλικανών στις 21 Ιουλίου 2016 και ο δρόμος του για την προεδρία πήρε μια σημαντική στροφή νωρίς το πρωί του Σαββάτου της 13ης Αυγούστου του 2016.

Ο Στιβ Μπάνον, επικεφαλής τώρα του δεξιού ειδησεογρα- φικού ομίλου Breitbart, καθόταν στο παγκάκι του στο Μπράι- αντ Παρκ στη Νέα Υόρκη και ξεφύλλιζε τις εφημερίδες του, όπως έκανε κάθε Σάββατο. Πρώτα τους Financial Times και μετά τους New York Times.

«Αδυνατούν να μαζέψουν τη γλώσσα του Τραμπ», έγραφε ο τίτλος στο πρωτοσέλιδο των Times. Οι προεδρικές εκλογές απείχαν μόλις τρεις μήνες.

«Ω, Θεέ μου», σκέφτηκε ο Μπάνον.

Η πρώτη πράξη του δράματος του Μπάνον ήταν η ίδια του η εμφάνιση, το παλιό στρατιωτικό του σακάκι φορεμένο πάνω από απανωτά μπλουζάκια πόλο. Η δεύτερη πράξη ήταν η συμπεριφορά του: επιθετική, αναμφισβήτητη, ηχηρή.

Οι ρεπόρτερ των Times παρέθεταν είκοσι ρεπούμπλικανικές ανώνυμες πηγές από το περιβάλλον ή το επιτελείο της εκστρατείας του Τραμπ. Το άρθρο σκιαγραφούσε τον Τραμπ ως έναν άνθρωπο σαστισμένο, εξουθενωμένο, σκυθρωπό και γκαφατζή, που είχε μεγάλο πρόβλημα με τους χορηγούς του. Ήταν σε επισφαλή θέση στη Φλόριντα, το Οχάιο, την Πενσιλβάνια και τη Βόρεια Καρολίνα, τις βασικές πολιτείες-κλειδιά που θα έκριναν τις

εκλογές. Η εικόνα ήταν άσχημη και ο Μπάνον γνώριζε πως όλα τα στοιχεία που αναφέρονταν ήταν αληθή. Υπολόγιζε ότι ο Τραμπ μπορούσε να χάσει από την υποψήφια των Δημοκρατικών Χίλαρι Κλίντον με διαφορά μέχρι είκοσι μονάδες — σίγουρα διψήφιο αριθμό.

Ο Τραμπ ήταν βέβαια η χαρά των μίντια, αλλά εξακολουθούσε να μη διαθέτει κανέναν άλλο ρόλο πέρα απ' αυτόν που του είχε καταρχήν αποδώσει η Εθνική Επιτροπή των Ρεπουμπλικανών. Ο Μπάνον γνώριζε πως η εκστρατεία του Τραμπ αποτελείτο από μερικούς ανθρώπους κλεισμένους σε μια αίθουσα: τον συγγραφέα των ομιλιών του και μια ομαδούλα περίπου έξι ατόμων που προγραμματίζει τις ομιλίες του στα φθηνότερα διαθέσιμα σημεία, συχνά σε κάτι παλιά και παρωχημένα γήπεδα χόκεϊ σ' όλη τη χώρα.

Μολαταύτα, ο Τραμπ είχε πάρει το χρίσμα της υποψηφιότητας ξεπερνώντας δεκαέξι άλλους υποψηφίους και είχε επιβάλει την ογκώδη, χυδαία και ανατρεπτική του παρουσία τραβώντας την προσοχή του κοινού.

Ο Μπάνον, 63 ετών πλέον, απόφοιτος του τμήματος διοίκησης επιχειρήσεων του Χάρβαρντ, με ένθερμες εθνικιστικές απόψεις τύπου «πρώτα η Αμερική», αποφάσισε να πάρει τηλέφωνο τη Ρεμπεκα Μέρσερ.

Η Μέρσερ και η οικογένειά της ήταν από τους μεγαλύτερους και πλέον αμφιλεγόμενους χρηματοδότες των εκστρατειών των Ρεπουμπλικανών και το χρήμα ήταν η κινητήριος δύναμη στην αμερικανική πολιτική, ειδικά για το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Η οικογένεια Μέρσερ ήταν κάπως περιθωριο-

ποιημένη, αλλά τα λεφτά τους τους διασφάλιζαν πάντα μια θέση στο τραπέζι. Είχαν ακόμη και μετοχές στον όμιλο Breitbart.:

«Τα νέα είναι άσχημα και θα κατηγορήσουν εμάς», είπε ο Μπάνον στην Μέρσερ, Ο όμιλος Breitbart είχε σταθεί στον Τραμπ στις χειρότερες στιγμές του. «Αυτό θα είναι και το τέλος του Breitbart».

«Γιατί δεν αναλαμβάνεις εσύ;» τον ρώτησε η Ρεμπέκα.

«Δεν έχω δουλέψει ποτέ ως επικεφαλής προεκλογικής εκστρατείας», απάντησε ο Μπάνον. Ούτε καν. Η ιδέα ακουγόταν εξωφρενική.

«Αυτός ο τύπος, ο Μάναφορτ, είναι σκέτη καταστροφή», είπε η γυναίκα αναφερόμενη στον Πολ Μάναφορτ, που είχε τεθεί επικεφαλής της εκστρατείας του Τραμπ. «Κανείς δεν ηγείται της εκστρατείας αυτή τη στιγμή. Εσένα σε ακούει ο Τραμπ.

Πάντα έχει ανάγκη τη συναίνεση ενός ενήλικα».

«Κοίτα να δεις», είπε ο Μπάνον, «εγώ θα το 'κανα σ' ένα λεπτό. Αλλά αυτός γιατί να το κάνει;»

«Γιατί είναι το αυτσάιντερ», είπε η Ρεμπέκα και του θύμισε το σχετικό άρθρο των New York Times. «Βρίσκεται σε πανικό τώρα». Με λίγα λόγια, ο Τραμπ μπορεί να προσλάβανε τον Μπάνον από απελπισία.

Οι Μέρσερ ήρθαν σε επαφή με τον Τραμπ όταν εκείνος βρέθηκε στο Ιστ Χάμπτον του Λονγκ Άιλαντ, ιδιαίτερη πατρίδα του Γούντι Τζόνσον, ιδιοκτήτη των New York Jets, για έναν έρανο. Υπό κανονικές συνθήκες, οι Μέρσερ έγραφαν μια επιταγή και δεν συναντούσαν καν τον υποψήφιο. Αλλά αυτή τη φορά είπαν ότι ήθελαν δέκα λεπτά με τον Τραμπ. ἱ

Σ' ένα μικρό αίθριο με τζαμαρία, η Ρεμπέκα, μια ψηλή κοκκινομάλλα γυναίκα, ανέλαβε να μιλήσει έξω απ' τα δόντια.

28 .

' .

Ο πατέρας της, ο Μπομπ Μέρσερ, μαθηματικός με υψηλό δείκτη ευφυΐας, μετά βίας μιλούσε. Ήταν ένας από τους εγκεφάλους πίσω από ένα εξαιρετικά επιτυχημένο αμοιβαίο κεφάλαιο, τις Τεχνολογίες Ρενεσάνς, που διαχειριζόταν περίπου 50 δισεκατομμύρια δολάρια.

«Ο Μάναφορτ πρέπει να απομακρυνθεί», είπε η Ρεμπέκα στον Τραμπ απερίφραστα. Τον χαρακτήρισε χαοτικό,

«Τι προτείνεις;» τη ρώτησε ο Τραμπ.

«Ο Στιβ Μπάνον θα πάρει τη θέση του», απάντησε εκείνη.

«Δεν πρόκειται να συμφωνήσει».

«Σίγουρα θα συμφωνήσει», είπε η Ρεμπέκα.

Ο Μπάνον βρήκε τον Τραμπ το ίδιο βράδυ.

«Αυτό το δημοσίευμα μας εκθέτει», σχολίασε ο Μπάνον, αναφερόμενος στους New York Times. «Είσαι καλύτερος απ' όσο σε παρουσιάζουν. Μπορούμε να νικήσουμε. Πρέπει να νικήσουμε. Τη Χίλαρι Κλίντον έχουμε αντίπαλο — έλεος!»

Ο Τραμπ ξέσπασε στον Μάναφορτ. «Είναι σφιγμένος», είπε. Δεν «γράφει» καλά στην τηλεόραση.

«Ας συναντηθούμε αύριο να βάλουμε τα πράγματα κάτω. Μπορούμε», κοκορεύτηκε ο Μπάνον. «Αλλά να μείνει εντελώς μεταξύ μας».

Ο Τραμπ συμφώνησε να συναντηθούν το επόμενο πρωί — Κυριακή.

Μια άλλη ανήσυχη πολιτική φυσιογνωμία εκείνη τη μέρα ήταν ο Ρινς Πρίμπους, ο 44χρονος πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής των Ρεπουμπλικανών και δικηγόρος στο Ουισκόνσιν. Ο Πρίμπους ήταν ο «κύριος επιρροή και δικτύωση» στα πέντε χρόνια του ως επικεφαλής της επιτροπής. Πίσω από την ευχάριστη στάση του κρυβόταν ο ιδρυτής μιας αυτοκρατορίας. Ο Πρίμπους λάμβανε τις αποφάσεις για τα οικονομικά του κόμματος, έκανε τις προσλήψεις των περίπου 6500 μισθωτών εργαζομένων των κατά τόπους επιτελείων, εμφανιζόταν τακτικά στην τηλεόραση και είχε τους δικούς του επικοινωνιολόγους. Τώρα βρισκόταν κι εκείνος σε δύσκολη θέση.

Ως ιδιώτης, ο Πρίμπους θεωρούσε τον Αύγουστο καταστροφικό μήνα. «Μια αδιάλειπτη πηγή ζέστης που δεν φεύγει με τίποτα». Και υπεύθυνος γι' αυτό εκείνο το καλοκαίρι ήταν ο υποψήφιος Τραμπ.

Ο Πρίμπους είχε προσπαθήσει να καθοδηγήσει την εκστρατεία από την αρχή. Όταν ο Τραμπ αποκάλεσε τους Μεξικανούς «βιαστές» στην ομιλία της ανακοίνωσης της υποψηφιότητάς του στις 16 Ιουνίου του 2015, ο Πρίμπους τον πήρε τηλέφωνο και του είπε: «Δεν μπορείς να μιλάς έτσι. Έχουμε δουλέψει πολύ σκληρά για να κερδίσουμε τους ισπανόφωνους».

Ο Τραμπ δεν κατέβαζε τους τόνους και συνέχιζε να επιτίθεται σ' όποιον είχε επιτεθεί στον ίδιο. Κανείς επικεφαλής της Εθνικής Επιτροπής δεν είχε χρειαστεί να αντιμετωπίσει έναν πονοκέφαλο σαν τον Τραμπ.

Ο γερουσιαστής Μιτς ΜακΚόνελ, ο παρασκηνιακός ηγέτης της πλειοψηφίας στους Ρεπουμπλικανούς, είχε καλέσει τον Πρίμπους σε κατ' ιδίαν συνάντηση. Το μήνυμά του ήταν το εξής: «Ξέχνα τον Τραμπ, σπρώξε τα λεφτά των Ρεπουμπλικανών σ' εμάς -τους υποψήφιους για τη Γερουσία— και κλείσε την κάνουλα στον Ντόναλντ Τραμπ».

Αλλά ο Πρίμπους ήθελε να κρατήσει μια σχέση με τον Τραμπ και αποφάσισε να παρουσιαστεί ως μεσολαβητής ανάμεσα στον Τραμπ και τον ΜακΚόνελ. Ήταν η ορθή τακτική, σκέφτηκε. Επιβίωση του κόμματος και του εαυτού του. Είχε πει στον Τραμπ: «Είμαι μαζί σου 100%. Σε γουστάρω. Θα συνεχίσω να δουλεύω για σένα. Όμως πρέπει να προστατέψω και το κόμμα. Έχω κι άλλη ευθύνη εκτός από σένα».

Ο Πρίμπους είχε συμφωνήσει να εμφανιστεί και στις προεκλογικές ομιλίες μαζί με τον Τραμπ. Το έβλεπε σαν μια απόπειρα να σωθεί ο πνιγμένος.

Το άρθρο των Times για την αποτυχία «να μαζέψουν τη γλώσσα του Τραμπ» ήταν ένα σοκ. «Γαμώ το κέρατό μου!» σκέφτηκε ο Πρίμπους. «Άσχημη εξέλιξη». Η εκστρατεία άρχιζε να παραπαίει. «Δεν ήταν καν εκστρατεία», συμπέρανε. «Ήταν ανέκδοτο».

Το άρθρο των Times ήταν τόσο φλύαρο που ο Πρίμπους κατάλαβε πως είκοσι πηγές προσπαθούσαν είτε να σαμποτάρουν την εκστρατεία είτε -ως συνήθως— να φανούν οι ίδιοι σαν οι καλοί της υπόθεσης.

Επικίνδυνες εποχές, ίσως οι χειρότερες για τον Τραμπ και το κόμμα, σκεφτόταν ο Πρίμπους. Μόνο μια λύση υπήρχε: κλιμάκωση σε όλα τα μέτωπα. Μεγιστοποίηση της επιθετικότητας ώστε να καλυφθούν οι ζωτικές αδυναμίες.

Το ίδιο κυριακάτικο πρωινό, ο Στιβ Μπάνον κατέφθασε στον Πύργο Τραμπ στο Μανχάταν και ανέφερε στην ασφάλεια πως είχε ραντεβού με τον κύριο Τραμπ.

«Αδύνατον», είπε ο φύλακας. «Ο κύριος Τραμπ δεν έρχεται ποτέ τα σαββατοκύριακα».

Ο Μπάνον τηλεφώνησε στον Τραμπ.

«Έλα», ακούστηκε ο υποψήφιος, «είμαι στο Μπέντμινστερ» — τη λέσχη γκολφ του Τραμπ. «Αφού δεν είσαι εδώ, πάω να παίξω γκολφ. Έλα να με βρεις, θα φάμε μεσημεριανό όπου να 'ναι. Κατά τη μία είναι καλά».

Συνέχισε να μιλάει στον Μπάνον, δίνοντας οδηγίες για το ταξίδι των 40 μιλίων δυτικά της Νέας Υόρκης.

«Θα το βρω», είπε ξερά ο Μπάνον.

Όχι, στρίβεις δεξιά στη γέφυρα Ράτλσνεικ και συνεχίζεις δεξιά για ένα μίλι περίπου.

«Σα το βρω. Είναι η λέσχη σου».

Όχι, επέμεινε ο Τραμπ, πρέπει να καταλάβεις τι σου λέω. Ο Τραμπ συνέχισε να δίνει οδηγίες, με τόση λεπτομέρεια που ο Μπάνον δεν τον είχε ξανακούσει ποτέ να κάνει για οτιδήποτε άλλο.

Ο Μπάνον ενημέρωσε τον οδηγό του για το Μπέντμινστερ και φρόντισε να φτάσει το μεσημέρι για να είναι στην ώρα του. Μέσα στη λέσχη, τον οδήγησαν σ' ένα τραπέζι για πέντε.

«Ηρθατε νωρίς», είπε κάποιος από το προσωπικό. «Οι υπόλοιποι δεν θα είναι εδώ πριν τη μία το μεσημέρι».

«Οι υπόλοιποι;» αναρωτήθηκε ο Μπάνον.

Ο Ρότζερ Λις, ο κυβερνήτης Κρις Κρίστι και ο «δήμαρχος» Ρούντι Τζιουλιάνι θα παρευρίσκονταν στο ίδιο τραπέζι.

Ο Μπάνον τα πήρε στο κρανίο. Δεν είχε πάει εκεί για να περάσει από οντισιόν μπροστά σε όλους. Είχε συμφωνήσει με τον Τραμπ και είχαν σφίξει τα χέρια για κάτι που δεν ήταν διαπραγματεύσιμο.

Ο Άιλις, ιδρυτής και επικεφαλής του Fax- News, παλιός υποστηρικτής των Ρεπουμπλικανών από την εποχή του Ρίτσαρντ Νίξον, κατέφθασε πρώτος. Μεταξύ άλλων είχε υπάρξει και μέντορας του Μπάνον.

«Τι στο διάολο;» σχολίασε ο Άιλις και άρχισε να επικρίνει την προεκλογική εκστρατεία.

«Πόσο άσχημα είναι τα νούμερα;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Θα μας πάρουν τα σώβρακα».

«Μίλησα με τον Τραμπ χθες το βράδυ», είπε ο Μπάνον. «Και οι Μέρσερ το ίδιο. Υποτίθεται ότι θα αναλάβω εγώ την εκστρατεία, αλλά αυτό μην το πεις στους άλλους δύο».

«Τι στο διάολο;» ξαναείπε ο Άιλις. «Εσύ δεν έχεις ιδέα από προεκλογικές εκστρατείες». Ούτε να το συζητάς.

«Το ξέρω, αλλά ο καθένας θα μπορούσε να την οργανώσει καλύτερα απ' αυτό που βλέπουμε τώρα».

Αν και ο Μπάνον γνώριζε τον Άιλις πολλά χρόνια, δεν έβγαινε στο Fox.

Ο Μπάνον είχε πει κάποτε: «Δεν εμφανίζομαι στο Fox γιατί δεν θέλω να του χρωστάω... Ποτέ μην υποχρεωθείς στον Ρό-τζερ, γιατί μετά του ανήκεις».

Αυτό βέβαια έκανε ισχυρή αντίθεση στη σχέση του με τον Τραμπ, που κατά τη γνώμη του ήταν ζήτουλας. Ο Τραμπ είχε εμφανιστεί σε μια σειρά ραδιοφωνικών συνεντεύξεων με τον Μπάνον στο Bmtbarī του δορυφορικού SiriusXM μεταξύ Νοεμβρίου του 2015 και Ιουνίου του 2016.

Ο Άιλις είπε πως είχε έρθει στη λέσχη για την εβδομαδιαία προετοιμασία του ντιμπέιτ. Το πρώτο προεδρικό ντιμπέιτ με τη Χίλαρι Κλίντον είχε προγραμματιστεί για τις 26 Σεπτεμβρίου.

«Προετοιμασία για ντιμπέιτ;» ρώτησε ο Μπάνον. «Εσύ, ο Κρίστι και ο Ρούντι;»

«Αυτό είναι το δεύτερο».

«Δηλαδή προετοιμάζεται για τα ντιμπέιτ;» ρώτησε ο Μπάνον, φανερά εντυπωσιασμένος.

«Όχι, αυτός απλώς παίζει γκολφ κι εμείς συζητάμε για την εκστρατεία και τα σχετικά. Αλλά προσπαθούμε να του φυτέψουμε την ιδέα».

Εκείνη την ώρα μπήκε ο επικεφαλής της εκστρατείας Πολ Μάναφορτ.

Ο Μπάνον, που συχνά αποκαλούσε τον εαυτό του «ένθερμο λαϊκιστή», ένωσε αηδία. Ο Μάναφορτ ήταν ντυμένος με κάτι ρούχα βγαλμένα από κότερο — φουλάρι και τα ρέστα. Απευθείας από το Σαουθάμπτον!

Ο Τραμπ ήρθε και κάθισε μαζί τους. Το γεύμα ήταν χάμπουργκερ και χοτ ντογκ. Ιδανικό γεύμα για τον Ιίχρονο, σκεφτόταν ο Μπάνον καθώς ο Τραμπ καταβρόχθιζε δύο χοτ ντογκ.

Αναφερόμενος στο άρθρο των New York Times για την αποτυχία να μαζέψει τη γλώσσα του, ο Τραμπ ρώτησε τον Μάναφορτ πώς ήταν δυνατόν να δημοσιευτεί τέτοιο πράγμα. Ήταν ένα από τα παράδοξα του Τραμπ: έκανε με υπερβολική ευχαρίστηση επιθέσεις στα κυρίαρχα μέσα και ειδικά στους Times. Αλλά παρά την επικριτική γλώσσα, θεωρούσε τους Times σοβαρή εφημερίδα και πίστευε σε μεγάλο βαθμό ό,τι δημοσιευόταν εκεί.

«Πολ, κάνω σαν μωρό;» ρώτησε ο Τραμπ τον Μάναφορτ. «Αυτό μου λες, ότι κάνω σαν μωρό; Εσύ, που στην τηλεόραση δεν βλέπεσαι. Δεν έχεις καθόλου ενέργεια. Δεν αντιπροσωπεύεις την προεκλογική μας εκστρατεία. Σου το έχω ξαναπεί με το καλό. Δεν θα ξαναπάς στα κανάλια».

«Ντόναλντ...» ψέλλισε ο Μάναφορτ.

Ο Μπάνον υποψιάστηκε πως αυτός ο οικείος τόνος, σε πρώτο πρόσωπο, σαν ίσος προς ίσο, εκνεύριζε τον Τραμπ.

«Ένα από τα πράγματα που πρέπει να σκεφτείτε, κύριε Τραμπ», είπε ο Μπάνον, «είναι ότι το άρθρο είχε πολλές ανώνυμες πηγές. Δεν γνωρίζουμε την αξιοπιστία του».

«Όχι, ξέρω εγώ ποιοι είναι», απάντησε ο Τραμπ, στρέφοντας τα βλέπη του στον Μάναφορτ. «Είναι διαρροές από μέσα». Γνώριζε βέβαια πως τα στοιχεία ήταν αληθή.

«Πολλά απ' αυτά δεν μπορούν να αποδοθούν κάπου», σχολίασε ο Μπάνον. Κανένας δεν έχει βάλει το όνομά του, όλοι κρύβονται. «Είναι η New York Times και όλα αυτά είναι γαμημένα ψέματα. Όλα μαλαχίες», συνέχισε ο Μπάνον με την οξύτητα του αντιπολιτευόμενου, παρότι ήξερε πως τα στοιχεία ήταν αληθή.

Ο Τραμπ δεν ξεγελάστηκε. Το δημοσιευμένο άρθρο ήξερε τι έλεγε και η προεκλογική του εκστρατεία ήταν γεμάτη διαρροές. Το «θάψιμο» του Μάναφορτ συνεχίστηκε για λίγο ακόμη. Ο Τραμπ έστρεψε για κάνα μισάωρο τη συζήτηση σε ιστορίες για τον πόλεμο. Στο τέλος ο Μάναφορτ σηκώθηκε κι έφυγε,

«Μείνε μαζί μας», είπε ο Τραμπ στον Μπάνον. «Είναι τρομερό αυτό που συμβαίνει, έχει βγει εκτός ελέγχου. Ο τύπος είναι άχρηστος. Δεν έχει κανένα έλεγχο της εκστρατείας. Εγώ τον έβαλα μόνο για να με βοηθήσει με τις διαδικασίες του συνεδρίου».

«Μη σας ανησυχούν τα νούμερα», είπε ο Μπάνον. «Μην ασχολείστε με τις 12 ως 16 μονάδες, όποια κι αν είναι η ψήφος. Μην ανησυχείτε για τις οριακές πολιτείες. Είναι πολύ απλό». Τα 2/3 της χώρας θεωρούν πως είμαστε σε λάθος δρόμο και το 75% της χώρας θεωρεί πως είμαστε σε παρακμή, συνέχισε. Αυτά και μόνο τα στοιχεία συνθέτουν το νέο σκηνικό των εκλογών για έναν παράγοντα αλλαγής. Η Χίλαρι αντιπροσωπεύει το παρελθόν. Είναι ξεκάθαρο.

Κατά κάποιον τρόπο, ο Μπάνον περίμενε αυτή τη στιγμή όλη του τη ζωή. «Ορίστε η διαφορά μας», εξήγησε. «Θα συγκρίνουμε απλώς και θα αντιπαραβάλουμε τους Κλίντον, Αυτό να θυμάστε μόνο», είπε απαγγέλλοντας ένα από τα αγαπημένα του συνθήματα: «Οι ελίτ στη χώρα μας νιώθουν άνετα με την παρακμή. Σωστά;»

Ο Τραμπ ένευσε καταφατικά.

«Αλλά οι εργαζόμενοι όχι. Θέλουν να νιώσουν την Αμερική μεγάλη ξανά. Θα απλοποιήσουμε την εκστρατεία για τον κόσμο. Η Κλίντον υπερασπίζεται το διεφθαρμένο και ανίκανο καθεστώς των ελίτ που νιώθουν άνετα με την παρακμή της χώρας. Εσείς υπερασπίζετε τους ξεχασμένους ανθρώπους που θέλουν να δουν την Αμερική να ξαναγίνεται μεγάλη δύναμη. Κι αυτό θα το αναδείξουμε σε δύο άξονες».

«Νούμερο ένα», συνέχισε ο Μπάνον, «θα σταματήσουμε τη μαζική λαθρομετανάστευση και θ' αρχίσουμε να ελέγχουμε τη νόμιμη μετανάστευση ώστε να ανακτήσουμε την κυριαρχία μας. Νούμερο δύο, θα φέρετε πίσω στη χώρα δουλειές του κατασκευαστικού τομέα. Και νούμερο τρία, θα απαλλαγούμε απ' όλες αυτές τις ανούσιες πολεμικές αναμετρήσεις στο εξωτερικό».

Οι ιδέες δεν ήταν καινούργιες για τον Τραμπ. Σε ομιλία του μία εβδομάδα πριν, 8 Αυγούστου, στην Οικονομική Λέσχη του Ντιτρόιτ, είχε αναφερθεί σ' όλα αυτά επιτιθέμενος στην Κλίντον. «Αυτή η γυναίκα αντιπροσωπεύει το παρελθόν. Εμείς αντιπροσωπεύουμε το μέλλον».

«Σ' αυτά τα τρία μεγάλα ζητήματα σκοντάφτει η Κλίντον», είπε ο Μπάνον. «Αποτελεί μέρος του προβλήματος που άνοιξε τις πύλες στη λαθρομετανάστευση, είναι μέρος του προβλήματος που έκοψε τις κακές εμπορικές συμφωνίες και άφησε τις δουλειές να πάνε στην Κίνα, και είναι και νεοσυντηρη-τική. Σωστά;»

Ο Τραμπ φάνηκε να συμφωνεί ότι η Κλίντον ήταν νεοσυ- ντηρητική.

«Υποστήριξε κάθε πολεμική ενέργεια στον κόσμο», είπε ο Μπάνον, «Θα τη χτυπήσουμε αλύπητα. Αυτό είναι όλο. Να το θυμάστε».

Ο Μπάνον πρόσθεσε ότι ο Τραμπ είχε ένα ακόμη πλεονέκτημα. Μιλούσε σε μια γλώσσα που δεν ακουγόταν καθόλου πολιτική. Ακριβώς αυτό είχε και ο Μπαράκ Ομπάμα το 2008 στην πρώτη εσωτερική αναμέτρηση των Δημοκρατικών ενάντια στην Κλίντον, που μιλούσε σαν επαγγελματίας πολιτικός. Ο ρυθμός της ήταν υπερβολικά επιτηδευμένος. Ακόμα κι όταν έλεγε αλήθεια, ακουγόταν σαν να σου 'λεγε ψέματα.

Πολιτικοί σαν τη Χίλαρι δεν μπορούν να μιλήσουν φυσικά, είπε ο Μπάνον. Η ομιλία τους είναι μηχανική, βγαίνει από τις δημοσκοπήσεις και τις ομάδες έρευνας αγοράς που απαντούν με ξύλινο ύφος σε ερωτήσεις. Η ομιλία τους κατευνάζει, δεν τραντάζει τα πλήθη. Δεν βγαίνει από την καρδιά και την πεποίθηση για κάτι, αλλά από τις παρατηρήσεις κάποιου υψηλό- μισθου συμβούλου — δεν είναι μια θυμωμένη ομιλία.

Ο Τραμπ συμφώνησε πως ο Μπάνον έπρεπε να τεθεί επικεφαλής αξιωματούχος της προεκλογικής εκστρατείας.

«Δεν θέλω φασαρίες για αυλικές συμπεριφορές», είπε ο Μπάνον. Ας κρατήσουμε τον Μάναφορτ ως επικεφαλής. Δεν θα έχει εξουσία. Αφήστε με να το χειριστώ εγώ.

Συμφώνησαν πως υπεύθυνη θα έμπαινε η Κέλι Αν Κόνγου- ει, μια εριστική, ανελέητη Ρεπουμπλικανή δημοσκόπος που βοηθούσε ήδη στην εκστρατεία.

«Θα τη στέλνουμε κάθε μέρα στα κανάλια ως το γυναικείο πρόσωπο της εκστρατείας», πρότεινε ο Μπάνον. «Η Κέλι Αν είναι μαχητική. Και θα δεχτεί τον νέο διορισμό. Ο κόσμος τη συμπαθεί. Κι αυτό ακριβώς χρειαζόμαστε: κάποιον που γίνεται αρεστός εύκολα».

Σε μία στιγμή αυτογνωσίας, πρόσθεσε: «Εγώ δεν θα βγω ποτέ στην τηλεόραση».

Η Κόνγουει δεν είχε εργαστεί ξανά ως υπεύθυνη προεκλογικής εκστρατείας. Και τώρα οι καινούργιοι ήταν τρεις: ο λαμπερός νεοφυής υποψήφιος, ο επικεφαλής της εκστρατείας και η υπεύθυνη.

Η Κέλι Αν Κόνγουει επέβλεπε το γύρισμα κάποιων διαφημιστικών για την εκστρατεία.

«Τους πληρώνω όλους αυτούς;» τη ρώτησε ο Τραμπ.

Συνέχισε παραπονούμενος για το στήσιμο της κάμερας. Ο εξοπλισμός φαινόταν παλιός και ο φωτισμός δεν του άρεσε καθόλου. Το γύρισμα δεν γινόταν σε υψηλή ανάλυση. Γκρίνιαξε και για τους κάμεραμεν. «Πες τους ότι δεν πρόκειται να πάρουν φράγκο από μένα». Μία από τις συνήθειες ατάκες του.

Αργότερα είπε: «Θέλω να φύγουν όλοι εκτός από την Κέλι Αν».

«Όλοι μου λένε πως είμαι καλύτερος υποψήφιος από τη Χί- λαρι Κλίντον», είπε, ζητώντας κατά κάποιο τρόπο τη γνώμη της Κέλι Αν.

«Μα και βέβαια, κύριε. Δεν χρειάζεται δημοσκόπηση γι' αυτό». Ωστόσο, θα μπορούσαν να κάνουν μερικά πράγματα με διαφορετικό τρόπο. «Έχετε ως αντίπαλό σας την πιο μελαγχολική υποψήφια στην ιστορία των προεδρικών εκλογών. Κι αρχίζουμε κι εμείς να νιώθουμε ότι της μοιάζουμε».

«Α, όχι, δεν της μοιάζουμε».

«Απλά νιώθουμε έτσι. Σας έβλεπα στις προκριματικές και δείχνατε πραγματικά πολύ πιο ευτυχισμένος».

«Μου λείπει η εποχή που ήμασταν λίγοι και αφοσιωμένοι και πετούσαμε από πολιτεία σε πολιτεία για τις ομιλίες και συναντούσαμε τους πολίτες», αναπόλησε ο Τραμπ.

«Πάνε πια αυτές οι εποχές», παραδέχτηκε η Κέλι Αν. «Αλλά για να λέμε την αλήθεια, μπορούμε να τις θυμηθούμε και να τις κάνουμε γενική εκλογική μας στρατηγική, ώστε να σας επι- τραπεί να μεγιστοποιήσετε τις ικανότητες που έχετε και τη χαρά που μεταδίδετε».

Η Κέλι Αν συνέχισε με ειλικρίνεια. «Το ξέρετε ότι χάνετε; Όμως δεν είναι οριστικό ακόμα. Έχω μελετήσει τις δημοσκοπήσεις». Το CNN τον έδινε εκείνη τη μέρα δεύτερο με 5-10 μονάδες διαφορά. «Υπάρχει κι άλλο μονοπάτι».

«Και ποιο είναι αυτό;»

Η Κέλι Αν πίστευε πως ο Τραμπ είχε κάνει κάτι χωρίς να το καταλάβει. «Αυτό το αφήγημα της εκλογιμότητας που ρουφάει το αίμα από το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα» — ότι ο Τραμπ δεν μπορούσε να κερδίσει με κανένα τρόπο, ότι δεν ήταν εκλόγιμος.

Οι ψηφοφόροι ήταν απογοητευμένοι με τους προεδρικούς υποψηφίους των Ρεπουμπλικανών. Τα επιχειρήματα τους ήταν του τύπου «Πρέπει να υποστηρίξετε τον Μιτ

Ρόμνεϊ. Είναι ο μόνος που μπορεί να κερδίσει. Πρέπει να στηρίξετε τον Τζον Μακέιν. Μπορεί να κερδίσει αυτός. Ο Τζεμπ μπορεί να νικήσει. Ο Μάρκο μπορεί να νικήσει. Αυτός εδώ», εσείς, δηλαδή, «ὅςν μπορεί να νικήσει. Ο κόσμος αποφασίζει. Εγώ δεν θα ξεγελαστώ πάλι από το αφήγημα».

«Έχετε ακόμα τεράστια ακροατήρια χωρίς να έχετε δομήσει μια παραδοσιακή προεκλογική εκστρατεία. Φτιάξατε ένα κίνημα. Κι οι άνθρωποι νιώθουν να ανήκουν κάπου. Δεν χρειάστηκε να πληρώσουν είσοδο. Λοιπόν, σας λέω αυτό που βλέπω στις μετρήσεις. Έχουμε δύο μεγάλα εμπόδια». Η Κέλι Αν είπε πως δεν θα πρέπει ποτέ να κάνουν εθνική δημοσκοπήση. «Αυτό είναι ανοησία των μίντια», που κάνουν συχνά δημοσκοπήσεις σε εθνικό επίπεδο.

Το να κερδίσει σήμαινε προφανώς να πάρει μαζί του τους εκλέκτορες — να λάβει τις 270 εκλεκτορικές ψήφους. Έπρεπε να στοχεύσουν στις σωστές πολιτείες, δηλαδή τις οκτώ πολιτείες που ήταν πάντα κλειδιά.

«Ο λαός θέλει συγκεκριμένα πράγματα», είπε η Κόνγκουεϊ. Μια σπουδαία στιγμή ήταν όταν ο Τραμπ ανακοίνωσε τα δέκα σημεία του μεταρρυθμιστικού του προγράμματος για το θέμα των βετεράνων τον Ιούλιο, ή τα πέντε σημεία της φορολογικής μεταρρύθμισης που πρότεινε. «Ο λαός χρειάζεται αυτά τα συγκεκριμένα πράγματα, αλλά πρέπει να τα ακούει συνεχώς».

«Το δεύτερο ευαίσθητο σημείο που βλέπω είναι να πειστούν οι ψηφοφόροι ότι θα τηρήσετε τις υποσχέσεις σας. Γιατί αν δεν μπορέσετε —αν ούτε ο επιχειρηματίας δεν μπορεί να υλοποιήσει αυτά που λέει— τότε θα είστε ακόμα ένας πολιτικός σαν τους άλλους. Κι εσείς δεν είστε».

Ακουγόταν σαν προωθητική ενέργεια σε πωλήσεις, μια διέξοδος που μπορούσε να ακολουθήσει ο Τραμπ.

«Πιστεύεις ότι μπορείς να το τρέξεις;» τη ρώτησε.

«Ποιο;» ρώτησε η Κέλι Αν. «Αυτή τη στιγμή τρέχω το γύρισμα».

«Την προεκλογική εκστρατεία», απάντησε ο Τραμπ. «Την όλη διοργάνωση. Είσαι έτοιμη να μη βλέπεις τα παιδιά σου για μερικούς μήνες;»

Η Κέλι Αν δέχτηκε αμέσως. «Μπορώ να το κάνω, κύριε Τραμπ. Κι εσείς μπορείτε να κερδίσετε την κούρσα. Δεν θεωρώ τον εαυτό μου ίσο με εσάς. Δεν θα σας μιλήσω ποτέ στον ενικό».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Την Κυριακή το βράδυ, ο Μπάνον πήγε στη δουλειά του στον Πύργο Τραμπ στη Νέα Υόρκη. Στο αρχηγείο της εκστρατείας. Ήταν η πρώτη του επίσκεψη, ενώ απέμεναν 85 μέρες ως τις προεδρικές εκλογές.

Ανέβηκε στον δέκατο τέταρτο όροφο. Ο ήλιος δεν είχε δύσει ακόμα εκείνη την αυγουστιάτικη νύχτα. Περίμενε πως μόλις έμπαινε θα συναντούσε χιλιάδες ανθρώπους που θα αναρωτιούνταν «Τι κάνει εδώ ο Μπάνον;». Χρειαζόταν μια πειστική ιστορία.

Μπήκε στην «αίθουσα πολέμου», στο κέντρο «άμεσης δράσης», εκεί που βρίσκονταν όλα τα μόνιτορ.

Μόνο ένα άτομο ήταν εκεί. Στα μάτια του Μπάνον φαινόταν παιδάκι.

«Ποιος είσαι εσύ;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Ο Άντι Σουράμπιαν».

«Και πού στο διάολο είναι οι υπόλοιποι;»

«Δεν ξέρω» απάντησε ο Σουράμπιαν. «Έτσι είναι κάθε Κυριακή».

«Εδώ είναι το αρχηγείο της εκστρατείας;»

«Ναιαιαι...»

«Εννοώ το μέρος όπου συντονίζεται όλη η εκστρατεία»

«Ναιαιαι...» ο Σουράμπιαν έδειξε το γραφείο του Τζέισον Μίλερ, διευθυντή επικοινωνίας, και της Χόουπ Χικς, πρώην μοντέλου που είχε γίνει το πρόσωπο της εκστρατείας για τον Τύπο και, ίσως, το στέλεχος που βρισκόταν πιο κοντά στον Τραμπ. Ο Σουράμπιαν ήταν ο διευθυντής της «αίθουσας πολέμου».

«Δουλεύετε τα σαββατοκύριακα;»

Ο Σουράμπιαν απάντησε και πάλι «ναιαιαι...». Κάποιοι δούλευαν στην Ουάσινγκτον, κάποιοι από το τηλέφωνο.

Ο Μπάνον είπε να κάνει άλλη μια προσπάθεια. «Τα σαββατοκύριακα — δουλεύει κόσμος εδώ;»

«Αυτό είναι περίπου το σύνηθες».

«Και πού στο διάολο είναι ο Τζάρεντ; Πρέπει να μιλήσω με τον Τζάρεντ και την Ιβάνκα». Ο Μπάνον είχε ακούσει πως ο Τζάρεντ Κούσνερ, ο γαμπρός του Τραμπ, ήταν ο «εγκέφαλος» πίσω απ' όλο τον συντονισμό.

Ο Τζάρεντ και η Ιβάνκα βρίσκονταν κάπου στις ακτές της Κροατίας, στο αξίας 300 εκατομμυρίων κότερο -ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο— του μεγιστάνα της ψυχαγωγίας και χορηγού των Δημοκρατικών Ντέιβιντ Γκέφεν. Έκαναν διακοπές με τη Γουέντι Ντενγκ, επιχειρηματία και σύζυγο του Ρού- περτ Μέρντοχ.

Το τηλέφωνο χτύπησε και ακούστηκε η φωνή του Μάνα- φορτ. Ήθελε να συναντηθεί με τον Μπάνον.

«Γιατί δεν έρχεσαι πάνω;» ρώτησε ο Μάναφορτ.

«Πάνω πού;»

«Στον Πύργο».

Ο Μπάνον έπρεπε να επιστρέψει στο λόμπι για να πάρει το ασανσέρ για τα ιδιωτικά διαμερίσματα. Καθώς ανέβαινε, αναρωτιόταν αν αυτή ήταν η συμφωνία που είχε κάνει ο Τραμπ με τον επικεφαλής της εκστρατείας του. «Αν είναι να μου πασάρει κάνα ρετιρέ στον Πύργο Τραμπ, να πω όχι;». Θα ήταν σίγουρα πιο ωραίο από το μικρό του διαμέρισμα στο Μπράιαντ Παρκ.

Αποκαλύφθηκε τελικά πως ο Μάναφορτ είχε αγοράσει ο ίδιος το ρετιρέ.

Ο Μπάνον ένιωθε άσχημα για τον Μάναφορτ. Ο επικεφαλής της εκστρατείας είχε εκπλαγεί από την επιτυχία και την απήχηση του λογαριασμού του Τραμπ στο τουίτερ και είχε αποφασίσει να κάνει κι ο ίδιος λογαριασμό. Η New York Daily Nern είχε δημοσιεύσει τον περασμένο Απρίλιο άρθρο με τίτλο «Να κάνουμε την Αμερική βιτσιόζα ξανά», επισημαίνοντας ότι ο Μάναφορτ —που μάλλον δεν είχε καταλάβει ότι το τουίτερ είναι

δημόσια πλατφόρμα— είχε κάνει φόλοου σ' ένα σαδομα-ζοχιστικό κλαμπ ανταλλαγής συντρόφων στο Μίνταουν του Μανχάταν ονόματι Decadence. «Ο Μάναφορτ ακολουθεί στο τουίτερ το πιο στυλάτο σαδομαζοχιστικό στέκι, που αυτοδιάφημιζεται ως η πιο διακριτική λέσχη ανταλλαγής παρτενέρ».

Το διαμέρισμα του Μάναφορτ ήταν όντως ωραίο. Η Καθλίν Μάναφορτ, η γυναίκα του, ήταν μια δικηγόρος στα 60 της που στα μάτια του Μπάνον έμοιαζε 40, φορούσε λευκά και χαλάρωνε στον καναπέ της σαν τη Τζόαν Κόλινς στη Δυναστεία.

«Θέλω να σε ευχαριστήσω που προσπάθησες να παρέμβεις», είπε ο Μάναφορτ. «Έτσι είναι ο Ντόναλντ. Έτσι λειτουργεί όλη την ώρα».

«Θεώρησα την επίθεση του κάπως φτηνή», απάντησε ο Μπάνον.

Ο Μάναφορτ κούνησε το κεφάλι σαν να μην τον ένοιαζε. «Κοίτα, όλοι μου λένε ότι είσαι βαθύς γνώστης των μίντια», είπε.

«Διευθύνω μια ιστοσελίδα δεξιών αποχρώσεων. Ξέρω να προωθώ πράγματα».

«Θέλω να μου κάνεις τη χάρη να δεις κάτι», είπε ο Μάναφορτ, δίνοντας του το αντίγραφο ενός προσχεδίου για ένα άρθρο της New York Times με τίτλο: «Μυστικό λογιστικό βιβλίο στην Ουκρανία περιλαμβάνει πληρωμή μετρητών για τον επικεφαλής της εκστρατείας του Ντόναλντ Τραμπ».

Ο Μπάνον άρχισε να διαβάζει: «Χειρόγραφα λογιστικά βιβλία δείχνουν ότι έγιναν κρυφές πληρωμές μετρητών ύψους 12,7 εκατομμυρίων δολαρίων στον κύριο Μάναφορτ» από φιλορωσικό πολιτικό κόμμα.

«Δώδεκα γαμημένα εκατομμύρια δολάρια μετρητά από την Ουκρανία!» ούρλιαξε στην κυριολεξία ο Μπάνον.

«Τι;» αναφώνησε η κυρία Μάναφορτ και τεντώθηκε ξαφνικά.

«Τίποτα, καλή μου», είπε ο Μάναφορτ. «Τίποτα».

«Πότε θα σκάσει αυτό;» ρώτησε ο Μπάνον.

«Μπορεί κι απόψε».

«Ο Τραμπ ξέρει τίποτα;»

Ο Μάναφορτ απάντησε όχι.

«Εσύ πόσο καιρό το ξέρεις;»

«Δύο μήνες» είπε ο Μάναφορτ. «Όταν άρχισαν την έρευνα οι Times».

Ο Μπάνον διάβασε κάπου δέκα παραγράφους. Το χτύπημα ήταν θανατηφόρο. Και είχε στόχο τον Μάναφορτ.

«Ο δικηγόρος μου με συμβούλεψε να μη συνεργαστώ», είπε ο Μάναφορτ. «Είναι κίνηση εντυπωσιασμού».

«Πρέπει να απολύσεις τον δικηγόρο σου».

«Το σκέφτομαι».

«Πρέπει να μιλήσεις με τον Τραμπ... να τον συναντήσεις тет-α-тет. Αν βγει στην εφημερίδα και δεν το ξέρει, η παράσταση τέλειωσε για σένα. Καλά, πώς πήρες 12,7 εκατομμύρια σε μετρητά;»

«Είναι όλα ψέματα», είπε ο Μάναφορτ. «Είχα και έξοδα».

«Τι εννοείς;»

«Εγώ είμαι ένας απλός σύμβουλος», εξήγησε ο Μάναφορτ. «Έχω δικούς μου ανθρώπους». Πολλοί δούλευαν γι' αυτόν από την Ουκρανία. «Τα λεφτά πήγαν σ' αυτούς. Εγώ ούτε 500.000 δολάρια δεν έβγαλα».

«Πάνε αυτά, έφυγαν. Δεν φαίνονται στο άρθρο. Το μόνο που φαίνεται είναι πως εσύ πήρες 12,7 εκατομμύρια σε μετρητά — εντάξει;»

Ο Μπάνον τηλεφώνησε στον Τζάρεντ.

«Πρέπει να επιστρέφεις αμέσως», του είπε.

Το άρθρο των Times για τον Μάναφορτ βγήκε το ίδιο βράδυ στο διαδίκτυο και το επόμενο πρωί στην εφημερίδα. Όπως είχε προβλέψει ο Μπάνον, ο Τραμπ έπαθε αποπληξία. Δεν τον είχε ειδοποιήσει κανείς.

Ο Τραμπ κάλεσε τον Ρινς Πρίμπους για να τον ενημερώσει ότι ο Στιβ Μπάνον ήταν ο νέος επικεφαλής της εκστρατείας. Ο Πρίμπους εντυπωσιάστηκε για μια ακόμη φορά από την

ικανότητα του Τραμπ να διορίζει κάποιον με ελάχιστη εμπειρία σε οτιδήποτε, πάντως δεν το έδειξε. Είχε αναθεωρήσει την άποψή του για το Breitbart έτσι όπως το διαχειριζόταν ο Μπάνον. Έχοντας ακούσει τα εξ αμάξης από το συγκεκριμένο μέσο επί δύο χρόνια ως μέλος της Ρεπού μπλικανικής ελίτ, είχε αποφασίσει ν' ακολουθήσει μια διαφορετική στρατηγική: ήταν πολύ ευκολότερο να συνεργάζεται κανείς με το Breitbart κι έτσι να υποφέρει λιγότερο.

Οι δημοσκοπήσεις έδειχναν συσπείρωση της ρεπουμπλικανικής ψήφου γύρω στο 70% για τον Τραμπ. Το επιτελείο απέβλεπε στο 90%. Αυτό σήμαινε ΌΤτ ο μηχανισμός του κόμματος έπρεπε να συγκλίνει προς την πλευρά του Τραμπ.

«Κοίτα, δεν με ξέρεις χαλά», είπε ο Μπάνον. Είχε συναντήσει τον Πρίμπους για λίγο πριν από αρκετά χρόνια. «Πρέπει να είσαι μαζί μου σήμερα το απόγευμα. Μαζί μ' αυτή την κοπελίτσα, την Κέιτι Γουόλς, που απ' ό,τι ακούω είναι αστέρι». Ο Πρίμπους και η Γουόλς, επικεφαλής της Ρεπουμπλικανικής Εθνικής Επιτροπής (RNC), κρατούσαν στα χέρια τους τη βάση δεδομένων για κάθε ψηφοφόρο στη χώρα.

Ο Μπάνον ήθελε να σιγουρευτεί ότι η Εθνική Επιτροπή δεν θα εγκατέλειπε τον Τραμπ. Ακούγονταν φήμες για χορηγούς που τον είχαν εγκαταλείψει και για το πώς όλοι στο κόμμα προσπαθούσαν να απαλλαγούν από το κεφάλαιο Τραμπ.

«Δεν είναι έτσι τα πράγματα» προσπαθούσε να τον πείσει ο Πρίμπους, «Δεν φεύγουμε από εδώ».

«Πρέπει να δουλεύουμε σαν ομάδα», είπε ο Μπάνον.

«Νομίζεις ότι εσύ μπορείς να μας κάνεις ομάδα;»

«Κοίτα, ο Τραμπ δεν ενδιαφέρεται για τέτοιες λεπτομέρειες», είπε ο Μπάνον. Ήταν θέμα δικής τους απόφασης — ως επιτελείο της προεκλογικής εκστρατείας.

Όπως σχολίασε αργότερα ο Μπάνον με τη χαρακτηριστική του ευθύτητα, «Έπιασα το πούλι του Ρινς Πρίμπους και το ρούφηξα στις 15 Αυγούστου και του είπα κιόλας ότι δεν μπορούμε να κερδίσουμε χωρίς την Εθνική Επιτροπή του Κόμματος».

Ακόμα κι αν ο Τραμπ και το επιτελείο του δεν το ήξεραν ακόμη, ο Πρίμπους γνώριζε ότι ο Τραμπ χρειαζόταν την υποστήριξη της Ρεπουμπλικανικής Εθνικής Επιτροπής. Ο Τραμπ δεν

είχε καμιά εμπειρία από περιοδείες στις περιοχές των ψηφοφόρων και δεν είχε ιδέα ούτε για τα στοιχειώδη. «Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη».

Ο Πρίμπους είχε περάσει όλα τα τελευταία χρόνια συντονίζοντας μια τεράστια προσπάθεια ψηφιακού μετασχηματισμού της λειτουργίας της Ρεπουμπλικανικής Εθνικής Επιτροπής. Δανειζόμενος στοιχεία από τη νικηφόρο στρατηγική της εκστρατείας του Ομπάμα, η Ρεπουμπλικανική Εθνική Επιτροπή άρχισε να διαθέτει τεράστια χρηματικά ποσά — συνολικά πάνω από 175 εκατομμύρια δολάρια — σε στατιστικές αναλύσεις και διαχείριση όγκων δεδομένων, εντοπίζοντας τους μεμονωμένους ψηφοφόρους του πρώτου γύρου των προκριματικών εκλογών και χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες σε περιοχές που ήταν χωρισμένες σε γειτονικές «έδρες», στελεχωμένες με στρατιές εθελοντών.

Πάγια φιλοδοξία ήταν πως απ' τη στιγμή που θα εκλεγόταν ο Ρεπουμπλικανός υποψήφιος, η Επιτροπή (RNC) θα προσέ- δανε αυτό το «καινούργιο, λαμπερό βαγόνι» σε μια ήδη στιβαρή και μεγάλη μηχανή εκστρατείας. Με όλη την κακοποίηση που είχε υποστεί η Επιτροπή στη διάρκεια των προκριματικών — κάποια στιγμή ο Τραμπ αποκάλεσε την Επιτροπή «ντροπή» και «αίσχος», λέγοντας χαρακτηριστικά ότι ο Πρίμπους «θα 'πρεπε να ντρέπεται για τον εαυτό του» — εξακολουθούσε στην πράξη να είναι το βασικό επιτελείο της προεκλογικής εκστρατείας του Τραμπ.

Το πρώτο βήμα για το επιτελείο ήταν να συγκεντρώσει ένα παρουσιολόγιο ή να κάνει μια προκαταρκτική ψηφοφορία ανάμεσα σε εκείνους που θεωρούσε υποστηρικτές του Τραμπ, εφόσον άθροιζαν 90 μονάδες ή και παραπάνω στην κλίμακα από 0 ως 100 της εθνικής βάσης δεδομένων. Στο Οχάιο, σχεδόν το ένα από τα περίπου 6 εκατομμύρια ψηφοφόρους έδινε στην υποψηφιότητα Τραμπ πάνω από 90 μονάδες. Αυτό το ένα εκατομμύριο θα αποτελούσε την ομάδα στόχευσης για τις προκριματικές και το επιτελείο με τους εθελοντές θα κυνηγούσε τον καθένα ξεχωριστά μέχρι να ολοκληρωθούν οι ψηφοφορίες.

Το επόμενο βήμα ήταν να στοχεύσουν τους ψηφοφόρους που έδιναν 60 έως 70 μονάδες, προσπαθώντας να τους πείσουν να ψηφίσουν τον Τραμπ. Το σύστημα είχε σχεδιαστεί έτσι ώστε να μειώνει την τυχαιότητα της επικοινωνίας με τους ψηφοφόρους και να διασφαλίζει πως οι εθελοντές και το επιτελείο επικεντρώνονταν σε όσους ήταν πιθανότερο να ψηφίσουν υπέρ της υποψηφιότητας Τραμπ.

Η αλλαγή ηγεσίας ανακοινώθηκε επισήμως από το επιτελείο του Τραμπ στις 17 Αυγούστου. Οι New York Times σχολίασαν ότι «η απόφαση του Τραμπ να κάνει τον Στιβ Μπάνον, πρόεδρο του ειδησεογραφικού ομίλου Breitbart News, επικεφαλής της προεκλογικής του εκστρατείας συνιστά μια περιφρονητική απόρριψη των προσπαθειών των παλαιών Ρεπουμπλικανών να τον αποκόψουν από τη στομφώδη και φυλετική ρητορική μίσους που προώθησε το χρίσμα του για το κόμμα και τώρα απειλεί την υποψηφιότητά του για την προεδρία... Για τον κύριο Τραμπ, εντούτοις, ο διορισμός του κυρίου Μπάνον είναι το πολιτικό ανάλογο του μαμαδίστικου φαγητού».

Ο Μπάνον προσπάθησε να καθίσει κάτω με τον Τραμπ και, παίρνοντας τον απ' το χεράκι, να του εξηγήσει τις λεπτομέρειες της στρατηγικής που έπρεπε να ακολουθήσει και πώς να εστιάσει σε συγκεκριμένες πολιτείες. Ο υποψήφιος δεν έδειχνε να ενδιαφέρεται καθόλου.

Ο Μπάνον διαβεβαίωσε τον Τραμπ με τα εξής λόγια: «Έχω μια σχεδόν μεταφυσική βεβαιότητα ότι θα κερδίσεις αν ακολουθήσεις την τακτική της σύγκρισης και της αντίθεσης» με τη

Χίλαρι Κλίντον. «Όλες οι κρυφές δημοσκοπήσεις είναι μβ το μέρος μας».

«Αντιλήφθηκα εκείνη την ώρα», ομολόγησε αργότερα ο Μπάνον, «ότι εγώ ήμουν ο σκηνοθέτης χι αυτός ο ηθοποιός».

Η Κέλι Αν Κόνγκουεϊ είχε παρακολουθήσει τον Ιούλιο το τετραήμερο συνέδριο των Δημοκρατικών στη Φιλαδέλφεια. Είχε ακούσει προσεκτικά όλες τις ομιλίες, είχε συζητήσει με αντιπροσώπους, είχε εμφανιστεί στην τηλεόραση. Οι παρατηρήσεις της διαμόρφωναν και την τωρινή της στρατηγική. «Το μήνυμά τους είναι ότι ο Ντόναλντ Τραμπ είναι κακός κι εμείς δεν είμαστε ο Ντόναλντ Τραμπ. Το υπόλοιπο επιχοινωνιακό κομμάτι είναι για τον ρατσισμό, τον σεξισμό, τους LGBT».

Η Κόνγκουεϊ επινόησε τη φράση «ο κρυμμένος ψηφοφόρος του Τραμπ». Η φράση αναφερόταν στους ανθρώπους που ένιωθαν ακόμα μπερδεμένοι με την προοπτική των εκλογών μπροστά τους, με τη σκέψη «Θεέ μου, είμαστε στο συνδικάτο από την εποχή του παππού μου και του μπαμπά μου. Θα ψηφίσω εγώ τον Ντόναλντ Τραμπ;» με ερωτηματικό στο τέλος. «Θα ψηφίσω εγώ υπέρ ενός δισεκατομμυριούχου Ρεπουμπλι- κανού;» - δεύτερο ερωτηματικό.

Έπειτα υπήρχαν και οι γυναίκες ψηφοφόροι που έλεγαν, «Ξέρεις, είμαι υπέρ του να επιλέγει ο καθένας τι θέλει να κάνει στη ζωή του... αλλά δεν νομίζω ότι θ' αλλάξει και ο νόμος για τις εκτρώσεις (Roe vs Wade). Όμως δεν καταλαβαίνω πια γιατί δεν μπορούμε ν' αγοράσουμε τα απαραίτητα, οπότε θα τον ψηφίσω».

Τα περισσότερα ΜΜΕ δεν πίστευαν στην ύπαρξη του «κρυμμένου ψηφοφόρου του Τραμπ». Ωστόσο η βάση δεδομένων του Πρίμπους και της Γουόλς έδιναν στην Εθνική Επιτροπή των Ρεπού μπλικανών και στο επιτελείο της εκστρατείας μια πολύ λεπτομερή εικόνα για τα πάντα σε σχέση με τους πιθανούς ψηφοφόρους τους — τι μπύρα έπιναν, τη μάρκα και το χρώμα του αυτοκινήτου τους, την ηλικία και το σχολείο των παιδιών τους, τη δανειοληπτική τους κατάσταση, τι τσιγάρα κάπνιζαν. Ανανέωναν την κυνηγετική τους άδεια κάθε χρόνο; Ήταν συνδρομητές σε περιοδικά για όπλα ή σε φιλελεύθερα περιοδικά όπως το New Republic,;

Επίσης, συνέχισε η Κόνγκουεϊ, «δεν υπάρχει ούτε ένας κρυμμένος ψηφοφόρος της Χίλαρι σε ολόκληρη τη χώρα. Έχουν βγει όλοι στη γύρα».

Όσο για την Κλίντον, η Κόνγκουεϊ σχολίαζε πως «δεν φαίνεται να έχει ξεκάθαρο μήνυμα προς τον κόσμο. Αν ήμουν στη θέση της θα έψαχνα ένα μήνυμα. Θ' αγόραζα ένα μήνυμα από κάπου. Και θα ήταν θετικό, εμπυχωτικό και αισιόδοξο. Αλλά αυτό που βλέπω πάνω της κάθε άλλο παρά αισιόδοξο είναι».

Η Κλίντον δεν είχε περάσει το 50% σε οκτώ πολιτείες- κλειδιά, στις οποίες ο Ομπάμα είχε κερδίσει δύο φορές με πάνω από 50% ποσοστό. Η Κόνγκουεϊ συμφωνούσε με τον Μπάνον πως αν η εκστρατεία του Τραμπ επικεντρωνόταν στο πρόσωπο της Χίλαρι και όχι στον ίδιο τον Τραμπ, θα κέρδιζαν

με το ψευδώνυμο «Ρο» και τον Χένρι Γουέιντ, εισαγγελέα της πολιτείας του Τέξας.

μέσω αυτών των «κρυμμένων ψηφοφόρων». Αν η εκστρατεία εστίαζε στο πρόσωπο του Τραμπ, «πιθανότατα θα χάσουμε», υποστήριζε η Κόνγκουεϊ.

Ανατρέχοντας στην πρώτη του εντύπωση πριν από έξι χρόνια, όταν πρωτοσυνάντησε τον Τραμπ το 2010, ο Μπάνον είπε: «Έχω μπροστά μου τον Άρτσι Μπάνκερ, στην κυριολεξία... Είναι σαν τον Τιβέριο Γράκχο» - τον Ρωμαίο «προστάτη του λαού» του 2ου αιώνα μ.Χ. που

υποστήριζε την αναδιανομή της γης από τους πατρικούς μεγαλογαιοκτήμονες προς τους πληβείους.

Ο Μπάνον έριξε μια ματιά στο πρόγραμμα της εκστρατείας. Πρώτα ήταν η εβδομάδα για την εκπαίδευση, μετά η εβδομάδα της γυναίκας. Η τρίτη ήταν αφιερωμένη στη μικρο-μεσαία επιχειρηματικότητα. Σαν να κατέβαινε ξανά υποψήφιος ο πρώτος Τζόρτζ Μπους. Κλασικός Ρεπουμπλικανός. «Χέστα αυτά», είπε ο Μπάνον.

Ο Μπάνον πρότεινε στον Τζάρεντ Κούσνερ ένα νέο σχέδιο, Ο Τραμπ καταποντιζόταν με διψήφια νούμερα σε κάθε αμφιλεγόμενη πολιτεία. Υπήρχαν τρία στάδια:

Το πρώτο, για τις επόμενες έξι εβδομάδες, ήταν από τα μέσα Αυγούστου ως τις 26 Σεπτεμβρίου, όταν θα γινόταν το πρώτο ντιμπέιτ με τη Χίλαρι. «Αν μπορέσουμε να πιάσουμε 5~

μονάδες, ίσως μπορέσουμε να στήσουμε μια γέφυρα προς τη νίκη».

Το δεύτερο στάδιο ήταν οι τρεις εβδομάδες των υπόλοιπων ντιμπέιτ. Η περίοδος αυτή ήταν κρίσιμη. «Είναι εντελώς απροετοίμαστος για τα ντιμπέιτ», σχολίαζε ο Μπάνον. «Θα τον καθαρίσει γιατί στην επιχειρηματολογία είναι η καλύτερη». Ο Μπάνον πρότεινε να χειριστεί ο Τραμπ τα ντιμπέιτ με αυθορμητισμό. Ο Τραμπ δεν είχε πρόβλημα να λειτουργεί απρόβλεπτα. «Σ' αυτά τα ντιμπέιτ δεν θα χάνουμε τίποτε άλλο παρά μόνο αλλαγή παιχνιδιού. Είναι το μόνο μας πεδίο... ο δικός μας μπορεί να περιφέρεται και να επικοινωνεί με άνεση». Εξακολουθούσε, ωστόσο, να νιώθει απαισιόδοξος. «Κοίτα, θα μας συντρίψουν... Θα χάσουμε πολύ έδαφος σ' αυτό το στάδιο».

Το τρίτο στάδιο ήταν οι τελευταίες τρεις εβδομάδες πριν την εκλογική αναμέτρηση, από το τελευταίο ντιμπέιτ μέχρι τις

Νοεμβρίου. Ο Μπάνον είδε σαν κακό ανέκδοτο τις δωρεές χρημάτων από τον Στιβ Μνούτσιν, απόφοιτο της Γκόλντμαν Σακς και επικεφαλής των εθνικών χορηγιών για την εκστρατεία. Έπρεπε να αποταθούν στον ίδιο τον Τραμπ. Ένας υποψήφιος μπορούσε να δαπανήσει απεριόριστα ποσά από τα δικά του λεφτά.

Ο Μπάνον είπε πως είχε μελετήσει τα δεδομένα που έδειχναν πως το Οχάιο και η Αϊόβα μπορούσαν να ψηφίσουν υπέρ. Έπρεπε επιπροσθέτως να κερδίσουν τη Φλόριντα και τη

Βόρεια Καρολίνα. Η Πενσιλβάνια, το Μίσιγκαν, το Ουισκόνσιν και η Μινεσότα μπορούσαν να επιστρέψουν και πάλι στα χέρια των Ρεπουμπλικανών. Όλα αυτά με μπόλικη φαντασία.

«Το Λυκόφως των Θεών», η τελική μάχη, είπε ο Μπάνον.

Η αντικατάσταση του Μάναφορτ ανακοινώθηκε επισήμως στις 19 Αυγούστου.

Στις 22 Αυγούστου, το περιοδικό Time είχε πρωτοσέλιδο το πρόσωπο του Τραμπ να ρευστοποιείται και τίτλο «Κατάρρευση».